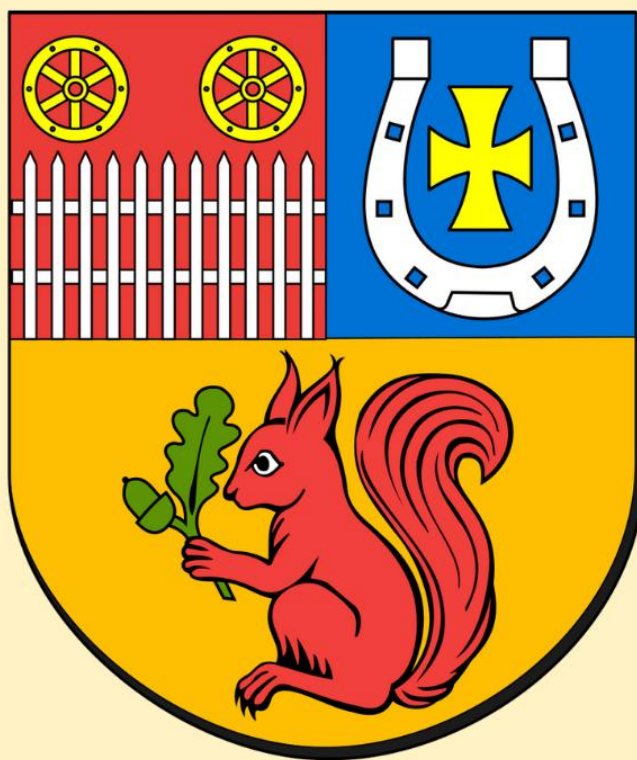

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z badaniami dla Gminy Jarocin na lata 2023-2030

Spis treści

Wykaz skrótów	4
Wprowadzenie	5
Metodologia opracowania Strategii	7
Podstawy prawne	9
Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka	10
Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom	11
Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego	11
Akty prawne normujące aspekty finansowe	12
Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju	12
Spójność z dokumentami strategicznymi	12
Dokumenty europejskie	12
Dokumenty krajowe	13
Dokumenty regionalne	14
Metodologia badań społecznych	14
Wybór metod i technik badawczych	15
Dobór próby i narzędzie badawcze	15
Charakterystyka gminy Jarocin	16
Położenie	16
Sytuacja demograficzna	17
Rynek pracy i sytuacja gospodarcza	18
Edukacja i wychowanie	21
Kultura, sport i rekreacja	23
Opieka zdrowotna	25
Bezpieczeństwo publiczne	25
Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej	26
Gminny system pomocy społecznej	33
Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	36
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy	37
Struktura badanej próby	37
Problemy społeczne	39
Rynek pracy	40

Ubóstwo i wykluczenie społeczne	41
Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	42
Zdrowie psychiczne.....	45
Korzystanie z urządzeń elektronicznych	46
Uczestnictwo w grach hazardowych	46
Inne uzależnienia behawioralne	48
Problem alkoholowy	49
Problem nikotynowy	50
Problem narkotykowy.....	51
Problem przemocy	53
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów	57
Struktura badanej próby	57
Problem alkoholowy	59
Problem nikotynowy	60
Problem narkotykowy.....	61
Problem przemocy	63
Korzystanie z urządzeń elektronicznych	66
Uczestnictwo w grach hazardowych	67
Zdrowie psychiczne.....	68
Zaburzenia odżywiania	69
Sytuacja społeczna gminy Jarocin.....	70
Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	70
Wsparcie osób z niepełnosprawnością	74
Zdrowie psychiczne.....	77
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	80
Przeciwdziałanie przemocy domowej.....	85
Aktywność i integracja społeczna seniorów	89
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	92
Wsparcie osób z problemem ubóstwa	97
Część programowa.....	100
Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych.....	101
Cele strategiczne i operacyjne	102

Ramy finansowe Strategii	115
System wdrażania Strategii.....	117
System aktualizacji Strategii	118
Komunikacja społeczna i promocja Strategii.....	118
Monitoring i ewaluacja.....	119
Wnioski i podsumowanie.....	122
Bibliografia.....	124
Spis rysunków, tabel, wykresów	125
Spis rysunków	125
Spis tabel.....	125
Spis wykresów.....	127

Wykaz skrótów

DPS – Dom Pomocy Społecznej

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna w Jarocinie

GOKSTiR – Gminny Ośrodek Kultury Sportu Turystyki i Rekreacji w Jarocinie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Nisku

KS – Klub Senior+

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

NK – procedura „Niebieskie Karty”

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PKI – Punkt Konsultacyjno-Informacyjny

pp. – punkt procentowy

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

UG – Urząd Gminy

WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Konsekwencje pojawienia się wirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 spowodowały konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym pojawić się mogą nowe wyzwania dla polityki lokalnej, jak np. bezrobocie, które dotychczas nie stanowiło dotkliwego problemu na poziomie kraju, województwa jak i gminy. W związku z trwającą pandemią uwydatniają się stare i pojawiają nowe ryzyka socjalne. Na poziomie lokalnym można do nich zaliczyć kryzys gospodarczy skutkujący, m.in. poważnymi skutkami dla rynku pracy, rozwarstwienie społeczne pociągające za sobą ryzyko wzrostu liczby osób wykluczonych ze społeczeństwa, zwiększenie skali ubóstwa, ujawnianie się nowych konfliktów społecznych, wzrost zachowań indywidualistycznych w miejsce zachowań wspólnotowych, wpływających negatywnie na jakość kapitału społecznego i więzi społecznych, czy problem organizacji

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

i zarządzania czasem osób starszych. To tylko część z wielu negatywnych konsekwencji jakie może za sobą pociągać pandemia koronawirusa².

Obecnie polityka socjalna naszego kraju stoi przed kolejnym wyzwaniem, jakim jest konflikt rosyjsko-ukraiński i związany z nim napływ uchodźców. Migracje wojenne mogą mieć charakter długotrwały, co będzie wpływało bezpośrednio nie tylko na migrantów, ale całe społeczeństwo polskie i wymagało korekt polityk społecznych. Kryzys wywołany przez wojnę w Ukrainie musi skłonić Polskę do modernizacji systemu usług społecznych w sposób adekwatny do nowej sytuacji³.

Polityka społeczna w czasie kryzysu wymaga specjalnej uwagi i planowania, wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z badaniami dla gminy Jarocin na lata 2024-2030⁴ jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z badaniami dla Gminy Jarocin na lata 2023-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową

² N. G. Piłkuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 9-16.

³ E. Bendyk, P. Buras, *Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022, s. 1-7.

⁴ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z badaniami dla Gminy Jarocin na lata 2023-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Jarocin na lata 2023-2030, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, co pozwoli na zapewnienie mieszkańcom gminy Jarocin dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z badaniami dla Gminy Jarocin na lata 2023-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien

precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Program Wspierania Rodziny, czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.

3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Identyfikacja ich i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Podstawą jurystyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), która stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „*opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”⁵.

⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
5. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
9. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom

1. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego

1. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsiębiorstw mieszkaniowych,
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
7. ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym,
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego,
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
12. uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 (M.P. z 2023 r. poz. 881).

Akty prawne normujące aspekty finansowe

1. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych.

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju

1. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Jarocin na lata 2023-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;

- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich, do których należą: „Unia innowacji”, „Młodzież w drodze”, „Europejska agenda cyfrowa”, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”, „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”, oraz „Europejski program walki z ubóstwem”⁶.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Jarocin na lata 2023-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁷.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

⁶ Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

⁷ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035.

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z badaniami dla Gminy Jarocin jest, *Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030*, *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nizańskiego na lata 2017- 2023*, a także *Strategia Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030*.

Metodologia badań społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁸.

⁸ Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.

Niniejsza diagnoza realizowana na zlecenie gminy Jarocin, ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów.

Wybór metod i technik badawczych

W celu poznania opinii oraz postaw mieszkańców gminy Jarocin zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań. Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza⁹. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedne, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych.

Badania wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą techniki **CAWI** (ang. *Computer Assisted Web Interviews*). Technika ta polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

Dobór próby i narzędzie badawcze

Najczęściej badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby zankietować jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania zostały przeprowadzone w IV kwartale 2023 roku i wzięło w nich udział **121 dorosłych mieszkańców** oraz **123 uczniów** z terenu gminy Jarocin.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych, składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru.

Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy.
Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych
(maksymalnie +/- 2%).

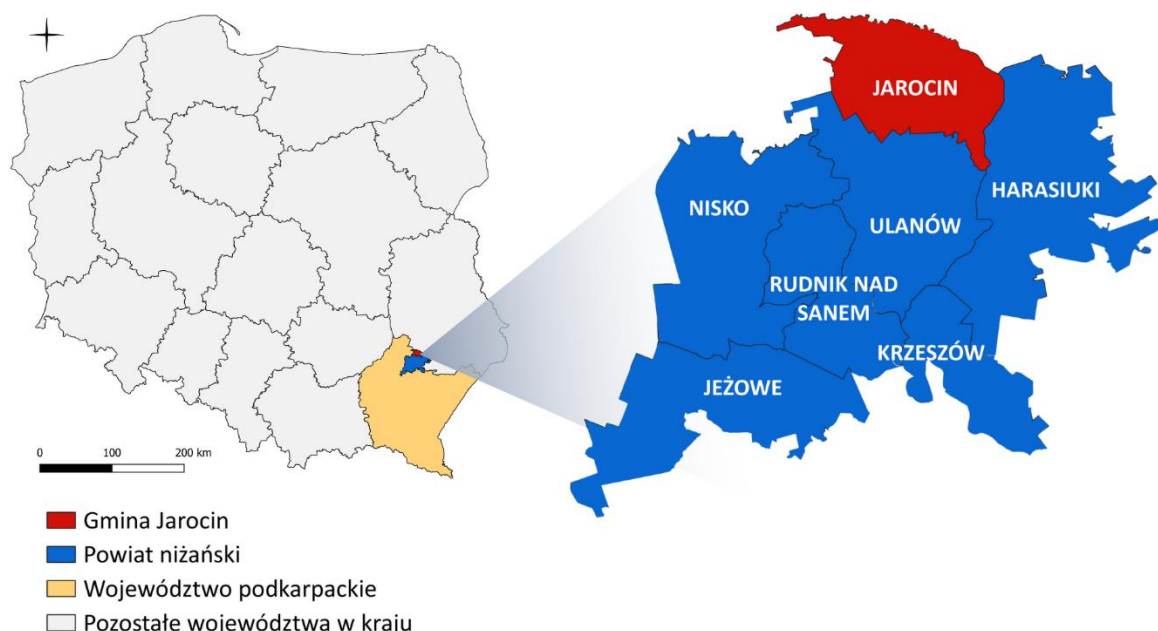
⁹ Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, s. 60.

Charakterystyka gminy Jarocin

Położenie

Jarocin jest gminą wiejską, która położona jest w północnej części województwa podkarpackiego, w powiecie niżańskim. Zajmuje ona powierzchnię 90,43 km² oraz graniczy z następującymi gminami: Janów Lubelski, Harasiuki, Ulanów, Pysznica. Powierzchnia gminy stanowią tereny lekko pagórkowate, a przez jej teren przepływają rzeki Bukowa i Gilówka. Użytki rolne w Gminie stanowią 54,1%, lasy – 42,0%, natomiast pozostałe, (wliczając zabudowę i komunikację) – 3,9%.

Rysunek 1. Położenie gminy Jarocin na mapie powiatu niżańskiego, województwa podkarpackiego i kraju

Źródło: opracowanie własne

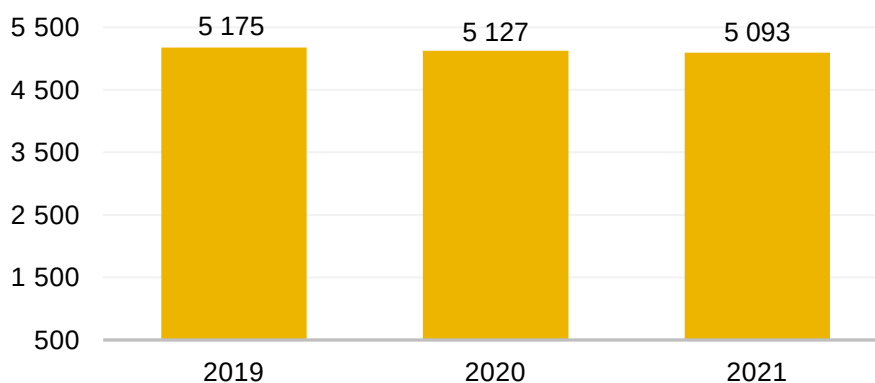
Gmina Jarocin pod względem administracyjnym składa się z 10 sołectw: Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szwedy, Szyperki, Zdziary.

Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Jarocin zamieszkuje 5 093 osoby (stan na 31 grudnia 2022 roku). Na przestrzeni analizowanych lat liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu. W 2022 roku względem 2020 roku wartość spadkowa wyniosła 1,6%. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Jarocin w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Jarocin w 2022 roku przyrost naturalny na 1000 ludności kształtował się na poziomie -7,22 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował niższą wartość w stosunku do województwa podkarpackiego (-2,46). Na przestrzeni lat 2020-2022 w Gminie, jak i w całym województwie przyrost naturalny na 1000 ludności ulegał wahaniom.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Jarocin w porównaniu do województwa podkarpackiego na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
Gmina Jarocin	-2,52	-8,74	-7,22
Województwo podkarpackie	-2,17	-4,10	-2,46

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Jarocin według ekonomicznych grup wieku w roku 2022 przedstawiała się następująco:

- 17,5% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- 62,5% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 20,0% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Jarocin. Na przestrzeni lat 2020-2022 dostrzegalny jest nieznaczny spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności – w 2022 roku w porównaniu do 2020 roku na poziomie 0,4 pp. W przypadku osób w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym widać niewielkie wahania. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie w 2022 roku prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w województwie podkarpackim i w całym kraju. W województwie jest to 18,7% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,5% w wieku produkcyjnym oraz 21,7% w wieku poprodukcyjnym, natomiast w Polsce – 18,4% osób w wieku przedprodukcyjnym, 58,7% w wieku produkcyjnym oraz 22,9% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2020-2022 (w procentach)

wyszczególnienie	2020	2021	2022
wiek przedprodukcyjny	17,9	17,6	17,5
wiek produkcyjny	62,3	62,7	62,5
wiek poprodukcyjny	19,8	19,7	20,0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

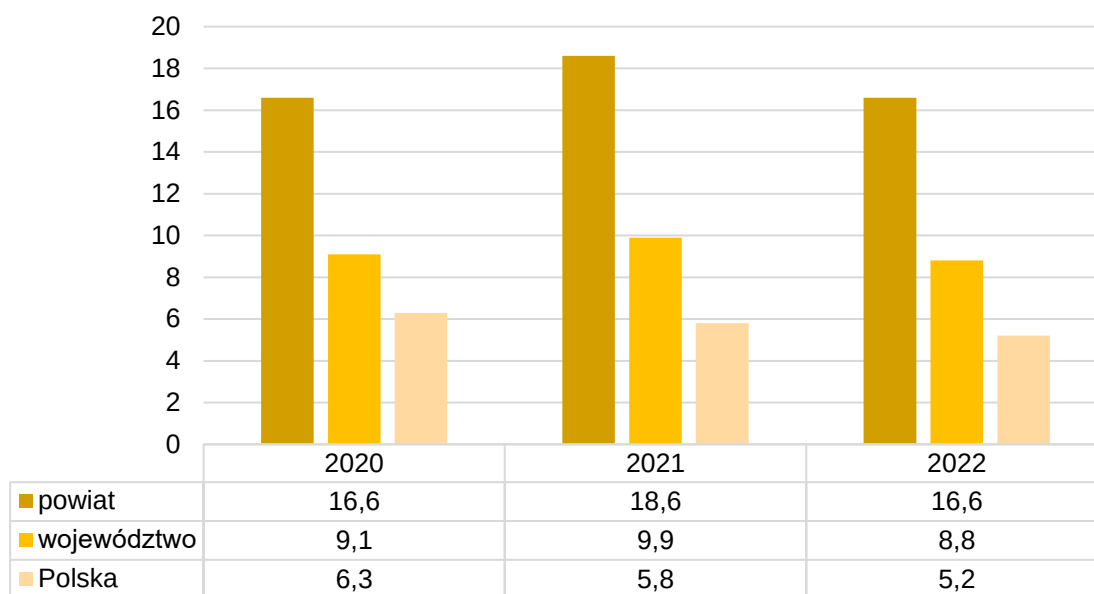
Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, w związku z tym wskaźnik przedstawia dane dla powiatu niżańskiego. W 2022 roku stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 16,6%, a więc była znacznie wyższa niż stopa

bezrobocia rejestrowana w województwie podkarpackim i w całej Polsce. Na przestrzeni lat 2020-2022 stopa bezrobocia w powiecie niżańskim oraz województwie podkarpackim ulegała wahaniom. W przypadku całego kraju, zauważalny jest spadek w tym zakresie. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

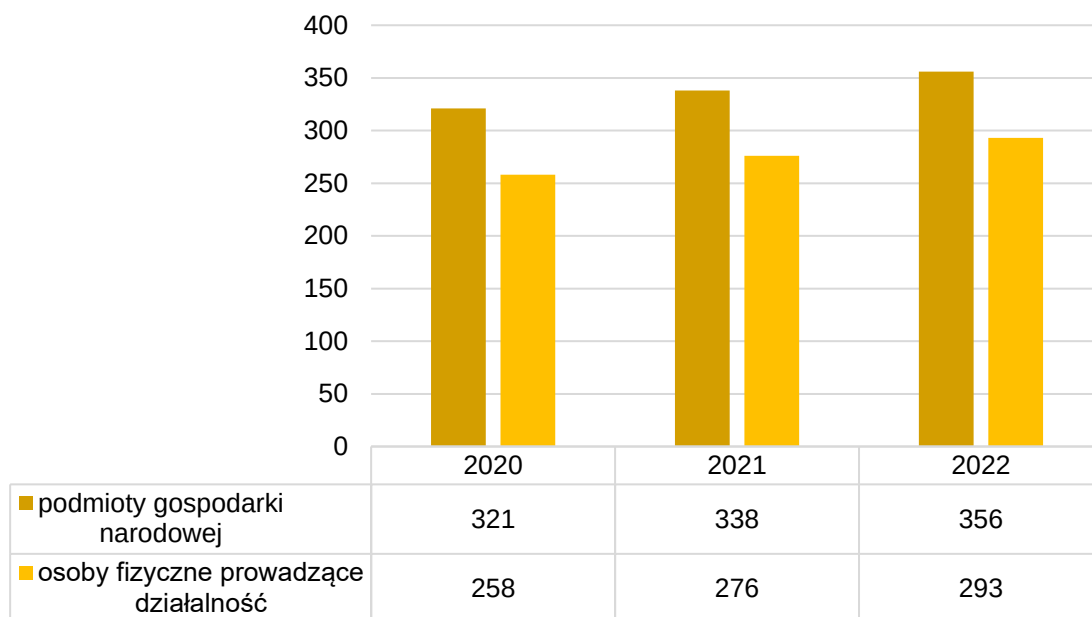
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie niżańskim na przestrzeni lat 2020-2022 w porównaniu do województwa podkarpackiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Jarocin na koniec 2022 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 356 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 293 (82,3%). Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Jarocin uległa wzrostowi.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Jarocin w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Jarocin według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 347 (stan na koniec 2022 roku). Działalność prowadzi również 9 małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników.

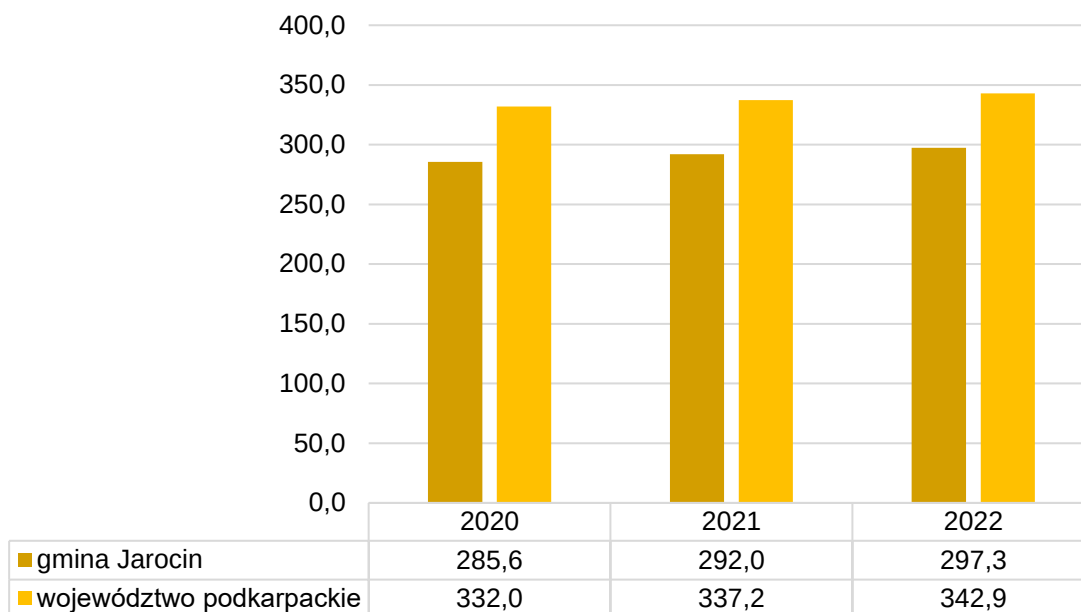
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Jarocin według klas wielkości (stan na koniec 2022 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z dostępnymi danymi, liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w gminie Jarocin w 2022 roku wyniosła 297,3 i tym samym była niższa w porównaniu z ich liczbą w województwie podkarpackim (342,9). Świadczy to o mniej korzystnej sytuacji na rynku mieszkaniowym na terenie Gminy, względem województwa. Można zauważyć, że w Gminie, jak i w województwie liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców systematycznie wzrastała.

Wykres 4. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w gminie Jarocin oraz województwie podkarpackim w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Edukacja i wychowanie

W 2022 roku na terenie gminy Jarocin funkcjonowały **4 placówki oświatowe**, natomiast pierwsze trzy z wymienionych poniżej szkół prowadzone były przez gminę Jarocin, a czwartą placówkę prowadził inny podmiot.

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Domostawie;
2. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Jarocinie w skład, którego wchodzi:
 - Publiczna Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Jarocinie,
 - Przedszkole w Jarocinie,
3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Mostkach-Sokalach,
4. Szkoła Podstawowa Fundacji „Elementarz” z Oddziałem Przedszkolnym im. Św. Stanisława Kostki w Golcach.

Przy placówkach w Domostawie, Mostkach-Sokalach oraz Golcach funkcjonują oddziały przedszkolne. Wartym przytoczenia jest fakt, iż Publiczna Szkoła Podstawowa w Mostkach-Sokalach z dniem 1 września 2022 r. została przejęta do ponownego prowadzenia przez gminę Jarocin, po ówczesnym złożeniu wypowiedzenia umowy prowadzenia szkoły przez Stowarzyszenie Przyjaciół Państwa Jarocin.

W roku szkolnym 2022/2023 łączna liczba przedszkolaków kształtowała się na poziomie 140 osób, z kolei liczba uczniów szkół podstawowych wyniosła wówczas 342 osoby. Na przestrzeni trzech ostatnich okresów szkolnych dostrzec można niewielkie wahania w liczbie dzieci uczęszczających do przedszkoli z terenu Gminy oraz spadek liczby uczniów, pobierających naukę w szkołach podstawowych. Ogólna liczba dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy Jarocin również uległa spadkowi.

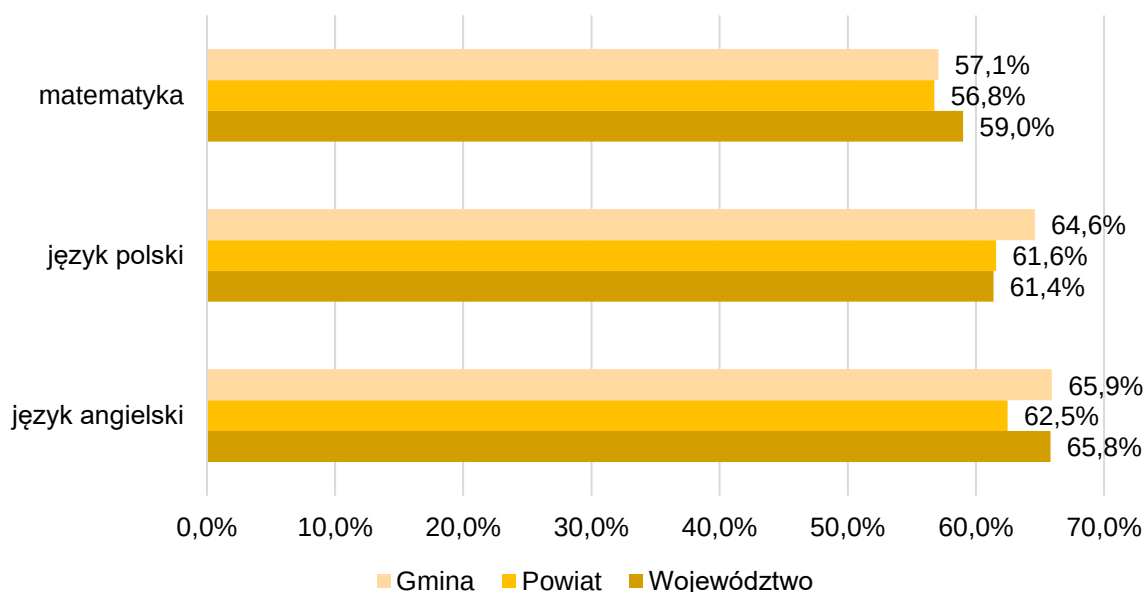
Tabela 4. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz szkół podstawowych w okresach szkolnych od 2020 do 2023 roku.

wyszczególnienie	2020/2021	2021/2022	2022/2023
nauczanie przedszkolne	141	143	140
nauczanie podstawowe	382	371	342
RAZEM	523	514	482

Źródło: Raport o stanie Gminy za 2021 i 2022 rok

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Jarocin, powiatu niżańskiego i województwa podkarpackiego w roku 2022. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali wyższe wyniki ze wszystkich przedmiotów w porównaniu do młodzieży z powiatu, natomiast porównując do całego województwa egzamin z matematyki w Gminie wypadł nieco gorzej, język angielski – na porównywalnym poziomie, natomiast z języka polskiego ogólny wynik uczniów z Gminy jest na wyższym poziomie.

Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022 roku uczniów z terenu gminy Jarocin, powiatu niżańskiego i województwa podkarpackiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalna na terenie Gminy koncentruje się głównie w **Gminnym Ośrodku Kultury Sportu Turystyki i Rekreacji w Jarocinie**. Zadania placówki obejmują następujące działania: organizowanie imprez kulturalnych, współpraca ze stowarzyszeniami sportowymi w zakresie organizacji cyklicznych rozgrywek oraz imprez sportowo-rekreacyjnych, współdziałanie z radami sołeckimi w kwestii efektywnego wykorzystania świetlic wiejskich, prowadzenie **Gminnej Biblioteki Publicznej w Jarocinie** oraz jej filii w **Domostawie**, współpraca z bibliotekami szkolnymi, współpraca ze szkołami, stowarzyszeniami i organizacjami w zakresie kultury, sportu, turystyki i rekreacji, promowanie walorów turystycznych i gospodarczych Gminy przez prowadzenie odpowiedniej polityki informacyjnej.¹⁰

GOKSTiR organizuje szereg zajęć kulturowych i rekreacyjnych, wśród których wymienić można inicjatywy odbywające się cyklicznie, takie jak zajęcia sportowe, taneczne, wokalne dla dzieci, wokalne dla dorosłych, karate, zajęcia z ceramiki, gry na gitarze oraz keyboardzie, zumbę, 10 Wielopoziomową Drużynę Harcerską „Harnasie” z Jarocina oraz zajęcia plastyczno-manualne „Papierzaki”¹¹.

Dbłość o rozwój kultury fizycznej w Gminie zapewniają liczne organizacje sportowe, wśród których są m.in. **Stowarzyszenie Klub Sportowy „LZS” Jarocin** oraz **Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy w Zdziarach**. Wymienione stowarzyszenia w latach 2020-2022 uzyskały dofinansowanie w ramach współpracy gminy Jarocin z organizacjami pozarządowymi, w celu wspierania i rozpowszechniania kultury fizycznej¹².

Na terenie gminy Jarocin funkcjonuje **6 świetlic wiejskich**, posiadających swoje obiekty lokalowe w miejscowościach: Katy, Kutły, Zdziary, Majdan Golczański, Szyperki, Szwedry. Ponadto w Gminie działa **5 kół gospodyń wiejskich**, których członkowie chętnie angażują się w prace związane z organizowanymi przez Gminę oraz organizację działające na jej terenie, wydarzeniami¹³.

¹⁰ <https://kultura-jarocin.pl/o-nas/historia-gokstir/>.

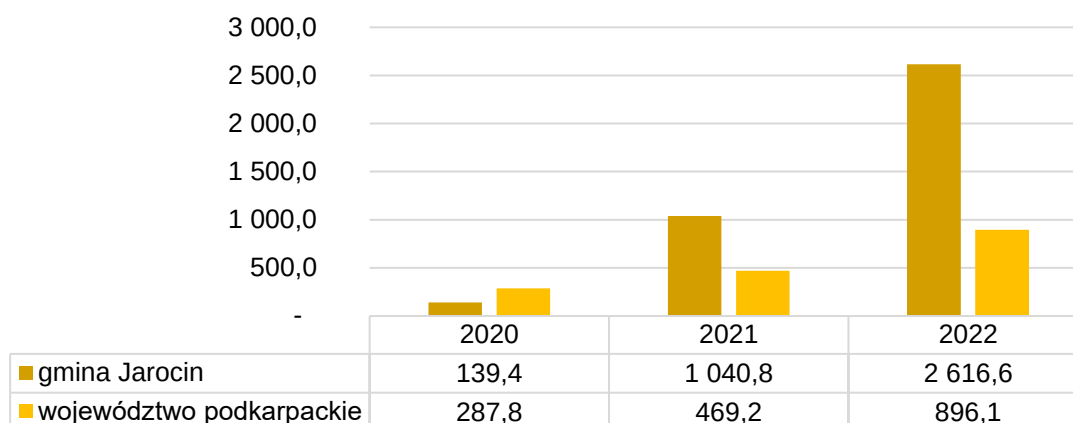
¹¹ <https://kultura-jarocin.pl/zajecia-cykliczne/>.

¹² Sprawozdania za lata 2020-2022 z realizacji uchwały Rady Gminy Jarocin w sprawie przyjęcia Programu współpracy Gminy Jarocin z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2020, 2021 i 2022.

¹³ Raport o stanie Gminy Jarocin za rok 2022.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują na to, że w 2022 roku liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Jarocin była znacznie wyższa od ich liczby na terenie całego województwa. W latach 2020-2022 zauważalny jest systematyczny wzrost w tym zakresie, zarówno na poziomie Gminy, jak i województwa, co obrazuje poniższy wykres.

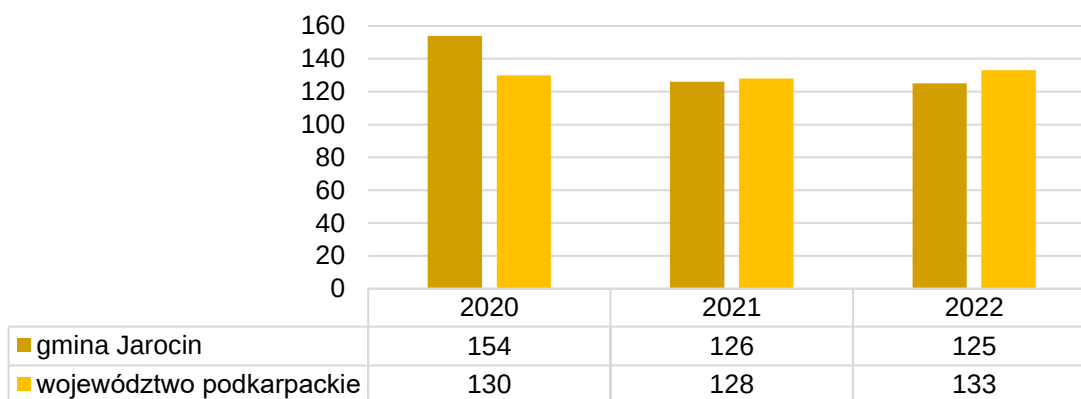
Wykres 5. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Jarocin oraz województwie podkarpackim w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Poniższy wykres prezentuje dostępne dane w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Jarocin oraz województwie podkarpackim w latach 2020-2022. Na podstawie danych statystycznych widać, że wskaźnik ten przyjmuje w Gminie zróżnicowaną wartość w porównaniu do województwa. W 2022 roku w Gminie było to 125 czytelników, natomiast w całym województwie – 133. Jednocześnie zarówno w gminie Jarocin, jak i w całym województwie podkarpackim zaobserwować można wahania poziomu czytelnictwa na przestrzeni lat 2020-2022.

Wykres 6. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Jarocin oraz województwie podkarpackim w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Opieka zdrowotna

System opieki zdrowotnej w gminie Jarocin obejmuje **1 Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej** oraz **1 gabinet stomatologiczny emDENTIKA s.c.** Ponadto do dyspozycji mieszkańców jest także **Apteka** w Jarocinie.

Na terenie gminy znajduje się także **Centrum Pielęgniarstwa Środowiskowo-Rodzinne i Rehabilitacji w Domostawie** wraz z filią – **Punkt Świadczeń Usług Rehabilitacyjnych i Pielęgniarskich w Majdanie Golczańskim**, prowadzone przez Caritas Diecezji Sandomierskiej. Świadczone są tam nieodpłatne usługi rehabilitacyjne, pielęgnacyjne i socjalne.

Z dostępnych danych GUS wynika, iż w gminie Jarocin w 2022 roku na 1 przychodnię przypadało 2 546,5 mieszkańców. Jest to wartość wyższa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 2 372,5. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 1,7 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy, co jest wartością niższą, a tym samym mniej korzystną od tej dla całego powiatu niżańskiego (4,0).

Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Jarocin w porównaniu do powiatu niżańskiego w 2022 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
przychodnie	27	2
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2 372,5	2 546,5
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,0	1,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Jarocin o bezpieczeństwo i porządek dbają funkcjonariusze z **Komendy Powiatowej Policji w Nisku**, wraz z dzielnicowym przydzielonym do Gminy. Policjanci poza pełnieniem obowiązków z zakresu swojej podstawowej służby, podejmują również działalność profilaktyczną na terenie Gminy.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewniają **2 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych** w Jarocinie oraz Domostawie. W podstawowy zakres działalności OSP wchodzi ochrona przeciwpożarowa i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, natomiast członkowie jednostek OSP biorą udział również w zabezpieczeniach różnego rodzaju imprez organizowanych na terenie Gminy.

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Na przestrzeni dekad zmieniały się sposoby zarządzania w biznesie i administracji, a co za tym idzie – funkcja jednostki w wewnętrznym systemie. W wyniku koncentracji na wynikach, coraz mniejszą rolę w strukturach organizacyjnych pełnił człowiek a w efekcie zwiększyła się skala wykluczenia społecznego. Narastanie nierówności społecznych wpłynęło na konieczność intensyfikacji oddolnych działań podejmowanych przez środowiska dotknięte nimi, na kanwie czego zainicjowany został ruch spółdzielczy, umożliwiający całym grupom społecznym zaspokoić podstawowe potrzeby, a u jego podstaw leżała podmiotowość jednostki oraz wartość pracy indywidualnej. Ówczesne przesłanki umożliwiły wykreowanie się ekonomii społecznej znanej obecnie, czyli ekonomii skoncentrowanej na jednostce i oddziaływaniu społecznym, zarządzanej w sposób autonomiczny i partycypacyjny oraz wykazującej nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty ponad bezwzględnym zyskiem¹⁴.

Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp. Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno w politykę gospodarczą, poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury, czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym .

¹⁴ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.

Wśród podmiotów ekonomii społecznej wyszczególnia się podmioty ekonomii solidarnej, których celem działania jest w szczególności aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*

Podmioty ekonomii społecznej prowadzą szeroką działalność na rzecz lokalnej społeczności i grup zagrożonych lub doświadczających wykluczenia społecznego. Doświadczenie wynikające z podejmowanych działań umacnia przyzwolenie tych podmiotów do powzięcia części odpowiedzialności za kierunek i kształt lokalnej polityki społecznej. W dotychczasowych praktykach wiodącą formą współpracy międzyinstytucjonalnej w tym obszarze było zlecanie zadań publicznych oraz usług społecznych odpowiednim fundacjom i stowarzyszeniom, niemniej wraz z rozwojem sektora ES zasadne jest włączenie wszystkich jego podmiotów do tworzenia lokalnych rozwiązań, w tym w zakresie rozpoznawania problemów społecznych, opracowywania dokumentów strategicznych, wdrażania działań i ich oceny.

Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019

W świetle ustawy o ekonomii społecznej rozszerzona została sfera zadań publicznych możliwych do realizacji przez organizacje pozarządowe, która dała im możliwość *działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*, z kolei ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych uregulowała kwestie obszarów usług możliwych do realizacji przez PES w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów oraz w oparciu o prawo zamówień publicznych. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, wśród których znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Zdefiniowane poniżej usługi społeczne są ściśle związane z katalogiem zadań w ramach pożytku publicznego.

Katalog usług społecznych z zakresu:	Zadania publiczne w obszarze:
polityki prorodzinnej	➤ działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka
wspierania rodziny	➤ wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej ➤ działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży
systemu pieczy zastępczej	➤ wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
pomocy społecznej	➤ pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób
promocji i ochrony zdrowia	➤ ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej
wspierania osób niepełnosprawnych	➤ działalności na rzecz osób niepełnosprawnych
edukacji publicznej	➤ nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania
przeciwdziałania bezrobociu	➤ promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy
kultury	➤ kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
kultury fizycznej i turystyki	➤ wspierania i upowszechniania kultury fizycznej ➤ turystyki i krajoznawstwa
pobudzania aktywności obywatelskiej	➤ działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych ➤ upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji ➤ udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ➤ upowszechniania i ochrony praw konsumentów
mieszkalnictwa	➤ tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej
ochrony środowiska	➤ ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego

reintegracji zawodowej
i społecznej

- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości
- rewitalizacji
- działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3
- działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych

Źródło: Opracowanie własne

Wśród zadań publicznych wskazanych do realizacji przez organizacje pozarządowe znajdują się dodatkowo działania w obszarze wzmocnienia integralności społeczności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa, wsparcia grup wykluczonych i mniejszościowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Ważnym aspektem rozróżniającym usługi społeczne od zadań publicznych realizowanych przez PES jest sposób, w jaki dany podmiot otrzymuje je do realizacji. W przypadku zadań publicznych rozróżnia się ich 5, w tym:

- otwarty konkurs ofert,
- „małe granty” (tryb pozakonkursowy),
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez organ administracji publicznej w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez Prezesa Rady Ministrów ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu na podstawie samodzielnie złożonej oferty.

Realizacja usług społecznych następuje poprzez zlecanie zadań w formie:

- zlecenia usług,
- zlecenia instytucji,
- bonu na aktywność (regranting),
- kooperacyjnego rozwiązywania problemów.

Na obszarze gminy Jarocin funkcjonują organizacje pozarządowe, w tym takie, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich m.in.:

- 5 Kół Gospodyń Wiejskich,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Państwa Jarocin,
- Stowarzyszenie Klub Sportowy „LZS” Jarocin,
- Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy w Zdziarach,
- 2 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych.

Na terenie gminy Jarocin w 2022 roku zarejestrowanych było **356 podmiotów gospodarki narodowej**, w tym 12 stowarzyszeń i organizacji społecznych, które stanowiły 3,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. W latach 2020-2022 liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Jarocin utrzymywała się na stałym poziomie.

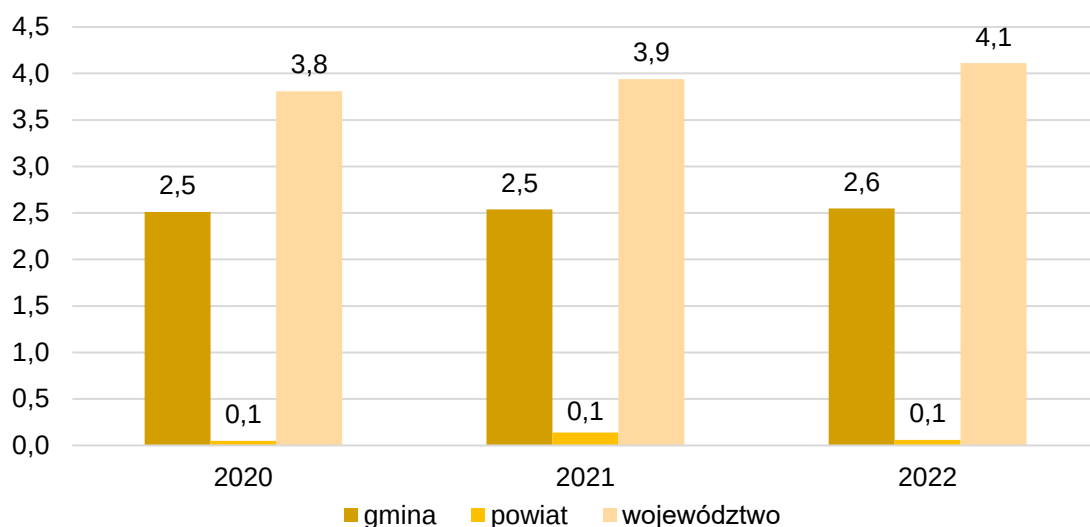
Tabela 6. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym:	321	338	356
stowarzyszenia i organizacje społeczne	12	12	12

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Jarocin w 2022 roku wyniósł 2,6 i tym samym był nieznacznie wyższy niż w latach 2020-2021. W odniesieniu do danych wojewódzkich, powyższy wskaźnik w Gminie na przestrzeni analizowanych lat przyjmował znacznie niższe wartości, natomiast w porównaniu do powiatu niżańskiego był on o wiele wyższy. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.

Wykres 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w gminie Jarocin, powiecie niżańskim i województwie podkarpackim na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. OPS, szkół). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.).

Główne zasady współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami pożytku publicznego w 2024 roku określa *Program współpracy Gminy Jarocin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2024*, który został przyjęty uchwałą nr XLIII.309.2023 Rady Gminy Jarocin w dniu 28 listopada 2023 r. Wyznacza on cele i formy współpracy, katalog zadań, przy których wykonywaniu powinna być realizowana współpraca pomiędzy gminą Jarocin, a organizacjami pozarządowymi, które działają na terenie Gminy.

Współpraca gminy Jarocin z organizacjami pozarządowymi obejmuje następujące cele szczegółowe:

- umacnianie w świadomości mieszkańców Gminy poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną, swoje otoczenie oraz historię i kulturę,
- tworzenie dogodnych warunków do zwiększania aktywności społecznej w zakresie realizacji określonych zadań publicznych,
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych a także pełniejsze wykorzystanie ich możliwości kadrowych i rzeczowych w realizacji zadań publicznych,
- otwarcie na innowacyjność i konkurencyjność w realizacji zadań publicznych,
- promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego oraz dążenie do udziału mieszkańców w podejmowanych inicjatywach, zmierzających do ciągłej poprawy jakości ich życia,
- wsparcie Gminy dla podejmowanych przez organizacje pozarządowe nowych inicjatyw w celu ich skutecznej realizacji¹⁵.

Na terenie gminy Jarocin nie funkcjonują żadne przedsiębiorstwa społeczne.

Gminny system pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości¹⁶.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Jarocin jest **Ośrodek Pomocy Społecznej**. Zadania Ośrodka wynikają wprost z ustawy o pomocy społecznej. OPS realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznanych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, kieruje się ustaleniami

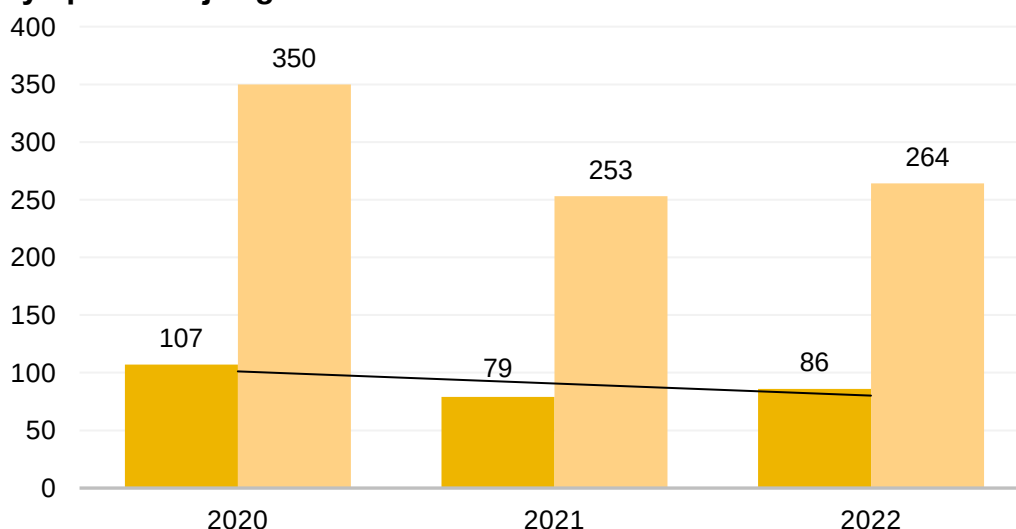
¹⁵ UCHWAŁA NR XLIII.309.2023 RADY GMINY JAROCIN

¹⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).

przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z materialnej pomocy społecznej w gminie Jarocin uległa spadkowi. W 2022 roku pomocą tą objętych było 86 rodzin – to o 27,7% mniej niż w 2020 roku. Na przestrzeni analizowanych lat wahaniom uległa liczba osób w rodzinach korzystających z tego rodzaju pomocy. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona na wykres linia trendu.

Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z materialnej pomocy społecznej w gminie Jarocin w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 i 2021 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płci. Z danych tych wynika, iż w 2022 roku korzystających z tego typu pomocy było 46 osób w wieku przedprodukcyjnym, 23 osoby w wieku produkcyjnym oraz 7 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest względna proporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było o 1 więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 46, liczba mężczyzn – 45). Analizując dynamikę zmian, na przestrzeni lat 2020-2022, dostrzec można wahania liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz spadek liczby osób w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2020-2022

wiek	2020		2021		2022	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	134	65	90	46	91	46
produkcyjny	114	45	85	31	65	23
poprodukcyjny	16	9	14	10	9	7
ogółem	264	119	189	87	165	76

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

W 2022 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 50 mieszkańcom gminy Jarocin, natomiast świadczenie niepieniężne – 96 osobom. Na przestrzeni lat 2020-2022 widoczny jest spadek w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenia pieniężne oraz wahania w przypadku świadczeń niepieniężnych. Dane statystyczne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
świadczenie pieniężne	81	63	50
świadczenie niepieniężne	127	81	96

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie ulegała spadkowi – w 2020 roku wyniosła 123, w 2021 roku – 95, natomiast w 2022 roku osiągnęła wartość 73. W 2022 roku było mniej kobiet niż mężczyzn wśród osób długotrwale pobierających świadczenie.

Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2020-2022

płeć	2020	2021	2022
kobiety	63	45	33
mężczyźni	60	50	40
ogółem	123	95	73

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Jarocin. Należą do nich:

- Urząd Gminy Jarocin,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki oświatowe,
- Gminny Ośrodek Kultury Sportu Turystyki i Rekreacji w Jarocinie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Jarocinie wraz z filią w Domostawie,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

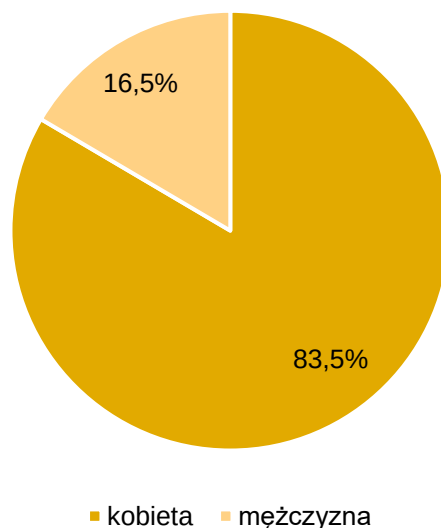
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Jarocin, a także skala zjawiska przemocy. Dodatkowo zbadano takie kwestie jak rynek pracy, ubóstwo, wykluczenie społeczne, niepełnosprawność, zdrowie psychiczne oraz sytuacja osób starszych.

Struktura badanej próby

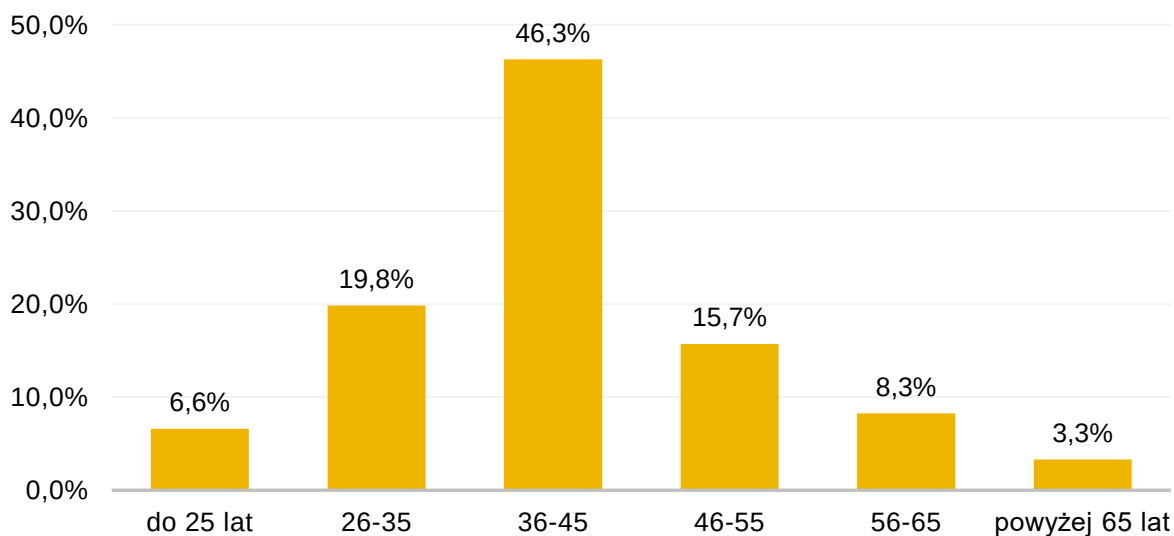
W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Jarocin wzięło udział 121 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu zdecydowaną przewagę miały kobiety – stanowiły one 83,5% ogółu, zaś mężczyźni – 16,5%.

Wykres 9. Płeć: N=121

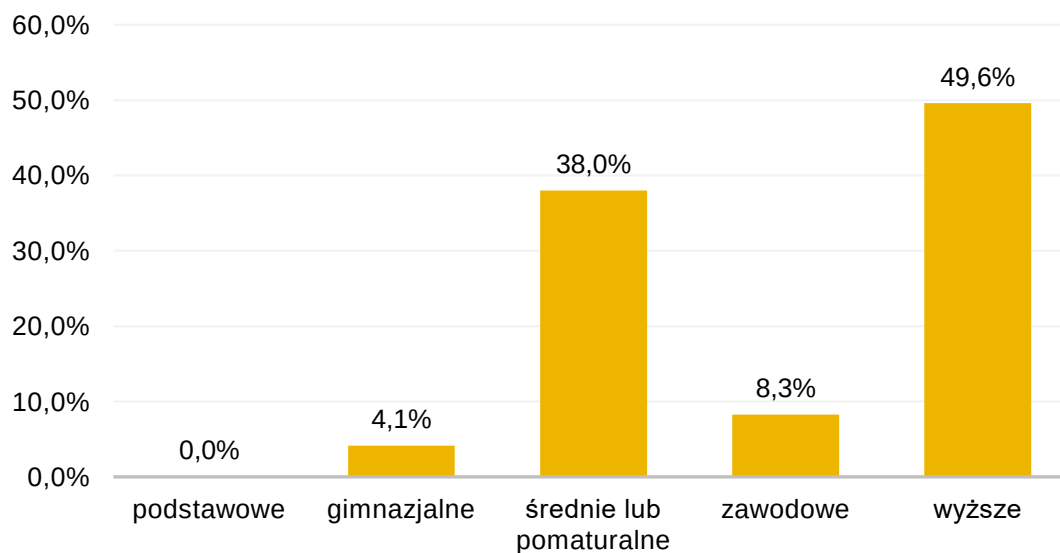
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (46,3%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 26-35 lat (19,8%), 46-55 lat (15,7%), 56-65 lat (8,3%), w wieku poniżej 25 lat (6,6%), a także będący powyżej 65 roku życia (3,3%).

Wykres 11. Wiek: N=121

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (49,6%), następnie średnim lub pomaturalnym (38,0%), z kolei 8,3% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym. Najmniejszy odsetek badanych stanowią badani z wykształceniem gimnazjalnym (4,1%).

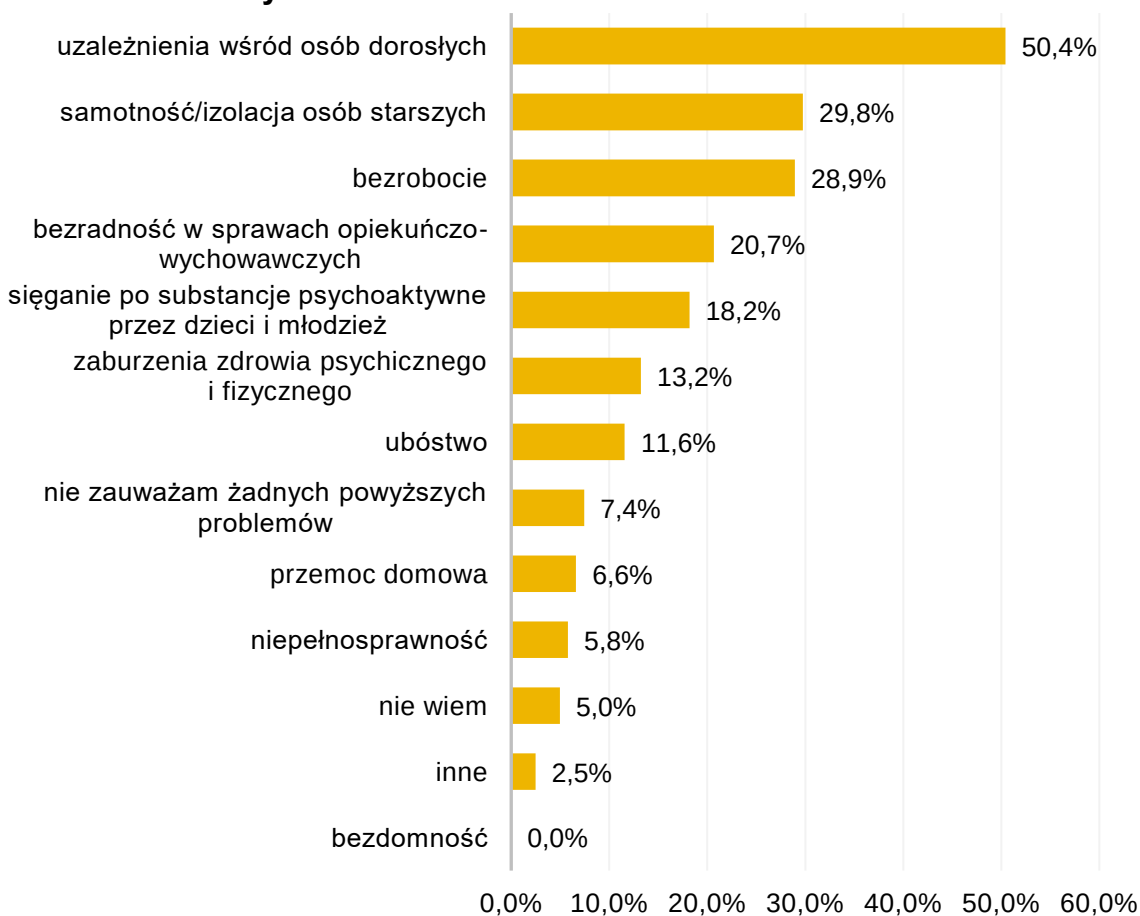
Wykres 12. Wykształcenie: N=121

Problemy społeczne

Respondenci w pierwszej kolejności zostali poproszeni o wskazanie głównych problemów w sferze społecznej na obszarze gminy Jarocin. Za najważniejsze problemy uznano uzależnienia wśród osób dorosłych (50,4%), samotność/izolację osób starszych (29,8%) oraz bezrobocie (28,9%). Co piąty badany podał bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (20,7%), a niewiele niższy odsetek osób wskazał sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież (18,2%). Na zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego postawiło 13,2% respondentów, a na ubóstwo 11,6%. Najniższe odsetki badanych odpowiedziały, że najczęściej spotykanymi problemami społecznymi na terenie Gminy są: przemoc domowa (6,6%) i niepełnosprawność (5,8%), a 2,5% osób wskazało na inne problemy, takie jak *rozbrzykanie młodzieży*, czy bliżej nieokreślone *nękanie religijne*. 7,4% ankietowanych nie zauważa żadnych, z wymienionych problemów, z kolei 5,0% zadeklarowało, że nie wie jakie problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy.

Wykres 25. Jakie Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy? N=121

*Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%

Rynek pracy

W poniższym bloku tematycznym została poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców gminy Jarocin. W pierwszym pytaniu badani mieli określić z jakimi trudnościami najczęściej mogą się borykać osoby bezrobotne, poszukujące zatrudnienia na terenie Gminy. Najwięcej – 65,3% mieszkańców uważa, że problem w tym przypadku stanowi niewystarczająca liczba miejsc pracy w Gminie. Na drugim miejscu znalazł się brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych (35,5%), a na trzecim – brak kwalifikacji zawodowych (33,1%). W dalszej kolejności ankietowani podali nieadekwatne wynagrodzenie (29,8%), niewystarczającą liczbę organizowanych kursów, staży, szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (27,3%), czy ograniczony dostęp do doradztwa zawodowego (11,6%). 4,1% respondentów wskazało na inne trudności, wśród których wymieniono głównie *brak chęci do pracy* oraz *trudności z dojazdem*. 3,3% badanych nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 1,7% osób zaznaczyło odpowiedź „żadne z powyższych”.

Wykres 22. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne, szukające pracy na terenie Gminy? N=121

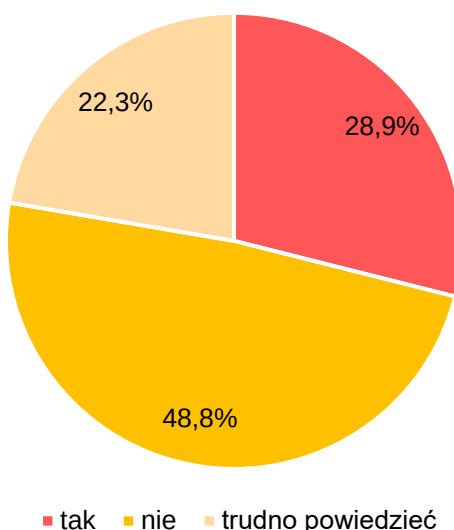

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ubóstwo i wykluczenie społeczne

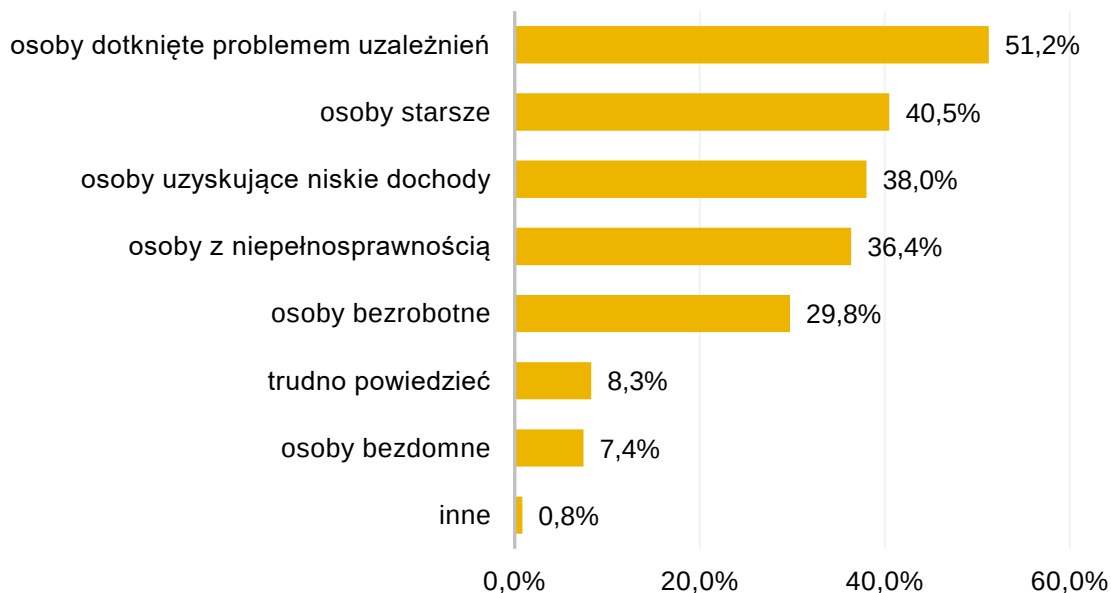
Następne pytanie dotyczyło tego, czy nasi respondenci doświadczyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, ze względu na niewystarczające zasoby finansowe. 48,8% osób odpowiedziało przecząco na to pytanie, 28,9% badanych przyznało, że doznało w okresie ostatniego roku takich trudności, z kolei 22,3% respondentów miało trudności w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 28. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=121

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy mieli wskazać, jakie ich zdaniem grupy osób są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy. Na pierwszym miejscu znalazły się osoby dotknięte problemem uzależnień (51,2%), na drugim – osoby starsze (40,5%), z kolei na trzecim – osoby uzyskujące niskie dochody (38,0%). 36,4% respondentów wskazało na osoby z niepełnosprawnością, a 29,8% na osoby bezrobotne. Najniższy odsetek badanych podał osoby bezdomne (7,4%), z kolei 0,8% wskazało odpowiedź „inne”, gdzie dodano osoby z chorobami psychicznymi. 8,3% ankietowanych miało trudności z odpowiedzią na to pytanie.

Wykres 31. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=121

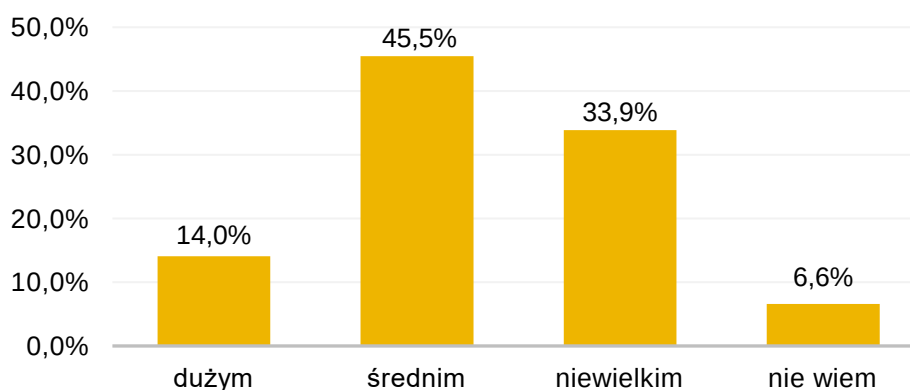

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

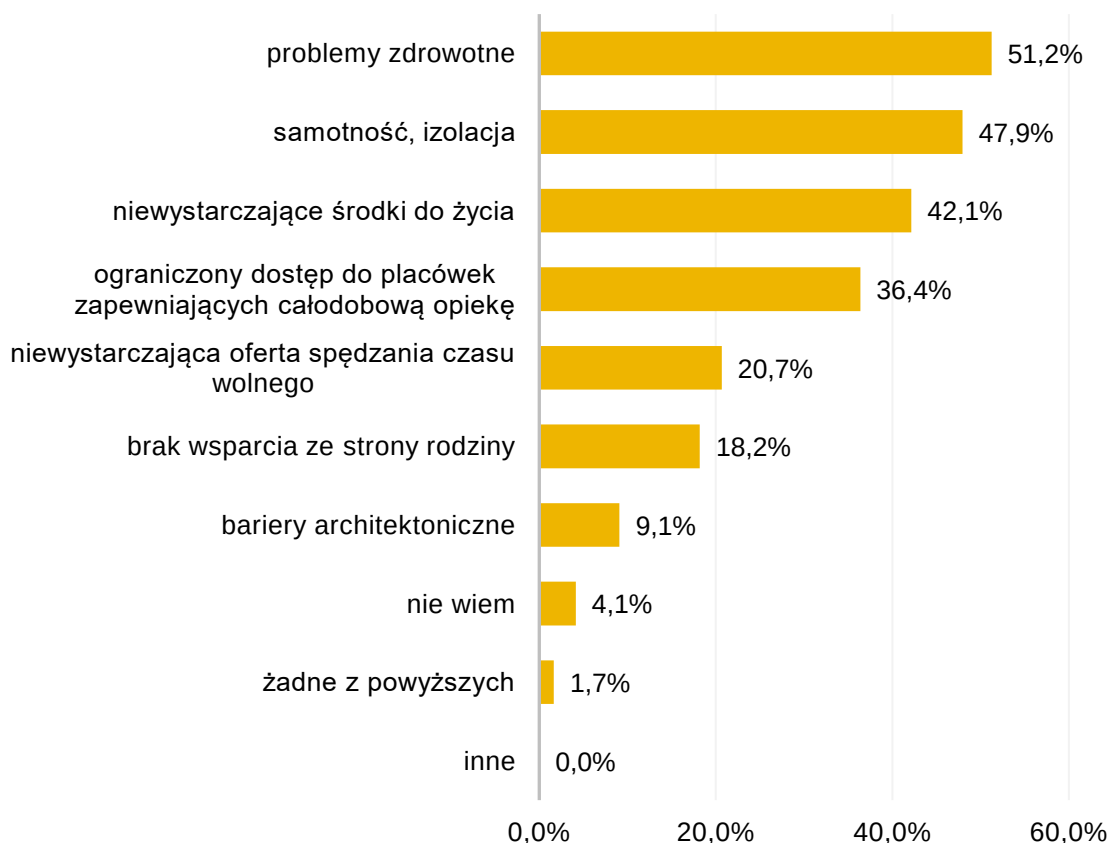
Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stopnia dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób z niepełnosprawnościami. 33,9% badanych uważa, że jest ona dostosowana w niewielkim stopniu, a 45,5% mieszkańców jest zdania, że jest przystosowana w stopniu średnim. 14,0% ankietowanych twierdzi, że dużo miejsc w Gminie jest przystosowanych do osób z niepełnosprawnością, a 6,6% badanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 32. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=121

Zdaniem większości badanych mieszkańców, najważniejszym problemem osób starszych na terenie Gminy są problemy zdrowotne (51,2%) oraz samotność, izolacja (47,9%). 42,1% ankietowanych wskazało na niewystarczające środki do życia, natomiast 36,4% badanych podało ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę. Co piąta osoba biorąca udział w badaniu stwierdziła, że jednym z najważniejszych problemów w tym zakresie jest niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego (20,7%), z kolei niższy odsetek badanych wskazał na brak wsparcia ze strony rodziny (18,2%). Bariery architektoniczne wybrał najmniejszy odsetek respondentów (9,1%). Osoby, które nie wiedziały co odpowiedzieć na to pytanie stanowią 4,1% badanych, natomiast 1,7% respondentów odpowiedziało, że żadne z wymienionych problemów nie są trudnościami dla osób starszych z terenu Gminy.

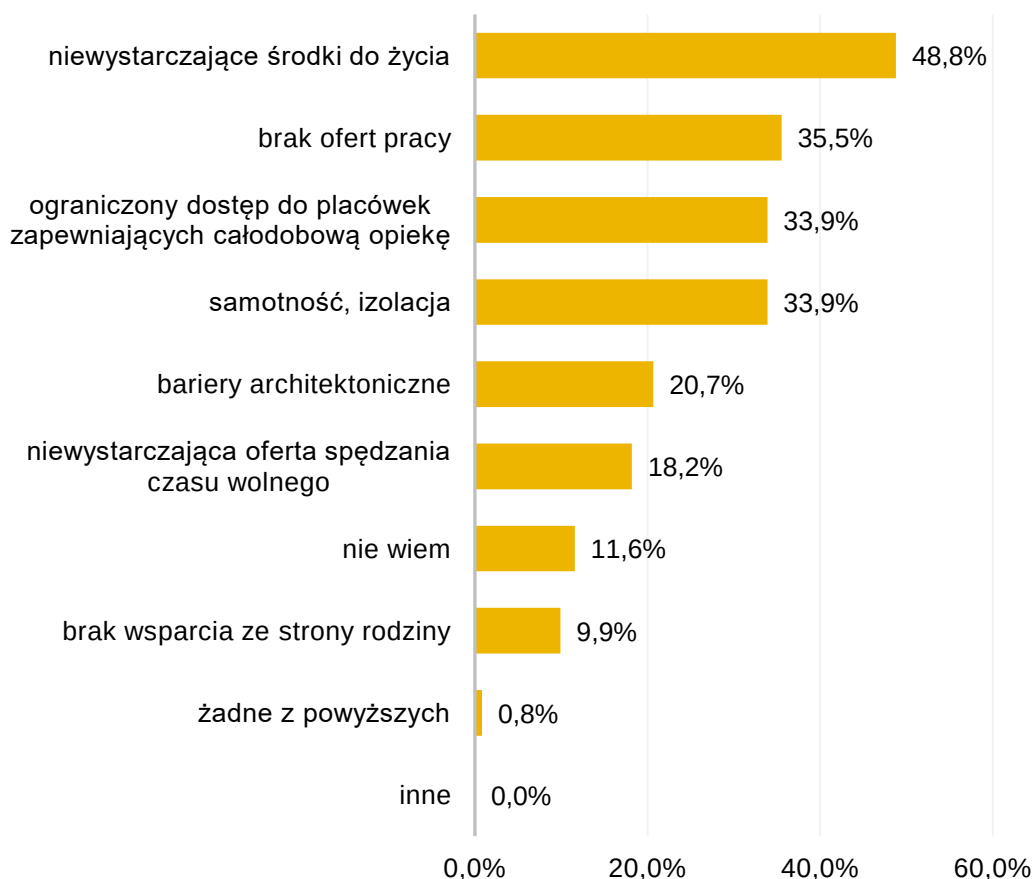
Wykres 34. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie? N=121

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani odpowiedzieli także na pytanie, jakie ich zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy. Niemal połowa badanych wskazała w tym kontekście na niewystarczające środki do życia (48,8%), z kolei 35,5% podało brak ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami, a co trzeci ankietowany uznał, że jest to ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę oraz samotność, izolacja (po 33,9%). Co piąty mieszkańców uważa, że takimi problemami są bariery architektoniczne (20,7%), z kolei 18,2% wskazało na niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego, a co dziesiąta osoba – brak wsparcia ze strony rodziny (9,9%). 11,6% respondentów zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”, natomiast 0,8% – „żadne z powyższych”. 11,6% respondentów zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”, natomiast 0,8% – „żadne z powyższych”.

Wykres 34. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=121

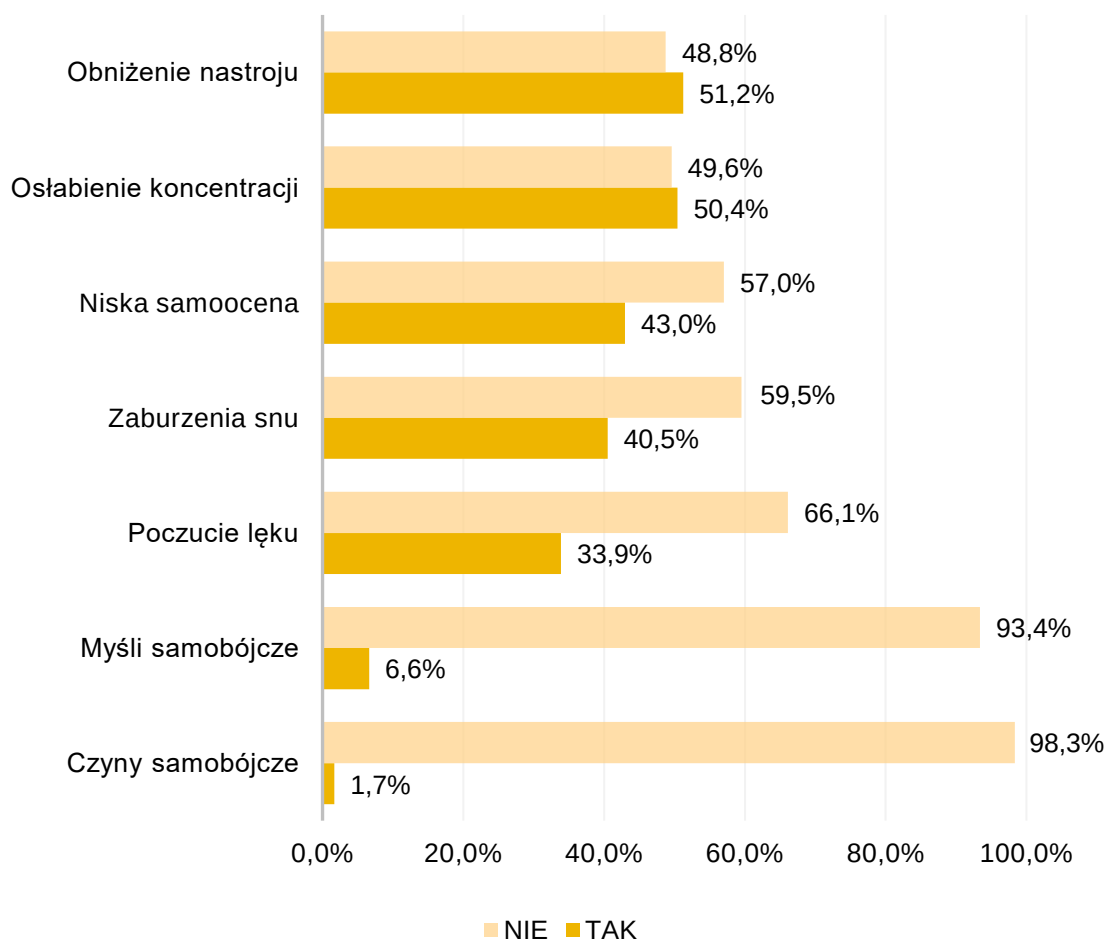

Zdrowie psychiczne

W pytaniu dotyczącym zdrowia psychicznego badani mieszkańcy gminy Jarocin mieli określić, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie wymienione stany. Z poniższego wykresu wynika, że:

- 51,2% doświadczyło obniżenia nastroju;
- 50,4% doświadczyło osłabienia koncentracji;
- 43,0% miało niską samoocenę;
- 40,5% doznało zaburzeń snu;
- 33,9% odczuwało lęk;
- 6,6% miało myśli samobójcze;
- 1,7% podejmowało się czynów samobójczych.

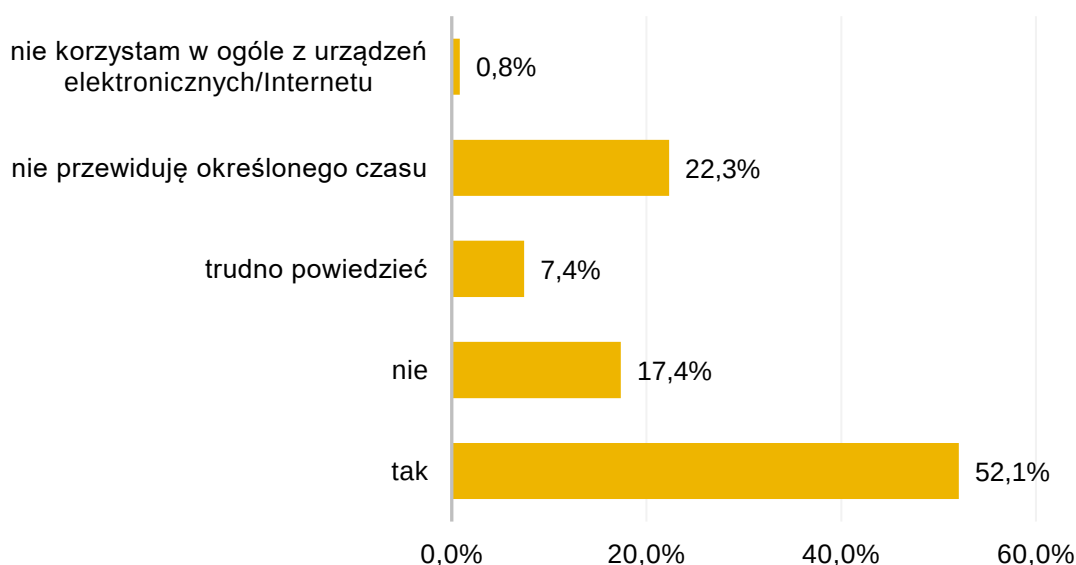
Wykres 10. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=121

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

W następnym obszarze tematycznym zapytano mieszkańców o korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu. Ankietowani określili, czy zdarza się im korzystać z urządzeń elektronicznych i Internetu dłużej niż wstępnie zakładali. Jak wynika z zebranego materiału badawczego, ponad połowa respondentów odpowiedziała twierdząco na to pytanie (52,1%), z kolei 17,4% temu zaprzeczyło. Ponadto co piąty badany nie przewiduje określonego czasu na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (22,3%), a 7,4% osób miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Odsetek 0,8% respondentów podał, że nie korzysta w ogóle z tego typu urządzeń.

Wykres 11. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=121

Uczestnictwo w grach hazardowych

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miał odsetek 24,0% dorosłych respondentów, wśród których 8,3% osób grało w takie gry 1 raz, 13,2% przyznało się do grania w tego typu gry 2-10 razy, a 2,5% – powyżej 10 razy.

Wykres 12. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=121

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami korzystającymi z gier hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 14 ankietowanych potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji w swoim życiu (48,3%), z kolei 15 osób zaprzeczyło temu (51,7%).

Tabela 10. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegrana były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=29

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	48,3%	14
nie	51,7%	15
trudno powiedzieć	0,00%	0

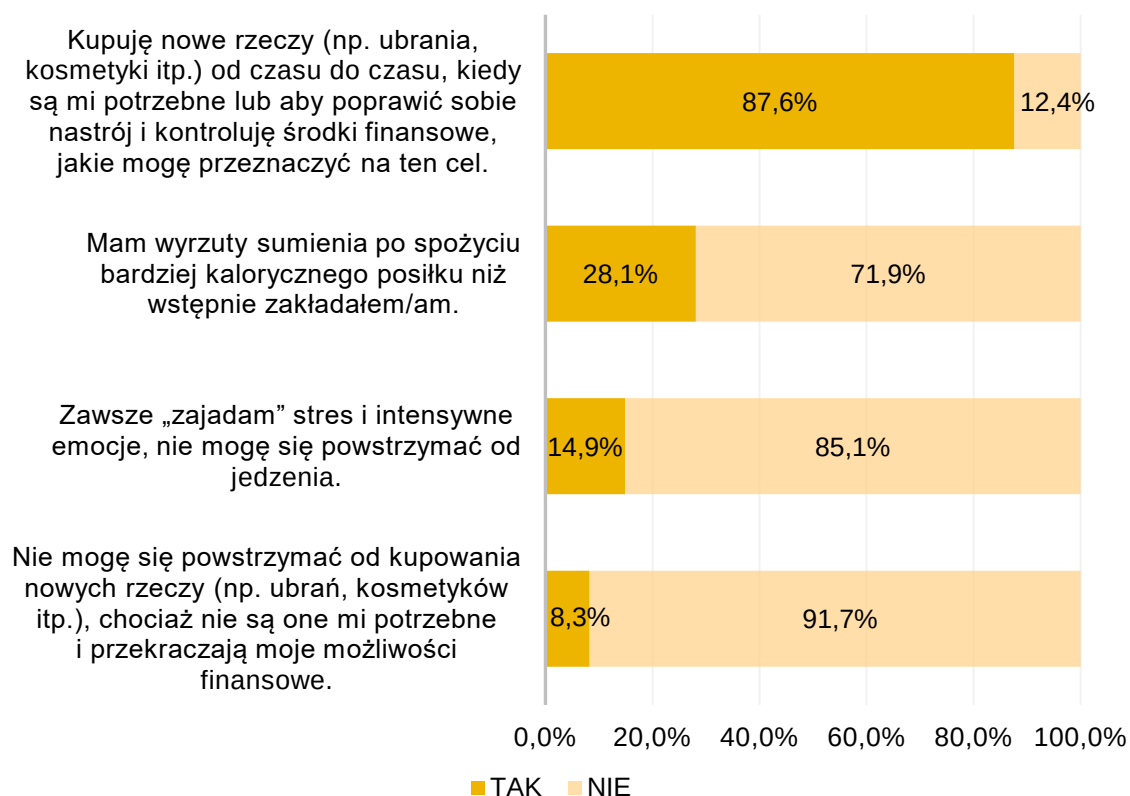
Inne uzależnienia behawioralne

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Jarocin, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat ich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zakresu aktywności fizycznej i zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm, pracoholizm, a także nadmierna aktywność fizyczna są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tego rodzaju problemu wśród lokalnej społeczności.

Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania świadczące o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie zakupów, pracy oraz odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- 8,3% badanych przyznało, iż nie może powstrzymać się od kupowania nowych rzeczy (np. ubrań, kosmetyków itp.) chociaż nie są one im potrzebne i przekraczają ich możliwości finansowe, natomiast nie dokonuje zakupów ponad swoje możliwości finansowe 91,7% respondentów;
- 14,9% ankietowanych zawsze zajada stres i inne intensywne emocje, natomiast nie tłumi ich w taki sposób 85,1% osób.
- wśród badanych 28,1% ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku niż wstępnie zakładali, z kolei 71,9% osób zaprzeczyło takim sytuacjom;
- 87,6% osób biorących udział w badaniu kupuje nowe rzeczy, kiedy są im potrzebne lub w celu poprawy nastroju i kontroluje środki finansowe, jakie mogą przeznaczyć na ten cel, a 12,4% respondentów zaprzeczyło temu.

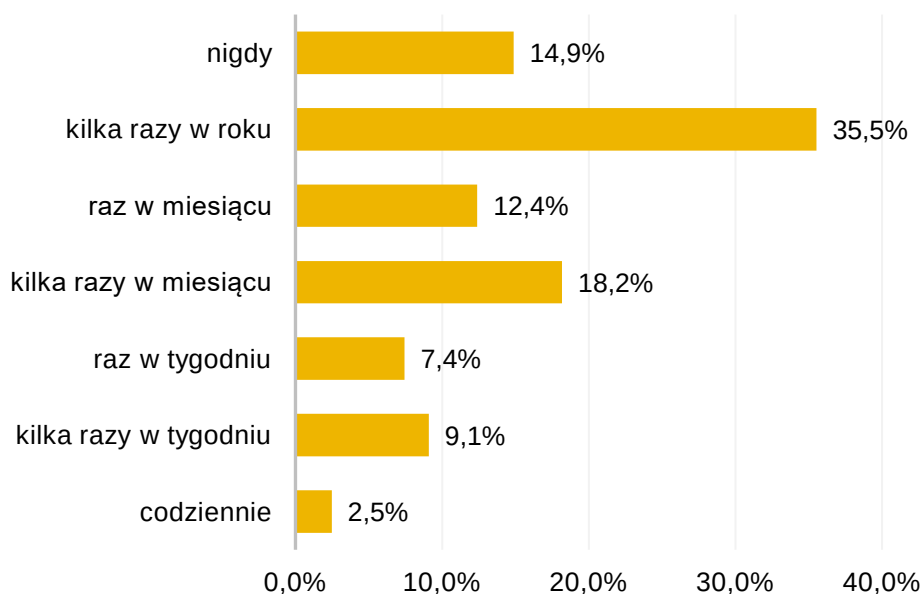
Wykres 13. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=121

Problem alkoholowy

W następnym bloku tematycznym został poruszony problem alkoholowy. Pierwsze pytanie w tym obszarze, skierowane do dorosłych mieszkańców Gminy, dotyczyło częstotliwości spożywania alkoholu. Całkowitą abstynencję zadeklarował co trzeci ankietowany (14,9%), natomiast 35,5% badanych sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. 12,4% badanych wskazało, że takie sytuacje mają miejsce raz w miesiącu, 18,2% – kilka razy w miesiącu, 7,4% sięga po alkohol raz w tygodniu, z kolei 9,1% – kilka razy w tygodniu. 2,5% respondentów zadeklarowało codzienne picie alkoholu.

Wykres 14. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=121

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. 12 respondentów odpowiedziało, że zdarzyło im się to 1 raz (11,7%), natomiast 9 odpowiedzi wskazało na 2-5 razy (8,7%), a po 2 osoby podały, że zrobiły to z częstotliwością 6-10 razy oraz powyżej 10 razy (po 1,9%). 78 osób podało, że nigdy nie straciło kontroli nad ilością spożywanego alkoholu (75,7%).

Tabela 11. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=103

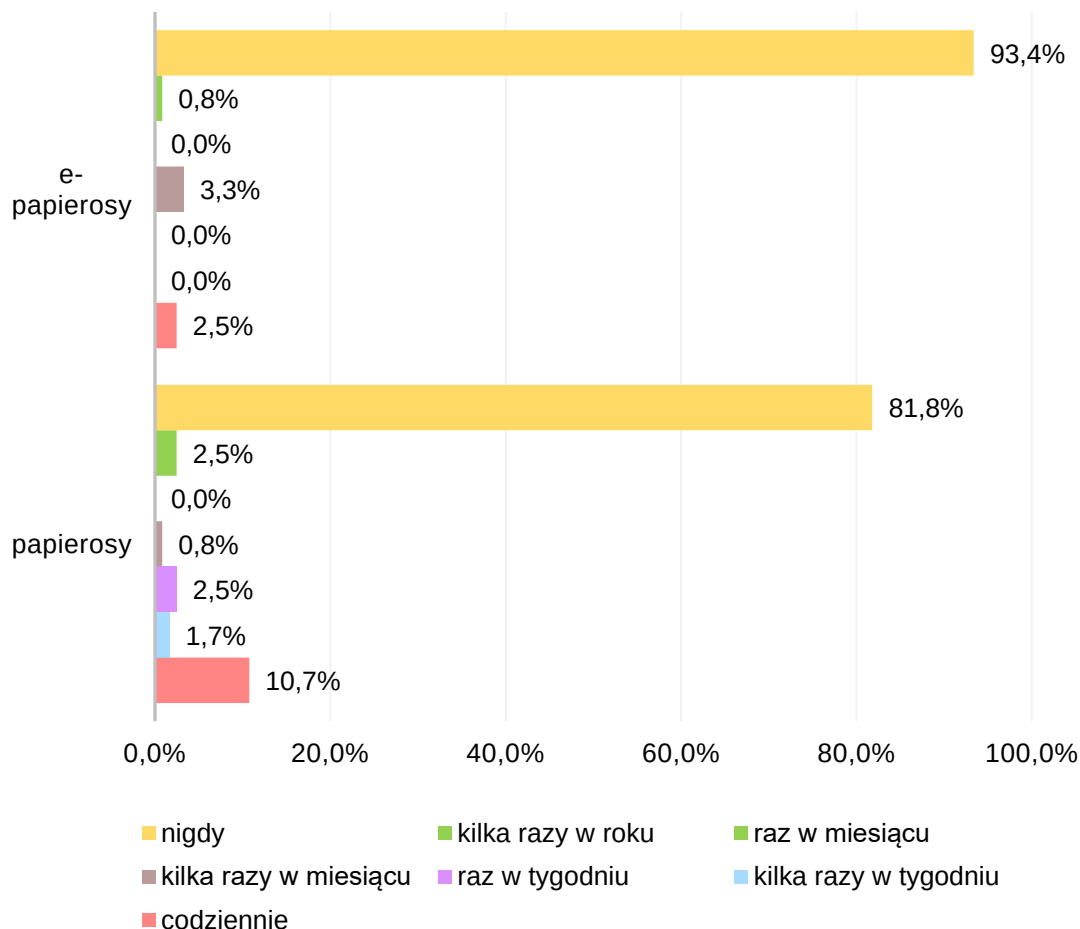
Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	11,7%	12
2-5 razy	8,7%	9
6-10 razy	1,9%	2
powyżej 10 razy	1,9%	2
ani razu	75,7%	78

Problem nikotynowy

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców gminy Jarocin. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali niemal co piąty mieszkaniec, tj. 18,2%, spośród których po 2,5% osób pali kilka razy w roku oraz raz w tygodniu, natomiast 0,8% robi to kilka razy w miesiącu, a 1,7% badanych robi to kilka razy w tygodniu.

Po elektroniczne papierosy sięga 6,6% respondentów, przy czym 0,8% z nich robi to kilka razy w roku, a 3,3% – kilka razy w miesiącu, z kolei 2,5% ankietowanych wskazało na palenie e-papierosów codziennie.

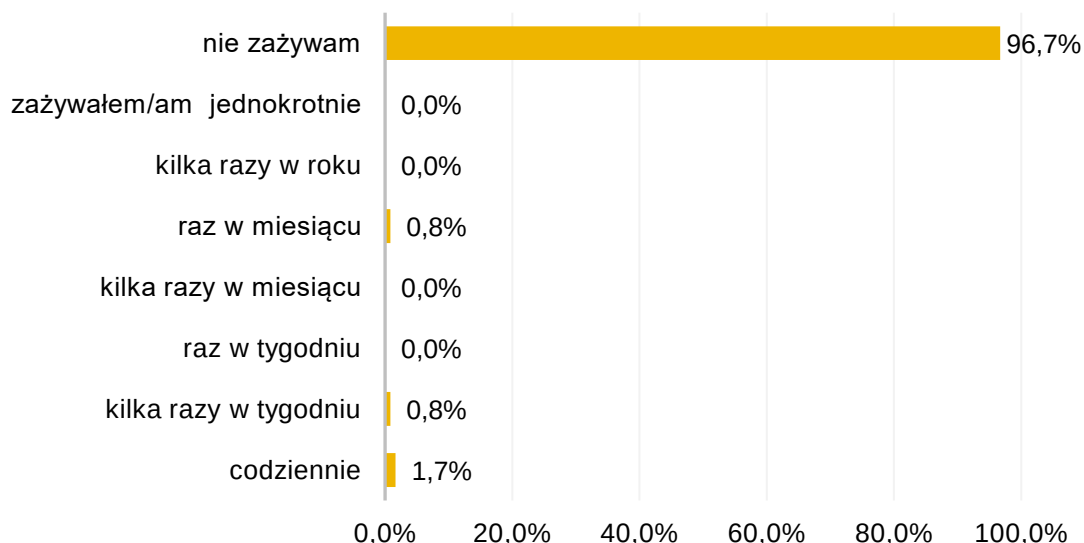
Wykres 15. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=121

Problem narkotykowy

Kolejna część badania miała na celu określenie rozpowszechniania środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców gminy Jarocin. Jak wynika z analizy materiału badawczego 3,3% badanych zażywa środki psychoaktywne, przy czym po 0,8% osób robi to raz w miesiącu, a także kilka razy w tygodniu, a 1,7% respondentów wskazało na codzienne zażywanie tego typu substancji.

Wykres 16. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=121

W kolejnym pytaniu dotyczącym substancji psychoaktywnych zapytano respondentów o znajomość osób, które nadużywają alkoholu, narkotyków lub w sposób nadmierny podejmują się pewnych czynności, co może świadczyć o uzależnieniu behawioralnym.

- znajomość osób nadużywających alkohol zadeklarowało łącznie 65,2% badanych, z czego 9,1% zna jedną taką osobę, 42,1% – kilka osób (do 10 osób), a 14,0% deklaruje znajomość wielu osób nadużywających alkoholu (powyżej 10 osób).
- w sumie 10,7% mieszkańców zna osoby nadużywające narkotyków, przy czym 5,8% zna jedną taką osobę, 4,1% – kilka osób (do 10 osób), natomiast 0,8% badanych wskazało na znajomość wielu osób nadużywających narkotyków (powyżej 10 osób).
- 24,0% respondentów łącznie zna osoby, które w sposób zdecydowanie nadmierny podejmują się pewnych czynności. Wśród badanych, odsetek 9,1% zna jedną taką osobę, 12,4% – kilka osób (do 10 osób), z kolei 2,5% przyznaje, że zna wiele osób, które mogą być uwikłane w ten problem (powyżej 10 osób).

Szczegółowe informacje, dotyczące znajomości osób dotkniętych różnego rodzaju uzależnieniami, znajdują się w poniżej tabeli.

Tabela 12. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa, alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=121

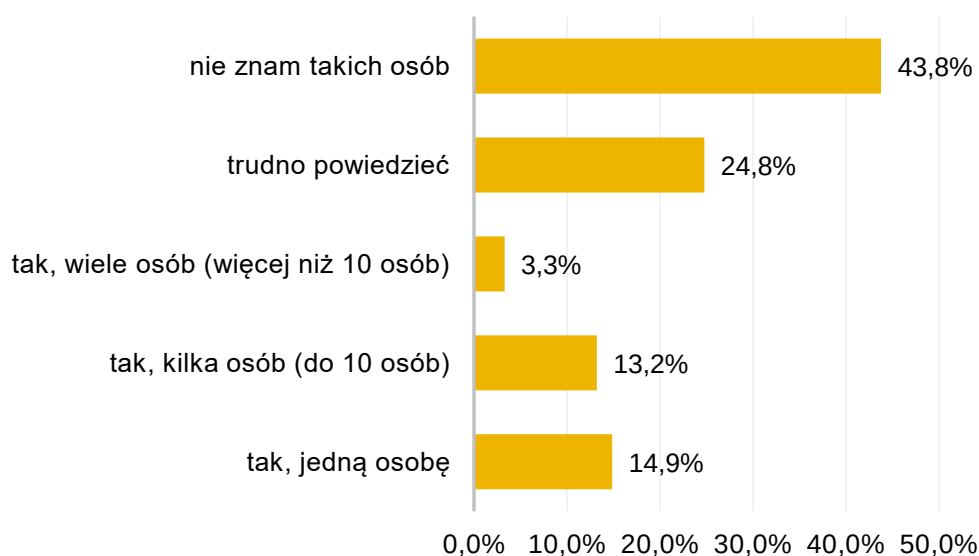
	<i>Tak, jedną osobę</i>	<i>Tak, kilka osób (do 10 osób)</i>	<i>Tak, wiele osób (powyżej 10 osób)</i>	<i>Trudno powiedzieć</i>	<i>Nie znam takich osób</i>
Alkohol	9,1%	42,1%	14,0%	18,2%	16,5%
Narkotyki	5,8%	4,1%	0,8%	15,7%	73,6%
Czynności	9,1%	12,4%	2,5%	27,3%	48,8%

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Problem przemocy

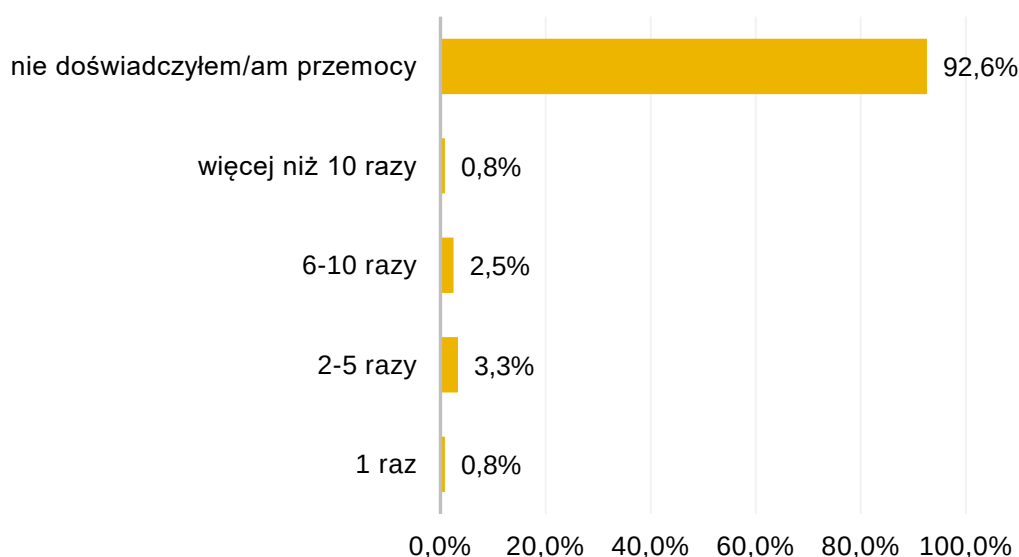
W ostatniej części raportu z badań wśród dorosłych mieszkańców gminy Jarocin oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców. Respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w swoim otoczeniu znają osoby, które doświadczają przemocy domowej. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znajomość takich osób potwierdził odsetek 31,4% ankietowanych, spośród których 14,9% stwierdziło, iż zna jedną taką osobę, 13,2% badanych podało, że zna kilka osób dotkniętych przemocą domową (do 10 osób), z kolei 3,3% – wiele osób (więcej niż 10). Należy zauważyć, iż co czwarty respondent nie jest pewien, czy zna taką osobę (24,8%), a jednoznacznie zaprzeczyło temu 43,8% badanych.

Wykres 17. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=121

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została oszacowana również dzięki deklaracjom respondentów w zakresie doświadczania przez nich samych tego problemu. Analiza uzyskanych odpowiedzi wskazuje, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie przemocy doznało 7,4% badanych mieszkańców, spośród których po 0,8% doświadczyło jej 1 raz oraz więcej niż 10 razy, 3,3% wskazań dotyczyło doznania tego problemu 2-5 razy, a 2,5% odpowiadających podało przedział 6-10 razy.

Wykres 18. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy domowej? N=121

Respondenci, którzy potwierdzili, iż doświadczają przemocy, zostali poproszeni o wskazanie jej rodzaju. Z ich deklaracji wynika, że najczęściej doznawaną formą przemocy w Gminie jest przemoc psychiczna, którą podało 7 osób (77,8%). Niemniej, odpowiedzi wskazują na to, że 3 osoby doświadczyły przemocy ekonomicznej (33,3%), z kolei 1 badany wskazał na zaniedbanie, a kolejna osoba nie wie, jakiej przemocy doznała (po 11,1%).

Tabela 13. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=9

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	77,8%	7
przemoc ekonomiczna	33,3%	3
zaniedbanie	11,1%	1
nie wiem	11,1%	1
przemoc fizyczna	0,0%	0
przemoc seksualna	0,0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej części respondentów poproszono o wskazanie osób, które stosowały wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego pozwala stwierdzić, że przemocy wobec badanych najczęściej dopuszczali się ich mężowie/żony oraz inni członkowie rodziny, na których wskazało po 4 osób (po 44,4%), z kolei 2 ankietowanych podało, że doświadczyło przemocy ze strony partnera/partnerki (22,2%).

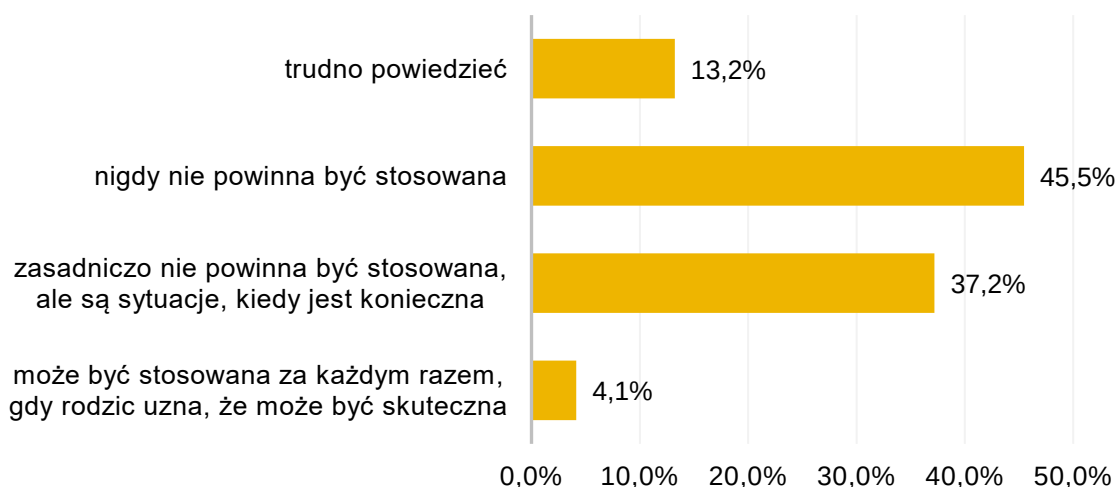
Tabela 14. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=9

Odpowiedź	%	Liczba odp.
inni członkowie rodziny	44,4%	4
mąż/żona	44,4%	4
partner/partnerka	22,2%	2
rodzice	0,0%	0
inne osoby	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

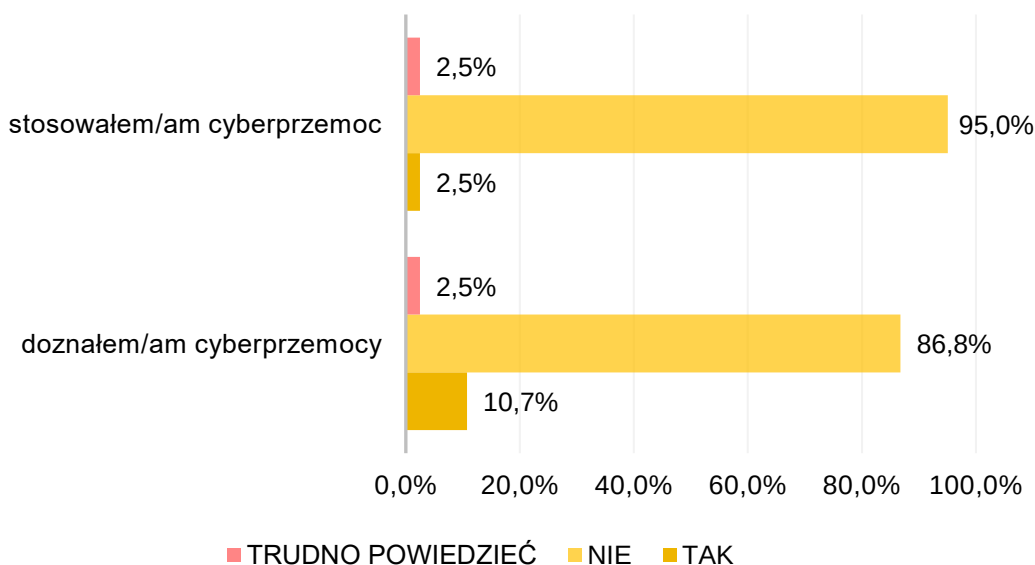
Ważnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w gminie Jarocin była również opinia mieszkańców Gminy na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci, jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można zauważyć, iż niemal połowa badanych uważa, że kary fizyczne nigdy nie powinny być stosowane (45,5%), z kolei według 37,2% osób zasadniczo nie powinny być stosowane, ale są sytuacje, kiedy są one konieczne, a 4,1% respondentów przyznało, że według nich mogą być stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna, że mogą być skuteczne. 13,2% ankietowanym trudno było określić jednoznaczne stanowisko w tej sprawie.

Wykres 19. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=121

Ostatnie pytanie z zakresu problemu przemocy ujęte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Anketowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć oraz stosować cyberprzemoc. Z deklaracji badanych wynika, że 10,7% badanych doznało przemocy w Internecie, a 2,5% miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Do stosowania cyberprzemocy przyznało się 2,5% ankietowanych, natomiast kolejne 2,5% osób w tym kontekście zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 20. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=121

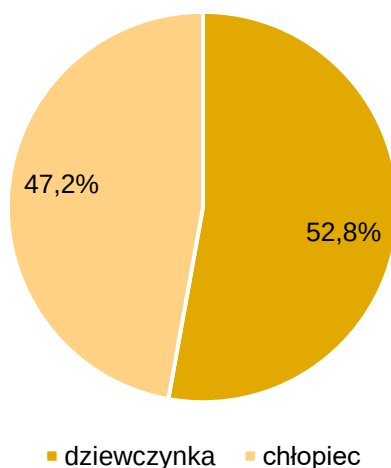
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień i przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także poznanie oceny młodych mieszkańców na temat swojego zdrowia psychicznego oraz zaburzeń odżywiania.

Struktura badanej próby

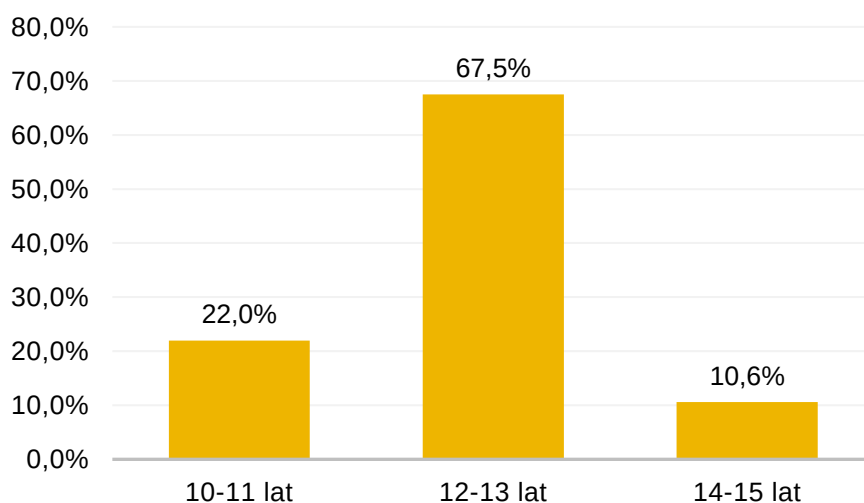
Uczniowie z gminy Jarocin wypełnili 123 kwestionariusze ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne przewagę miały dziewczynki. Stanowiły one 52,8% ogółu, zaś chłopcy wypełnili 47,2% kwestionariuszy.

Wykres 21. Płeć: N=123

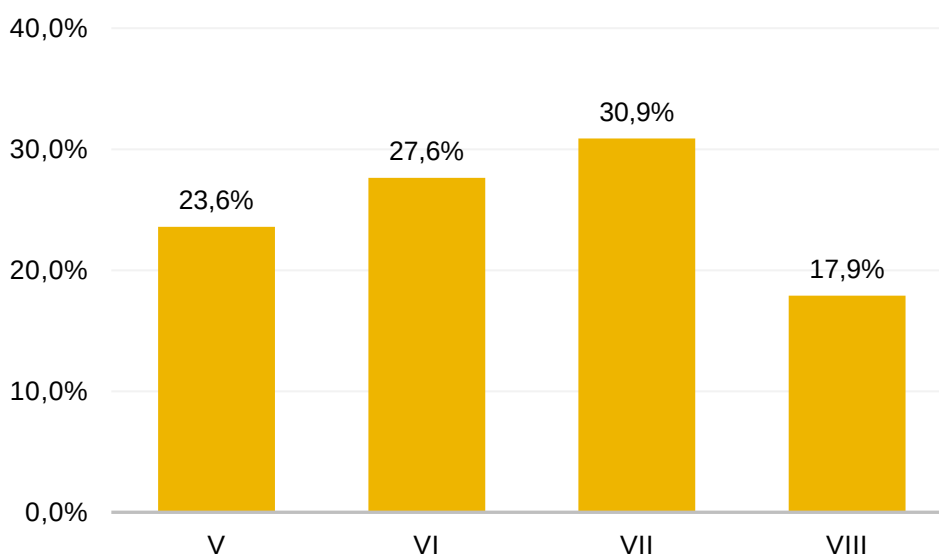
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, większość kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 12-13 lat (67,5%), następnie uczniowie w wieku 10-11 lat (22,0%), z kolei pozostali ankietowani mieścili się w przedziale wiekowym 14-15 lat (10,6%).

Wykres 39. Wiek: N=123

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 30,9% uczniów biorących udział w badaniu uczęszcza do VII klasy szkoły podstawowej, 27,6% badanych do klasy VI, 23,6% stanowili uczniowie klasy V, a 17,9% respondentów było z klasy VIII.

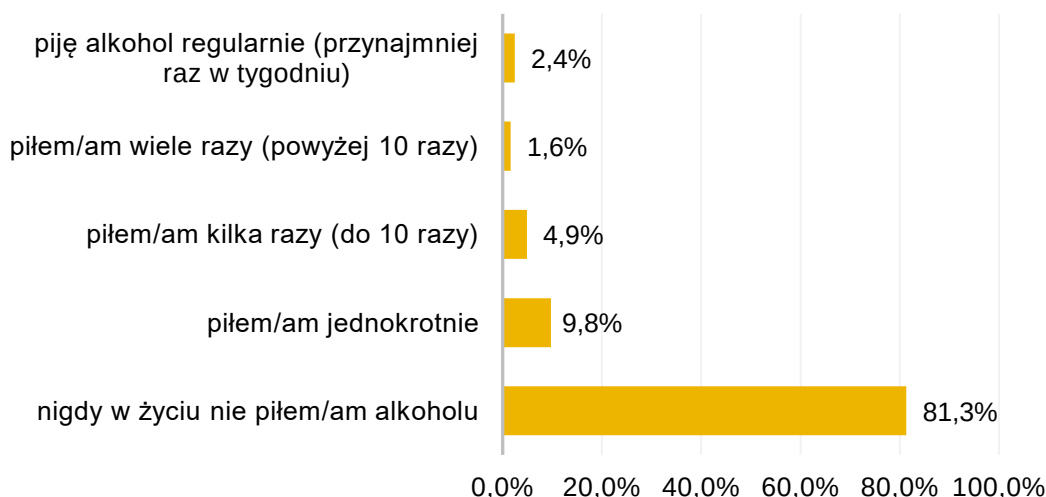
Wykres 40. Klasa: N=123

Problem alkoholowy

Jeden z analizowanych w Diagnozie obszarów dotyczył spożywania alkoholu przez uczniów z gminy Jarocin. Pierwsze z pytań zawartych w kwestionariuszu ankiety dotyczących tego obszaru tematycznego odnosiło się do częstotliwości spożywania go przez młodych mieszkańców Gminy. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miało 18,7% respondentów, wśród których 9,8% spożyło go jednokrotnie, 4,9% badanych stwierdziło, iż piło alkohol kilka razy (do 10 razy), z kolei 1,6% respondentów zadeklarowało wielokrotne picie (powyżej 10 razy). Odsetek 2,4% ankietowanych uczniów pije alkohol regularnie (przynajmniej raz w tygodniu).

Wykres 22. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=123

Kolejne pytanie zadane uczniom uczęszczającym do szkół znajdujących się w Gminie miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania przez nich alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających niniejsze badanie ankietowe. Jak wynika z udzielonych przez młodych mieszkańców Gminy odpowiedzi, kontakt z alkoholem w tym czasie miało 7 uczniów będących po inicjacji alkoholowej, którzy w większości spożyli tego typu napoje 1-2 razy (4 osoby, tj. 17,4%), 2 badanych wskazało na picie alkoholu powyżej 7 razy (8,7%), a 1 osoba podała, że robiła to 3-4 razy (4,3%).

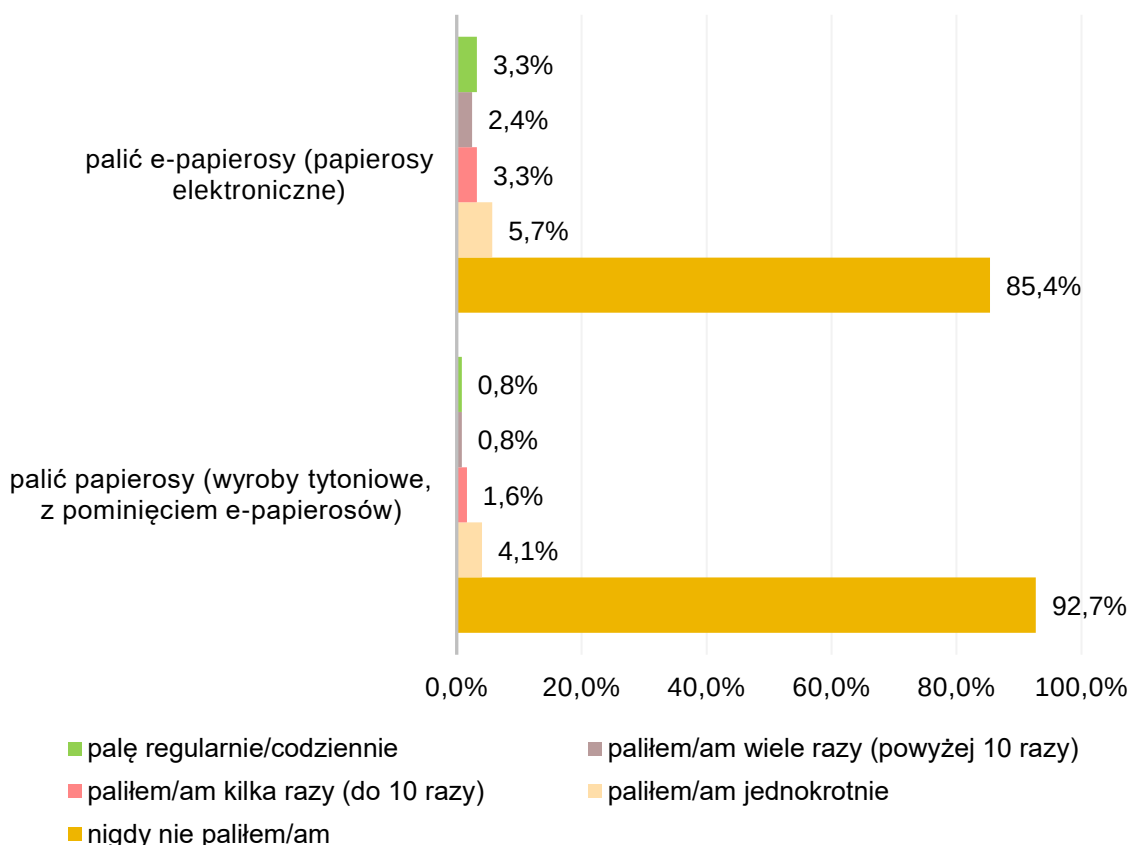
Tabela 15. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=23

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	69,6%	16
1 – 2 razy	17,4%	4
3 – 4 razy	4,3%	1
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	8,7%	2

Problem nikotynowy

W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów z gminy Jarocin podjęto się także określenia skali i częstotliwości sięgania przez nich po papierosy elektroniczne oraz papierosy tradycyjne. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miał odsetek 7,3% ankietowanych, wśród których 4,1% paliło je jednokrotnie, 1,6% sięgnęło po nie kilka razy (do 10 razy), natomiast po 0,8% odpowiedzi padło na wiele razy (powyżej 10 razy) oraz regularne/codziennie palenie wyrobów tytoniowych. Papierosów elektronicznych używało 14,7% respondentów, przy czym 5,7% uczniów przyznało się do jednokrotnego palenia e-papierosów, po 3,3% wskazało na sięganie po nie kilka razy (do 10 razy) oraz regularne/codziennie palenie e-papierosów, natomiast 2,4% osób wskazało na używanie ich wielokrotnie (powyżej 10 razy).

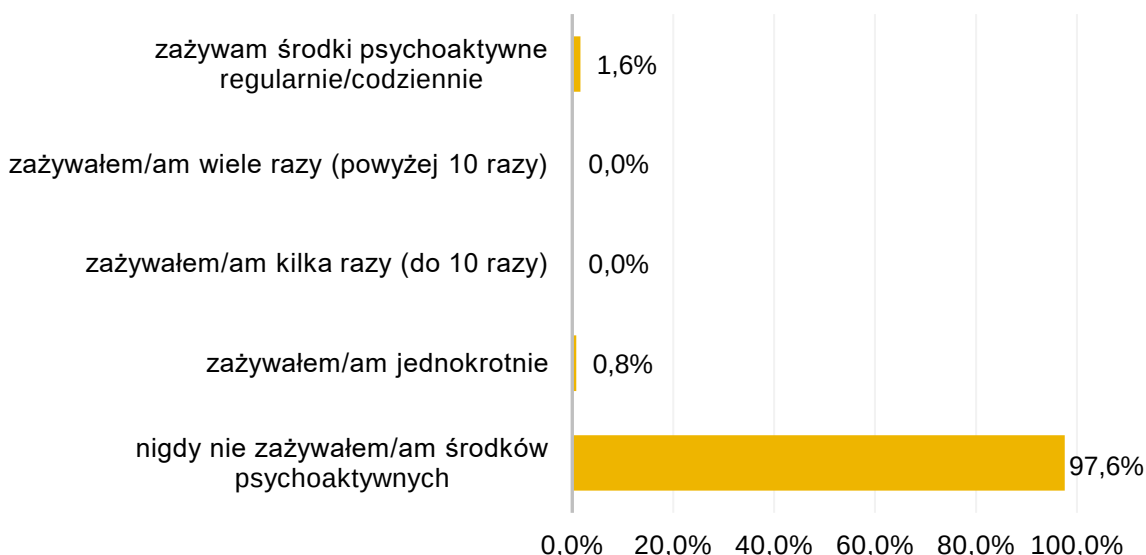
Wykres 23. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=123

Problem narkotykowy

Kolejny z analizowanych w Diagnozie obszarów dotyczył powszechności zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych środków psychoaktywnych przez uczniów zamieszkujących Gminę. W celu określenia skali występowania tego problemu respondentów zapytano o to, ile razy w życiu zdarzyło im się sięgnąć po tego typu substancje. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 2,4% uczniów zażywało środki psychoaktywne, przy czym 0,8% robiło to jednokrotnie, a 1,6% deklaruje regularne/codziennie sięganie po tego typu substancje.

Wykres 24. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=123

Respondenci, którzy zadeklarowali zażywanie środków psychoaktywnych, tj. narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia, odpowiedzieli również na pytanie, jak często w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdarzyło im się sięgać po te substancje. 2 osoby zadeklarowały, że nie zażywały takich środków w tym czasie (66,7%), natomiast jeden ankietowany podał, że robił to więcej niż 7 razy (33,3%).

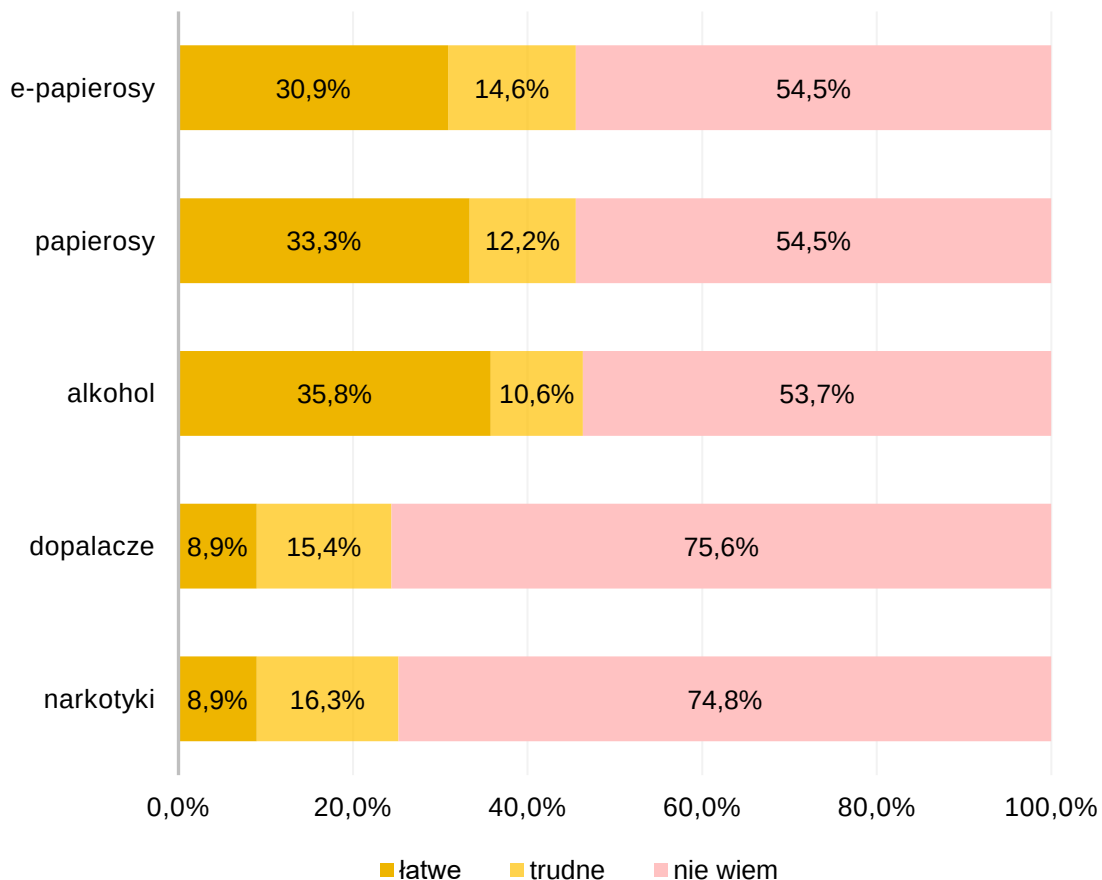
Tabela 16. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=3

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	66,7%	2
1 – 2 razy	0,0%	0
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	33,3%	1

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi alkohol oraz papierosy tradycyjne i elektroniczne charakteryzują się w Gminie względnie znaczną dostępnością, natomiast w przypadku narkotyków i dopalaczy zdaniem respondentów jest ona ograniczona, bądź nie posiadają w tym zakresie wiedzy. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 8,9% ankietowanych, a trudne dla 16,3%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 8,9% uczniów, a trudne dla 15,4%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 35,8% badanych, a trudny dla 10,6%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 33,3% respondentów oraz trudne dla 12,2%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 30,9% młodych mieszkańców, a trudne dla 14,6%.

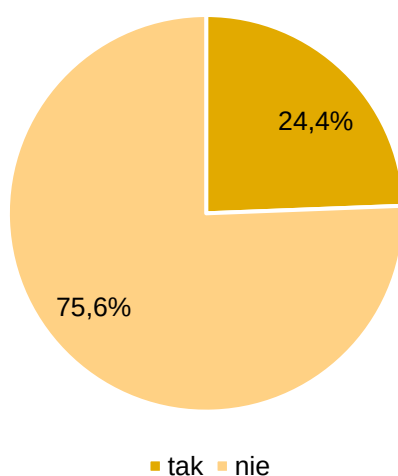
Wykres 25. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=123

Problem przemocy

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy wśród uczniów zamieszkujących gminę Jarocin. Zbadaniu poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą oraz przemocą w Internecie, czyli cyberprzemocą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie wskazują, że co czwarty młody mieszkaniec Gminy doświadczył przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie (24,4%).

Wykres 26. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=123

Podczas badania diagnozującego problem przemocy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów dotkniętych tym problemem. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali oni przemocy ze strony uczniów ze swojej szkoły (15 osób, tj. 55,6%). Ankietowani przyznali również, że przemoc wobec nich stosowało rodzeństwo (8 osób, tj. 29,6%), koledzy/koleżanki spoza szkoły (5 osób, tj. 18,5%), a także inne, bliżej nieokreślone osoby (2 osoby, tj. 7,4%). 3 badanych pominęło to pytanie nie udzielając na nie odpowiedzi.

Tabela 17. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=27

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie z mojej szkoły	55,6%	15
rodzeństwo	29,6%	8
koledzy/koleżanki spoza szkoły	18,5%	5
inne osoby	7,4%	2
rodzice	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W celu zidentyfikowania charakteru doświadczanej przez uczniów przemocy zostali oni poproszeni o wskazanie formy zachowań przemocowych jakich doświadczyli. Najpowszechniejsza wśród uczniów w Gminie jest przemoc psychiczna (18 osób, tj. 72,0%), natomiast o połowę mniej badanych wskazało na przemoc fizyczną (9 osób, tj. 36,0%). Niemniej wśród form przemocy, jakich doświadczają badani znalazła się również przemoc seksualna (3 osoby, tj. 12,0%). 5 badanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

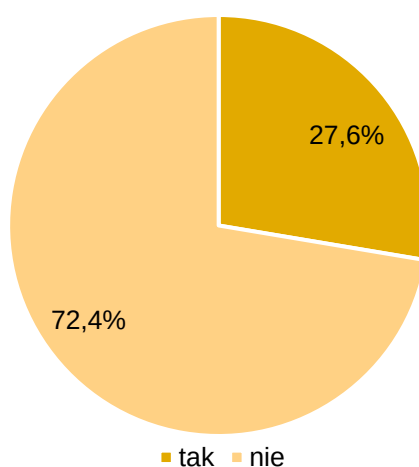
Tabela 18. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=25

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	72,0%	18
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	36,0%	9
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób, który mnie zawstydział itp.	12,0%	3
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	0,0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

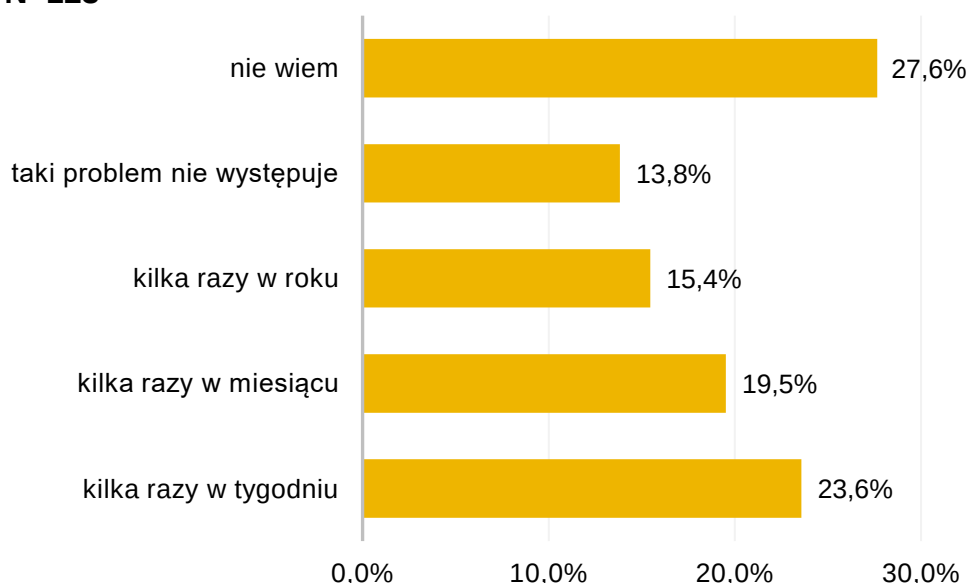
W następnej kolejności uczniowie zostali zapytani również o to, czy im samym zdarzyło się w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosować przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznało się 27,6% uczniów, czyli wyższy odsetek niż w przypadku doświadczania przemocy, a różnica wynosi 3,2 pp.

Wykres 27. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=123

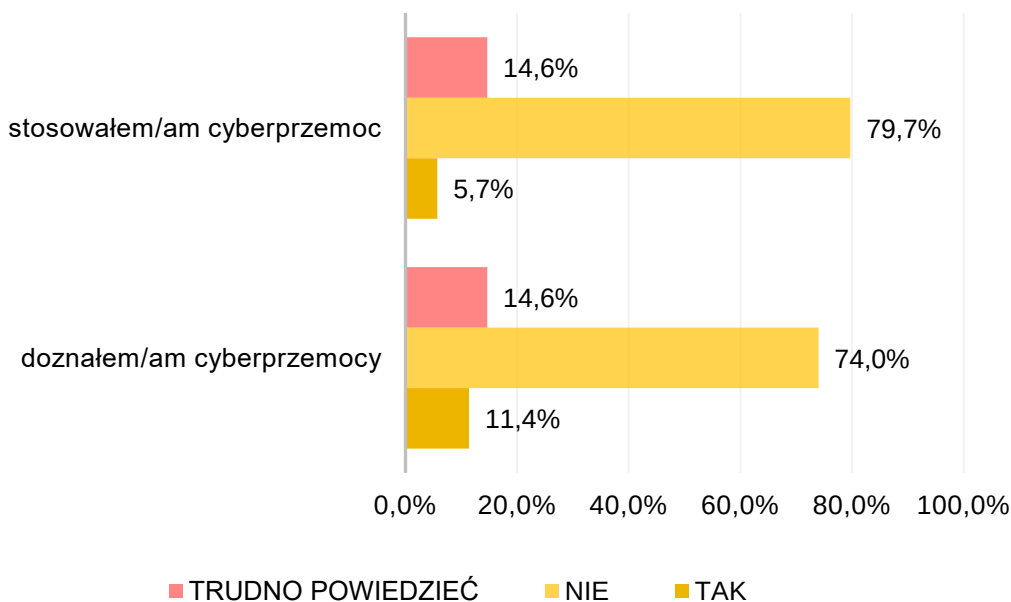
W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. Zdaniem 27,6% osób takie zjawisko nie występuje w szkole, do której uczęszczają. Obecność przemocy w swojej szkole potwierdził natomiast odsetek 58,5% respondentów, w tym 23,6% spośród nich stwierdziło, że ma to miejsce kilka razy w tygodniu, w opinii 19,5% dzieje się to kilka razy w miesiącu, a zdaniem 15,4% ankietowanych do takich sytuacji dochodzi kilka razy w roku.

Wykres 28. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=123

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy w Internecie dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez młodych respondentów, tego problemu doświadczył odsetek 11,4% z nich, natomiast przemoc w Internecie zastosowało 5,7% ankietowanych. Część respondentów miała również problem z określeniem, czy kiedykolwiek doznała styczności z tym zjawiskiem, gdyż na odpowiedź „*trudno powiedzieć*” padło po 14,6% odpowiedzi w przypadku stosowania cyberprzemocy, jak i w zakresie jej doświadczenia.

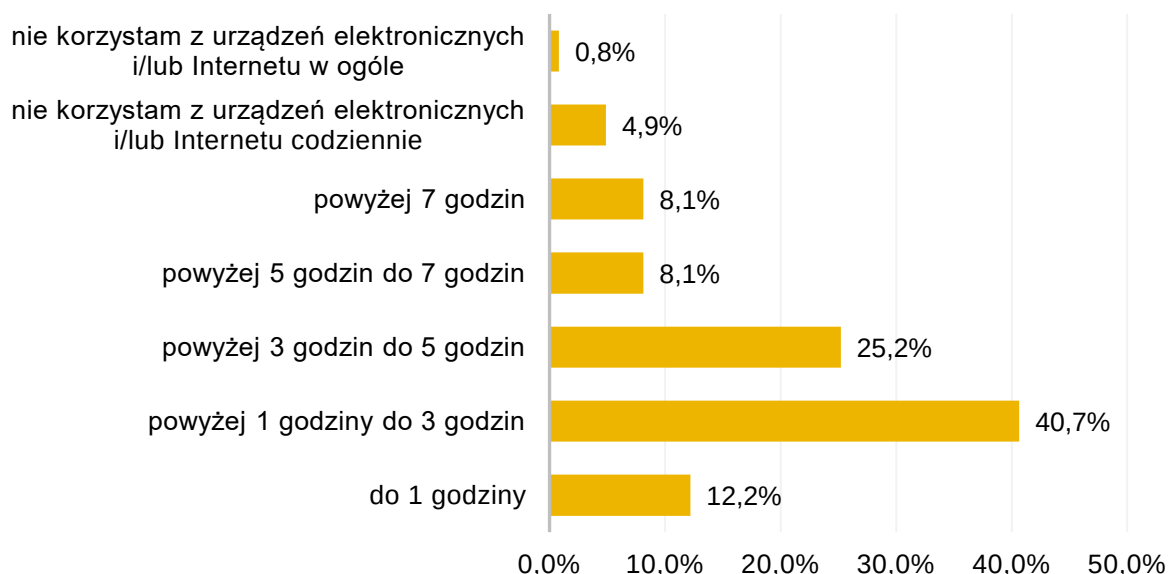
Wykres 29. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=123

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie, ile czasu w ciągu dnia uczniowie z gminy Jarocin korzystają z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu. Z analizy badawczej wynika, że 12,2% osób spędza w ten sposób czas do 1 godziny dziennie, 40,7% badanych podało przedział od 1 do 3 godzin, co czwarty ankietowany – od 3 do 5 godzin (25,2%), natomiast po 8,1% uczniów przyznało się do spędzania dużej ilości czasu korzystając z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, tj. od 5 do 7 godzin oraz powyżej 7 godzin dziennie. 4,9% respondentów nie robi tego codziennie, z kolei odsetek 0,8% nie robi tego wcale.

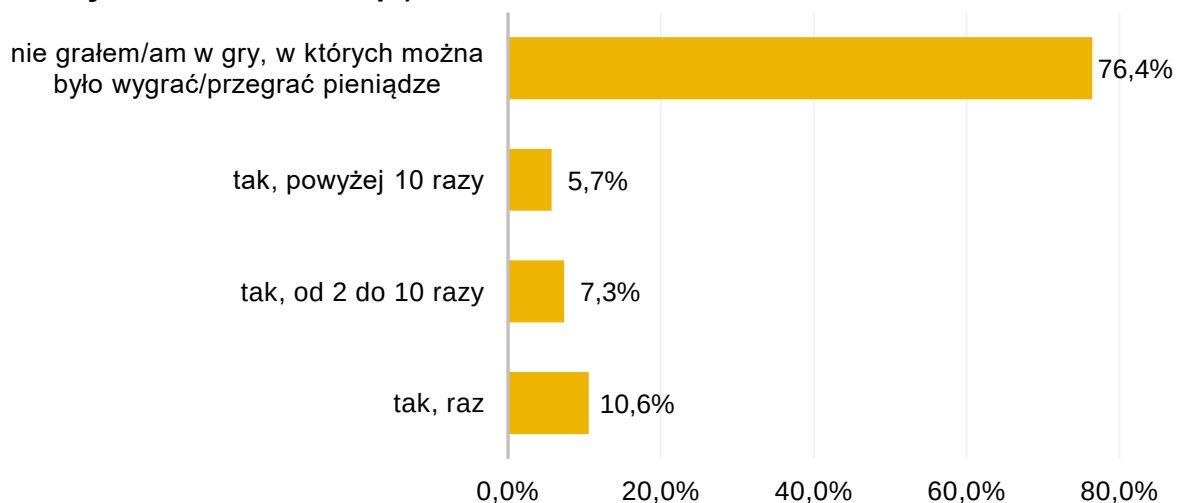
Wykres 30. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=123

Uczestnictwo w grach hazardowych

W celu określenia skali i zasięgu problemu hazardu wśród uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy w ciągu 12 miesięcy przed badaniem zdarzyło im się grać w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 23,6% badanych. Wśród tych osób 10,6% grało w nie 1 raz, 7,3% badanych – od 2 do 10 razy, natomiast 5,7% respondentów odpowiedziało, że robiło to więcej niż 10 razy.

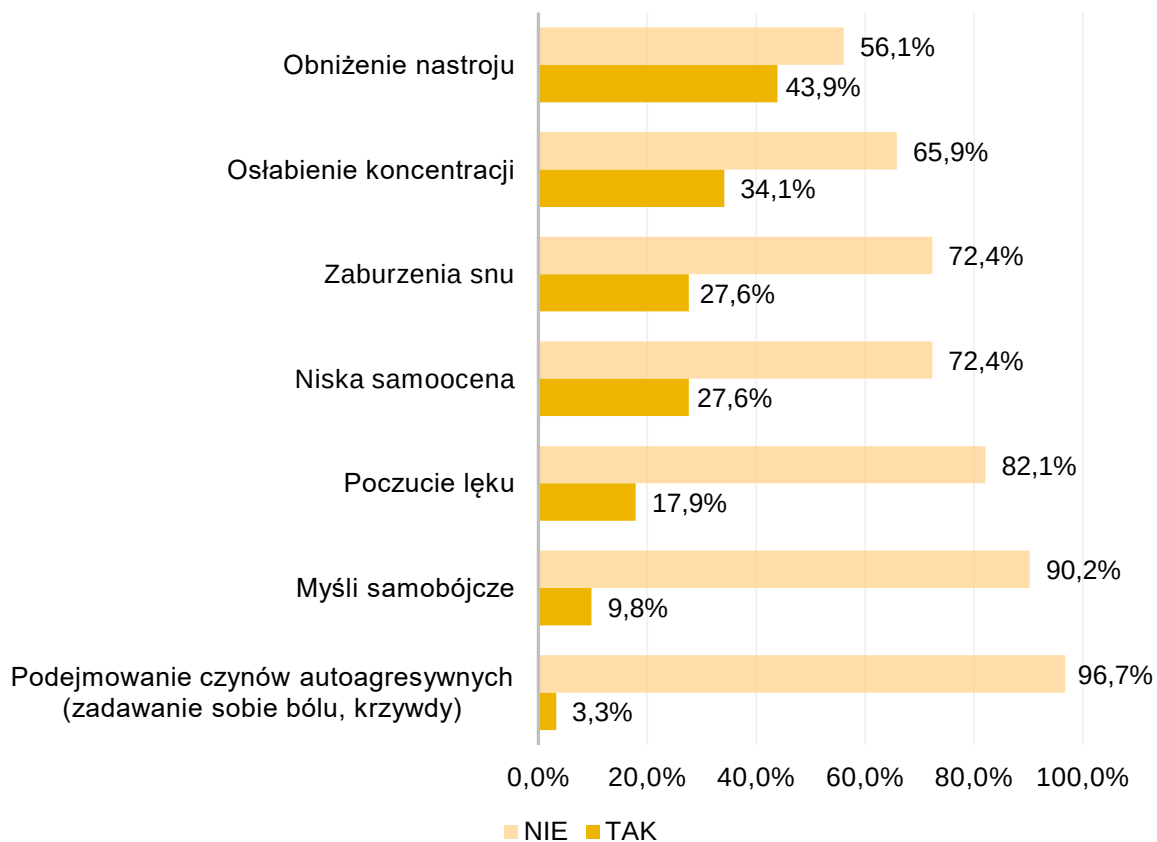
Wykres 31. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=123

Zdrowie psychiczne

W kolejnej części badania przeprowadzonego wśród młodych mieszkańców gminy Jarocin, zostali oni poproszeni o subiektywną ocenę swojego stanu zdrowia psychicznego. Pytanie skierowane do uczniów miało na celu identyfikację problemów zdrowia psychicznego i negatywnych stanów, jakich doświadczyli w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie, które utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, prawie połowa respondentów w tym okresie miała obniżony nastrój (43,9%), z kolei 34,1% ankietowanych wskazało na osłabienie koncentracji, natomiast po 27,6% na zaburzenia snu oraz niską samoocenę. Niemal co piąty badany zadeklarował, że w podanym okresie doświadczył poczucia lęku (17,9%). Dodatkowo 9,8% uczniów przyznało się do myśli samobójczych, a 3,3% podejmowało się czynów autoagresywnych.

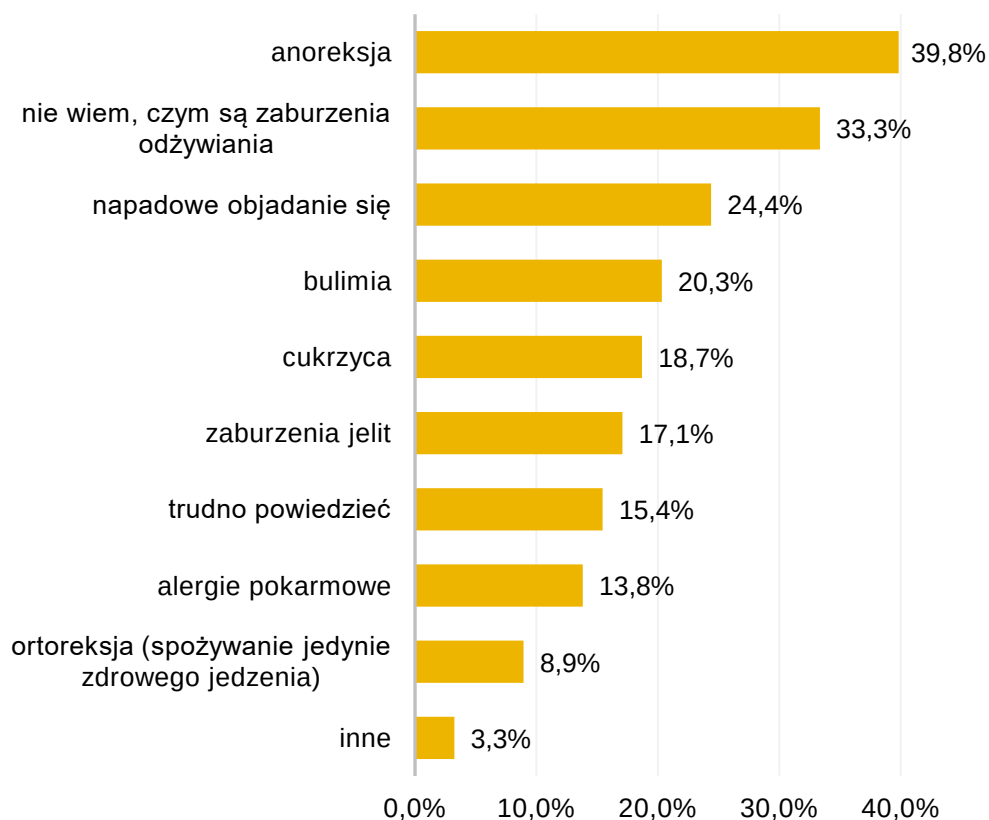
Wykres 49. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie) N=123

Zaburzenia odżywiania

Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Jarocin dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmagają się coraz więcej młodych osób. W pytaniu uczniowie mieli zaznaczyć przykłady zaburzeń odżywiania, co zweryfikowało ich wiedzę dotyczącą tego tematu. Wśród odpowiedzi 39,8% badanych, jako zaburzenie odżywiania podało anoreksję, co czwarty respondent wskazał na napadowe objadanie się (24,4%), co piąty – bulimię (20,3%), a 8,9% osób – ortoreksję, czyli spożywanie jedynie zdrowego jedzenia. 3,3% badanych zaznaczyło odpowiedź „inne” nie uściślając swojego stanowiska. Ponadto 18,7% uczniów uważa błędnie, iż zaburzeniem odżywiania jest cukrzyca, z kolei 17,1% osób wskazało na zaburzenie jelit, a 13,8% – alergie pokarmowe. Co trzeci respondent nie wie czym są zaburzenia odżywiania (33,3%), a 15,4% osób miało trudności z odpowiedzią na to pytanie.

Wykres 32. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=123

Sytuacja społeczna gminy Jarocin

Na podstawie danych empirycznych, przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarocinie, danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Prowadzony jest on za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka (w tym pomocy finansowej).

Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji

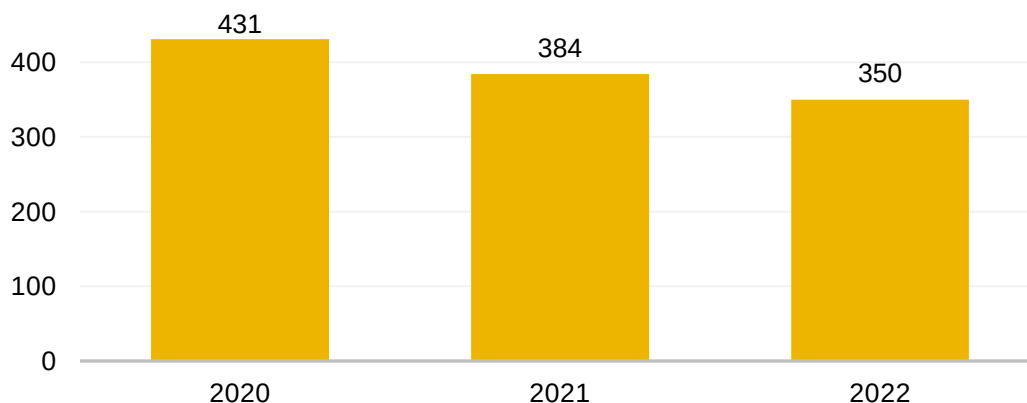
zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarocinie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została **instytucja asystenta rodziny**, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym. W OPS w Jarocinie w latach 2020-2022 nie był zatrudniony asystent rodziny.

W analizowanych latach w gminie Jarocin nie było także **rodzin wspierających**, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego gospodarowania budżetem rodzinnym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Na poniższym wykresie zaprezentowana została liczba osób, którym został wypłacony zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego na przestrzeni lat 2020-2022. Można zauważyć, że osób tych w 2022 było 350, czyli o 18,8% mniej niż w 2020 roku. W latach 2020-2022 dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek wypłaconych zasiłków rodzinnych.

Wykres 33. Liczba osób, którym wypłacono zasiłek rodzinny wraz z dodatkami na przestrzeni lat 2020-2022

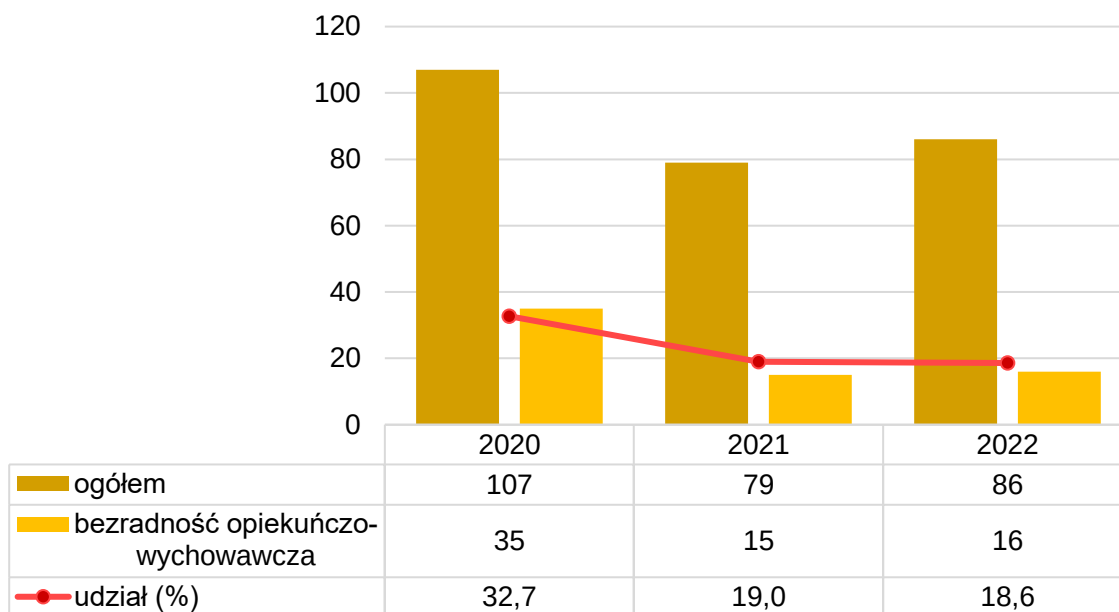
Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie za lata 2020-2022

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”, które zostało wprowadzone 1 kwietnia 2016 roku, ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Od stycznia 2022 roku nowe sprawy oraz obsługę zadania przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), jednakże dotychczas realizowały je Ośrodki Pomocy Społecznej, które przez kolejne lata będą wygaszały postępowania w tym zakresie i wyłącznie koordynowały system zabezpieczenia społecznego. Świadczenie 500+ przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Ośrodki Pomocy Społecznej z dniem 01.07.2018 roku otrzymały do realizacji nowe zadanie, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, przysługujących w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 1 lipca 2021 roku realizację tego zadania przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W 2022 roku w Gminie wystąpiła konieczność udzielenia pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w przypadku 16 rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej, w wyniku czego ich udział kształtował się na poziomie 18,6% wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy OPS. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin będących beneficjentami OPS z powodu bezradności wychowawczo-opiekuńczej ulegała wahaniom. W 2022 roku w porównaniu do 2020 roku udział rodzin korzystających z pomocy z tego powodu zmalał o 54,3 pp., natomiast w stosunku do 2021 roku pomimo wzrostu rodzin korzystających z pomocy z tego powodu spadł ich udział wśród rodzin ogółem. Dodatkowo, wśród rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2022 roku znajdowało się 9 rodzin niepełnych i 1 wielodzietna.

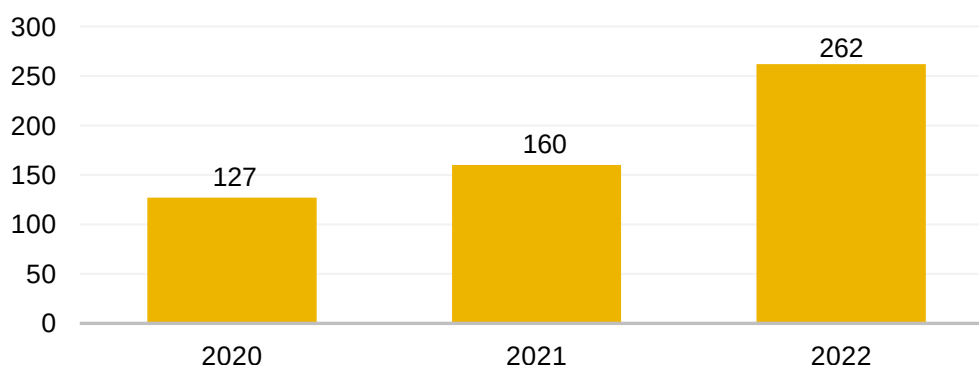
Wykres 34. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczny jest wzrost liczby omawianych świadczeń. W roku 2022 były to 262 świadczenia, w 2021 roku – 160, z kolei w 2020 roku – 127.

Wykres 35. Liczba świadczeń alimentacyjnych wypłaconych na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie za 2022 rok

W 2022 roku Ośrodek Pomocy Społecznej poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 70 156, 86 zł. Można zauważyć, że liczba dzieci, dla których OPS pokrywał koszty pobytu w rodzinie zastępczej, jak i kwota odpłatności, na przestrzeni analizowanych lat ulegały zwiększeniu.

Wykres 36. Dane dotyczące pobytu dzieci z terenu Gminy w pieczy zastępczej za lata 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba dzieci	6	8	11
kwota odpłatności (w złotych)	37 344, 23	38 030, 87	70 156, 86

Źródło: Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w Gminie Jarocin za lata 2020-2022 oraz potrzeby związane z realizacją zadań. Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie za lata 2020-2022

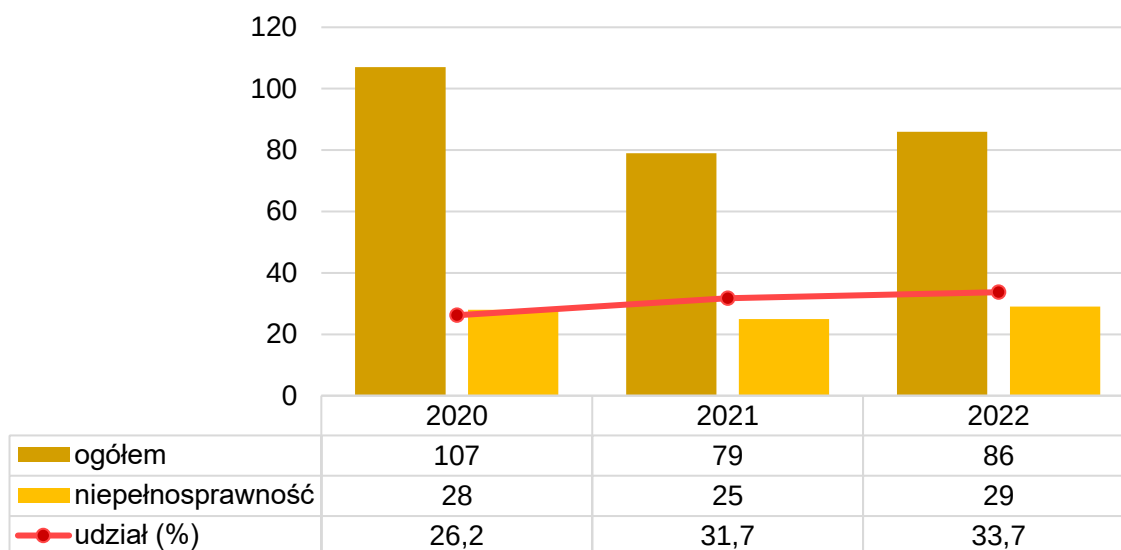
Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2022 roku w Gminie wystąpiła konieczność udzielenia pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności w przypadku 29 spośród 86 rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej, w wyniku czego ich udział kształtował się na poziomie 33,7% wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy OPS. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka z powodu niepełnosprawności ulegała wahaniom. Niepełnosprawność znajdowała się na trzecim miejscu wśród powodów udzielania pomocy i wsparcia z OPS rodzinom w 2022 roku.

Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022. W 2020 roku przyznano 187 świadczeń, w 2021 roku liczba świadczeń wyniosła 184, z kolei w 2022 roku kształtowała się na poziomie 188. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń systematycznie malała, osiągając w 2022 roku najniższą wartość w tym okresie.

Tabela 19. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	187	184	188

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie za lata 2020-2022

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego. Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Na przestrzeni ostatnich lat liczba przyznanych świadczeń ulegała spadkowi. W 2020 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 33 świadczenia, w 2021 roku było to 20 świadczeń, natomiast w 2022 roku – 3 świadczenia.

Tabela 20. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	33	20	3

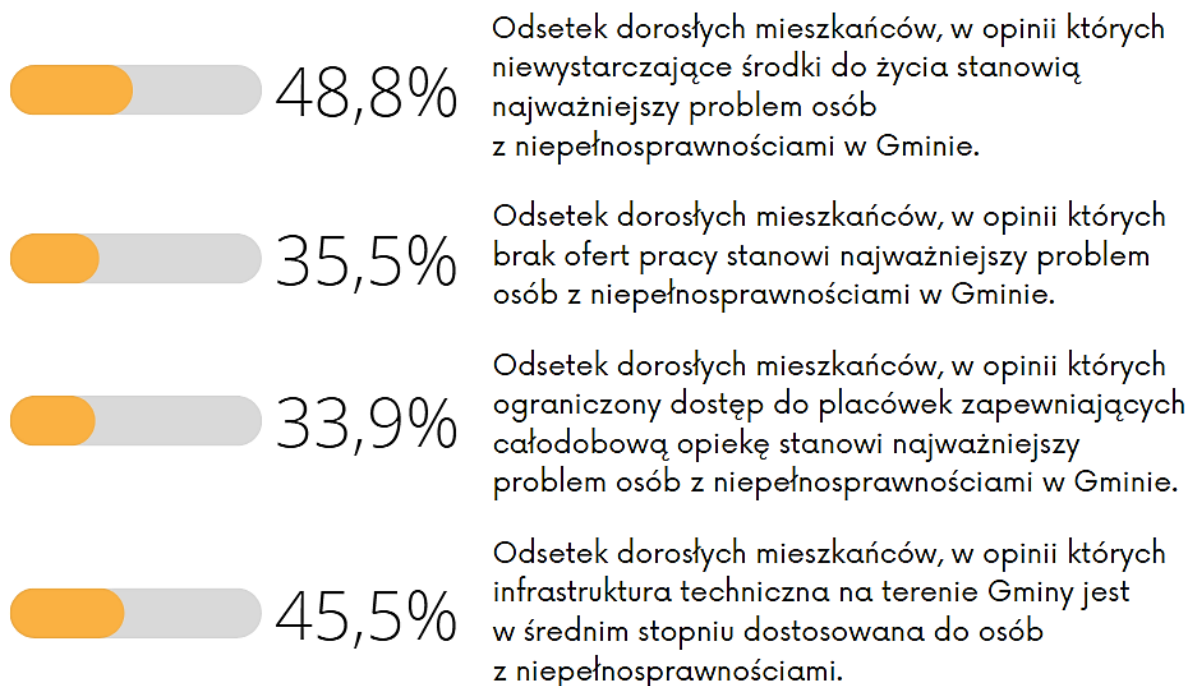
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Trwająca pandemia SARS-CoV-2 odbiła się niekorzystnie na osobach z niepełnosprawnością z dwóch powodów – po pierwsze osoby te należą do grupy podwyższonego ryzyka zakażeniem, a po drugie rozwój epidemii wpłynął na konieczność dostosowania systemu pomocy osobom z niepełnosprawnością oraz ich opiekunom, w zakresie opieki, edukacji, rehabilitacji i rewalidacji. Badania przeprowadzone w 2020 roku na próbie 80 osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów pokazały, że aż 86% badanych deklaruje doświadczenie trudności i problemów w codziennym funkcjonowaniu w związku z pandemią, aż 90% respondentów przez okres trwania pandemii nie korzystało z pomocy OPS lub PCPR, natomiast z wolontariatu czy społecznych akcji pomocowych nie korzystał żaden badany, co ma związek ze względami epidemicznymi, czyli ryzykiem potencjalnego zakażenia. Dodatkowo, aż 76% ankietowanych w okresie pandemii odczuło zmniejszenie zakresu dotychczasowego wsparcia¹⁷.

¹⁷ W. Glanc, E. Zdebska, *Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w sytuacji pandemii*, w: N. G. Piłkuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 53-59.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=121

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁸.

¹⁸ www.psychiatriapolska.pl

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

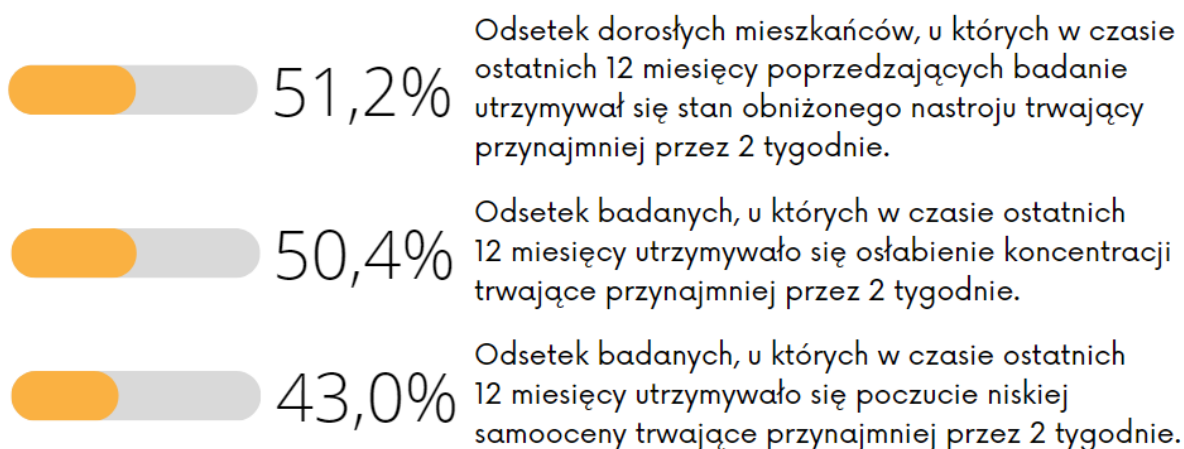
Zadaniem gmin, które jest realizowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej, jest również świadczenie usług opiekuńczych osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W latach 2020-2022 na terenie gminy nie były realizowane usługi opiekuńcze. Natomiast z budżetu państwa sfinansowane zostały usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2022 roku z 1 546 godzin usług specjalistycznych skorzystało 5 osób, w 2021 roku było to 1 650 godzin usług dla 6 osób, natomiast w 2020 roku – 2 032 godzin dla 7 osób¹⁹.

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiązała się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogły pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od początku pandemii, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

¹⁹ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie za lata 2020-2022

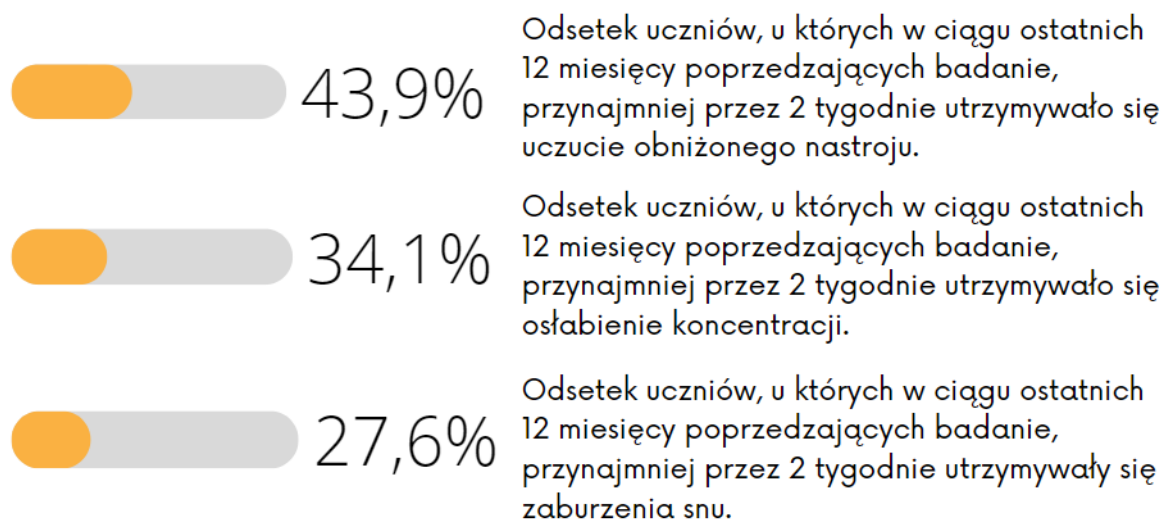
Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=121

UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=123

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

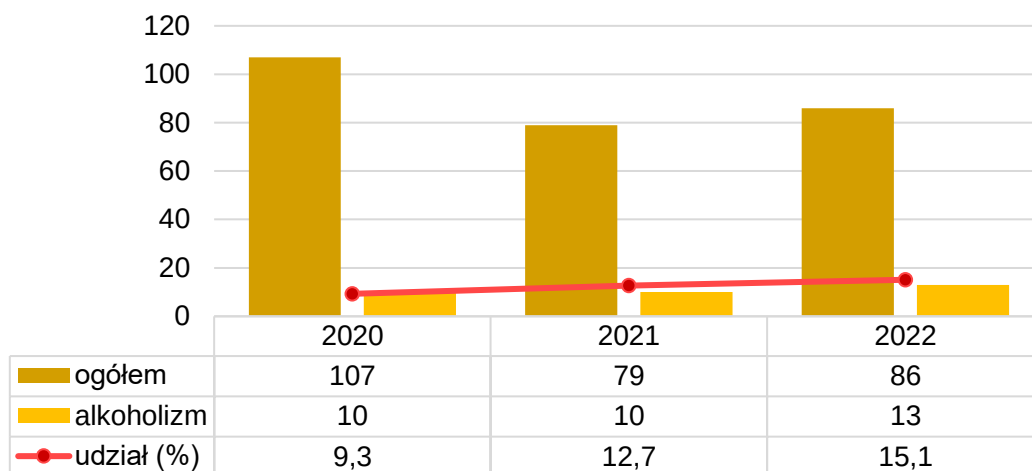
Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny²⁰.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii*.

W 2022 roku z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 13 rodzin, przy czym ich udział wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy OPS kształtował się na poziomie 15,1%. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin będących beneficjentami OPS z powodu alkoholizmu uległa wzrostowi, natomiast w 2022 roku w porównaniu do 2020 roku udział rodzin korzystających z tego powodu z pomocy wzrósł o 30,0 pp.

²⁰ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Wykres 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2022 roku Komisja liczyła 6 członków. W podanym roku przeprowadzili oni rozmowy z 2 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 4 członkami rodzin osób uzależnionych. Na przestrzeni lat 2020-2022 zauważalne są wahania zarówno w zakresie liczby osób uzależnionych, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy, jak i członków ich rodzin. Liczba osób wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wzrosła z 1 w latach 2020-2021 do 4 w 2022 roku. Dane dotyczące działań GKRPA w gminie Jarocin w latach 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Jarocin wobec osób uzależnionych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób uzależnionych , z którymi przeprowadzono rozmowy	3	5	2
liczba członków rodzin osób uzależnionych , z którymi przeprowadzono rozmowy	2	6	4
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	1	4

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok, Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok

W 2022 roku na terenie Gminy zaczął funkcjonować **Punkt Konsultacyjno-Informacyjny**, działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych (tzw. korkowe), który był czynny średnio 4 godziny w miesiącu. Pomoc i wsparcie mogą uzyskać tam osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, osoby doznające przemocy domowej lub stosujące przemoc. W Punkcie udzielane jest profesjonalne wsparcie przez specjalistę psychoterapii uzależnień.

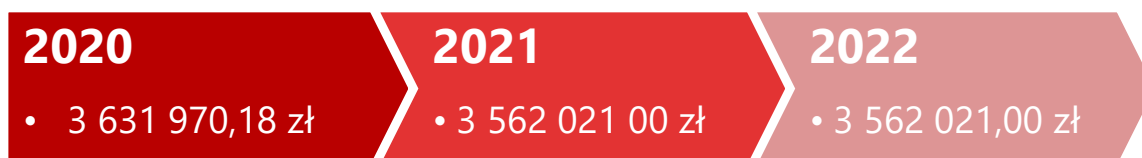
W 2022 roku w Punkcie udzielono 22 porad dla 16 osób z problemem alkoholowym. Liczba porad, udzielonych w Punkcie członkom rodziny osób z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionych i DDA) w 2022 roku, wynosiła 8 dla 6 osób. W omawianym roku żadna osoba z problemem narkotykowym nie skorzystała z porad Punktu Konsultacyjno-informacyjnego.

GKRPA zajmuje się także profilaktyką zachowań ryzykownych m.in. wśród dzieci i młodzieży. W latach 2020-2022 w gminie Jarocin w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego nie zrealizowano żadnego programu profilaktycznego z obszaru profilaktyki uniwersalnej, skierowanego do dzieci i młodzieży. W 2022 roku zrealizowano programy profilaktyczne z obszaru profilaktyki uniwersalnej, skierowanej do dzieci i młodzieży w ramach innych programów profilaktycznych, w których udział wzięło 593 dzieci, 47 nauczycieli bądź wychowawców oraz 120 rodziców. Ponadto na terenie gminy Jarocin w latach 2020-2022 prowadzone były działania nie będące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi. W 2020 roku były to jednorazowe prelekcje, pogadanki oraz imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp. z wyjątkiem pozalekcyjnych zajęć sportowych) gromadzące po 100 uczestników, a także konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.) w których udział wzięły 203 osoby. W 2021 roku również zorganizowano jednorazowe prelekcje, pogadanki, w których udział wzięło 230 osób, a także festyny i inne imprezy plenerowe gromadzące 3 658 uczestników, imprezy sportowe zrzeszające 59 osób oraz konkursy, w których brało udział 1 027 uczestników. W 2022 roku przeprowadzono festyny i inne imprezy plenerowe, które zgromadziły 3 200 osób, imprezy sportowe dla 380 uczestników, oraz konkursy dla 340 mieszkańców. W ramach Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz

przeciwdziałania narkomanii w pozalekcyjnych zajęciach sportowych w latach 2020-2022 uczestniczyło kolejno 60, 142 i 252 uczniów.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Jarocin. W roku 2022 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 3 562 021,00 zł, w tym 1 811 080,27 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 173 875,12 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 1 577 065,61 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W 2022 roku w stosunku do 2020 roku łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy zmniejszyła się o 1,9%.

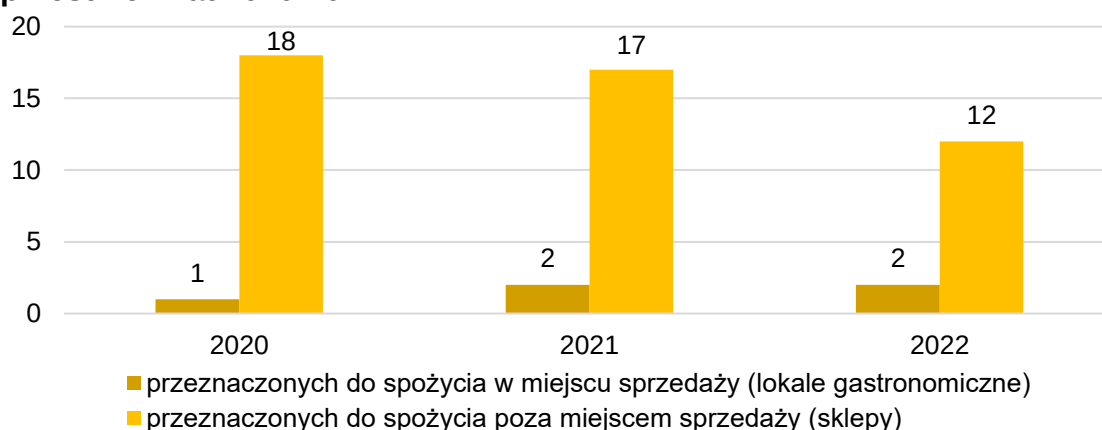
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Jarocin alkoholu w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok, Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok

W 2022 roku na terenie gminy Jarocin znajdowało się łącznie 14 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 12 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 2 przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokalne gastronomiczne). W stosunku do 2020 roku liczba punktów prowadzących sprzedaż alkoholu zmalała o 6 sklepów, z kolei liczba lokali gastronomicznych zwiększyła się o 1 punkt.

Wykres 39. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2020-2022

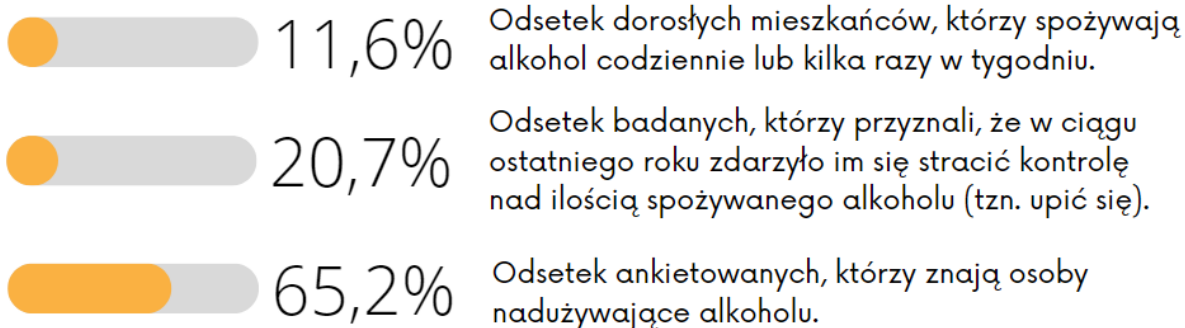
Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok, Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększyły obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

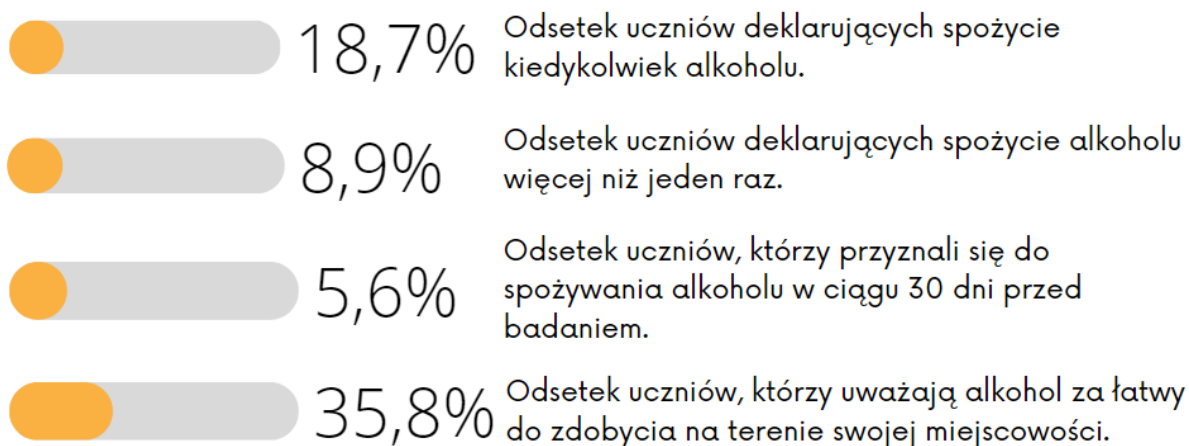
ALKOHOL

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=121

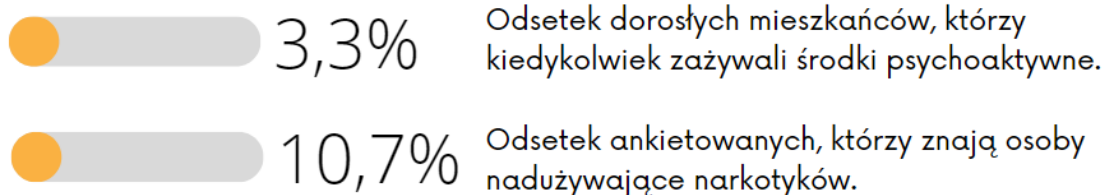
UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=123

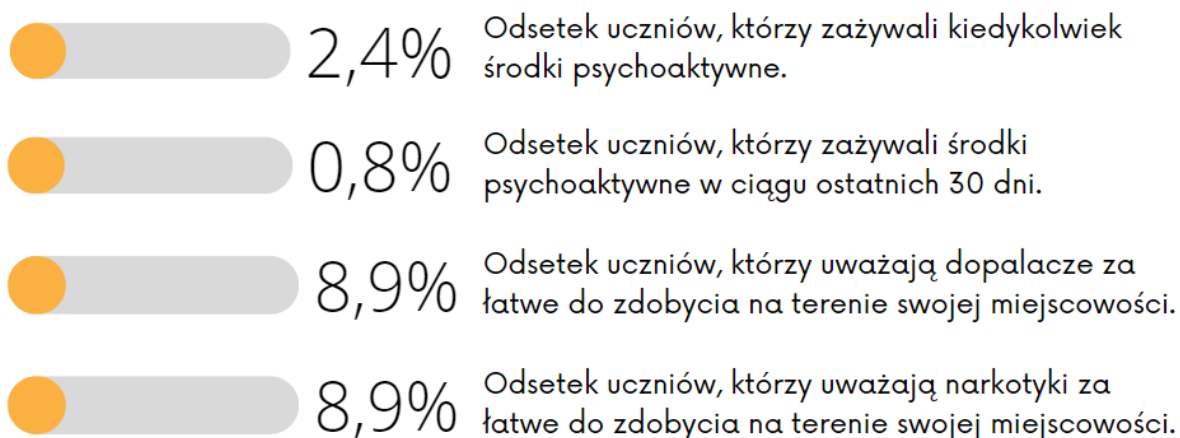
NARKOTYKI

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=121

UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=123

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej mówi, że za przemoc domową uważa się *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*

- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.*

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Jarocin zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**.

Celem funkcjonowania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie* (obecnie Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej).

Biorąc pod uwagę okres analizowanych lat wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Jarocin w 2022 roku z powodu przemocy skorzystała 1 rodzina, natomiast w 2021 roku były to 2 rodziny, a w 2020 roku żadna z rodzin nie korzystała z tego powodu z pomocy społecznej.

Jedną z analizowanych w Strategii kwestii są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych. Na przestrzeni lat 2021-2022 liczba posiedzeń Zespołu była stała i wynosiła 4. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych, w ramach Zespołu powoływane są grupy robocze. W ciągu omawianych lat liczba powoływanych grup roboczych uległa wzrostowi o 1. W 2021 roku było ich 11, a w 2022 roku – 12. Analiza porównawcza nie dotyczy roku 2020 ze względu na brak dostępnych danych.

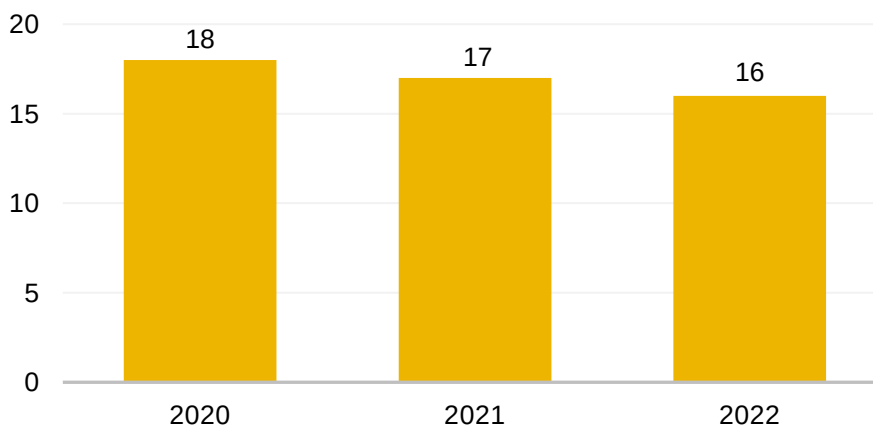
Tabela 22. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	b.d.	4	4
liczba powołanych grup roboczych	b.d.	11	12

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Na przestrzeni lat 2020-2022 dostrzec można systematyczny spadek liczby sporządzonych formularzy NK – w 2022 roku względem roku 2020 o 11,1%.

Wykres 40. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2020-2022

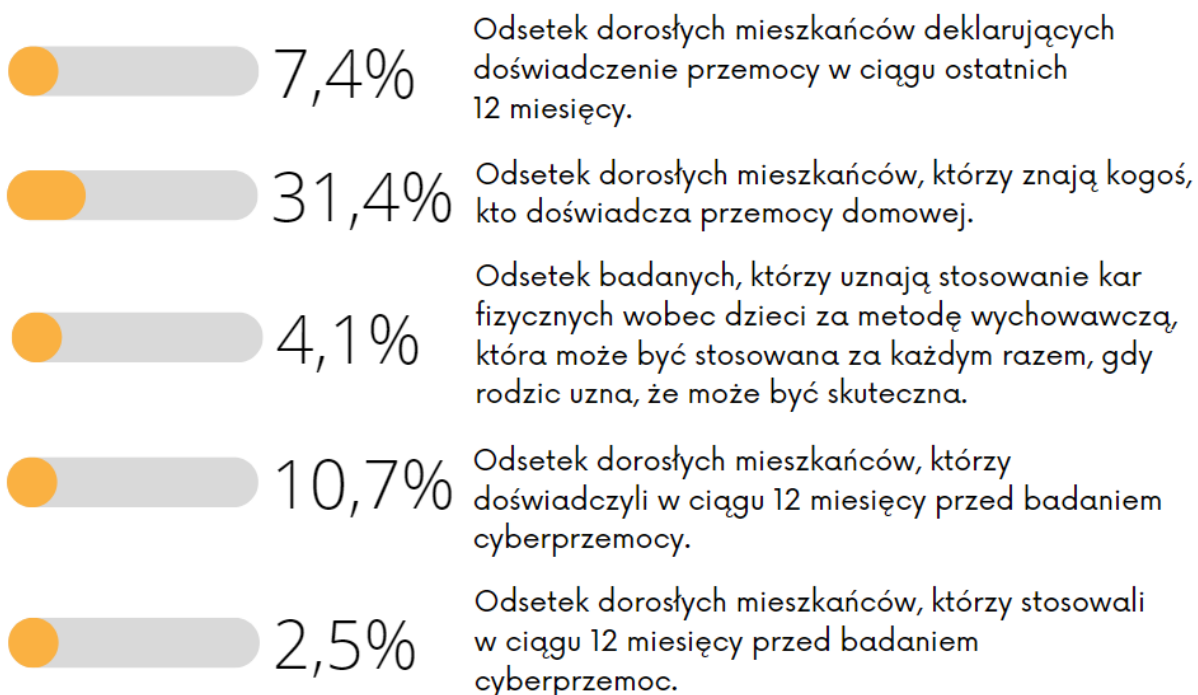
Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

W 2022 roku osoby doświadczające przemocy domowej mogły korzystać z porad w powstałym **Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym**. W danym roku, w okresie od 25 maja do 31 grudnia skorzystały z porad 22 osoby.

Gmina Jarocin w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzi również **działania o charakterze profilaktycznym** dla dzieci i młodzieży, jak i skierowane do dorosłych. W 2022 roku pedagog szkolny przeprowadził szereg działań edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do nauczycieli, dzieci i rodziców, którymi są między innymi cykliczne spotkania, na których poruszany jest temat przemocy domowej oraz postępowania w przypadku jej wystąpienia, spotkania indywidualne, a także zajęcia profilaktyczne, wśród których skierowane do uczniów w omawianym roku odbywały się pn. „Kocham – nie biję”, „Przemoc rówieśnicza – przyczyny i skutki”, „Przemoc i cyberprzemoc”, „O przemocy domowej – Procedura Niebieskie Karty i jak uniknąć zachowań ryzykownych”, „Jak radzić sobie z agresją i przemocą”, „Do kogo po pomoc”, „Jak wołać o pomoc”. Na stronie internetowej szkoły jest także dostępny artykuł z informacjami dotyczącymi źródeł pomocy.

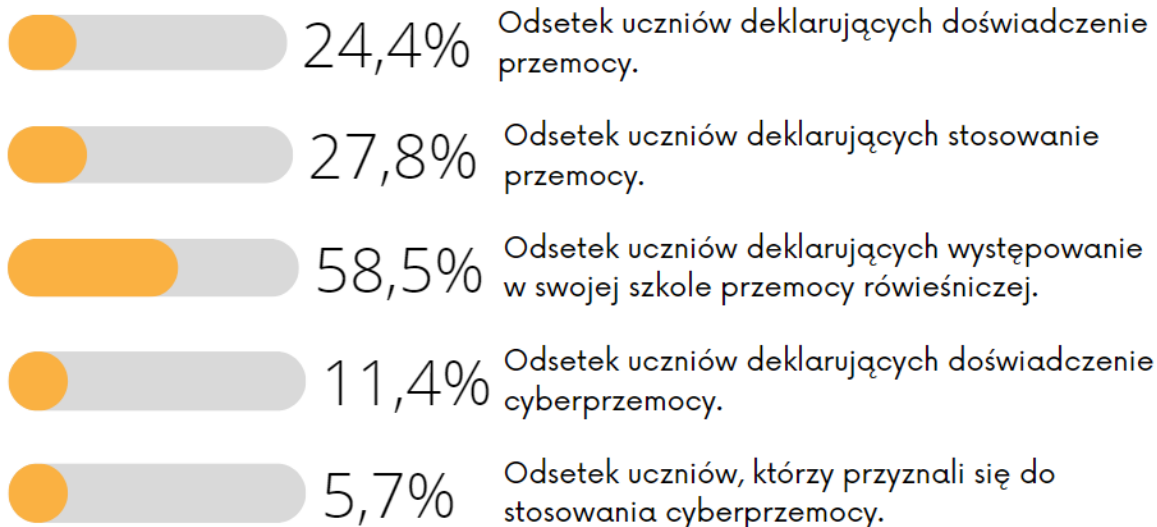
Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=121

UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=123

Aktywność i integracja społeczna seniorów

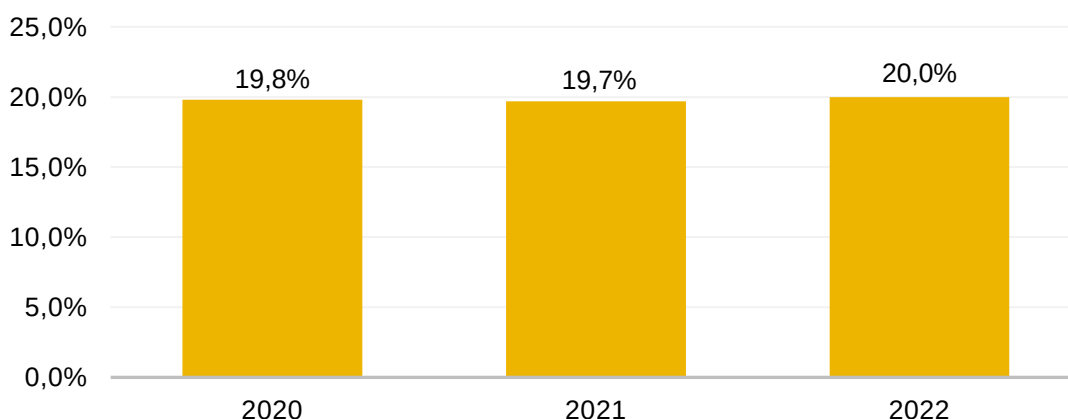
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej oraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to, nazywane starzejącym się społeczeństwem, ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W gminie Jarocin odsetek

osób będących w wieku poprodukcyjnym w 2022 roku wyniósł 20,0%, co oznacza wzrost w stosunku do 2020 roku o 0,2 pp. Na przestrzeni lat 2020-2022 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy ulegał niewielkiemu wzrostowi. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

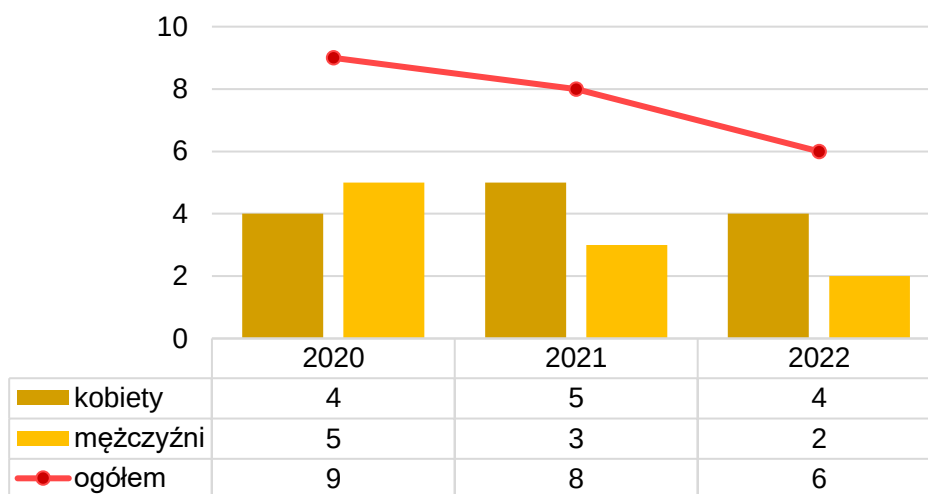
Wykres 41. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej wyniosła w 2022 roku 6. Większość z nich stanowiły kobiety – 4 osoby, natomiast mężczyzn było 2. Na przestrzeni lat 2020-2022 dostrzec można wahania w zakresie liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.

Wykres 42. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano świadczenie w ramach pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Zadania w zakresie wsparcia i aktywizacji najstarszych mieszkańców gminy Jarocin realizuje Klub Senior+, dla którego w 2022 roku zaadaptowano budynek byłej szkoły w Szyperkach²¹.

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70% swojego dochodu. Jeżeli nie pokrywa on opłaty w całości, różnicę ponoszą członkowie rodziny zobowiązani do alimentacji, a w przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300% kryterium dochodowego, koszty ponosi gmina. Liczbę osób skierowanych w roku sprawozdawczym do domów pomocy społecznej, liczbę osób przebywających w nich oraz przeznaczone na to środki prezentuje poniższa tabela. W 2022 roku Gmina ponosiła odpłatność za pobyt 8 osób w Domu Pomocy Społecznej, w 2021 roku było to 7 osób, a w 2020 roku – 8 osób. Jak widać, w analizowanych latach liczba osób przebywających w DPS, za których Gmina ponosiła odpłatność, wahała się, natomiast przeznaczana na ten cel kwota świadczeń systematycznie rosła, osiągając w 2022 roku najwyższą wartość – wzrosła o 7,8% względem roku poprzedniego.

Tabela 23. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób przebywających w DPS	8	7	8
kwota świadczeń (w złotych)	226 062	235 063	253 379

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

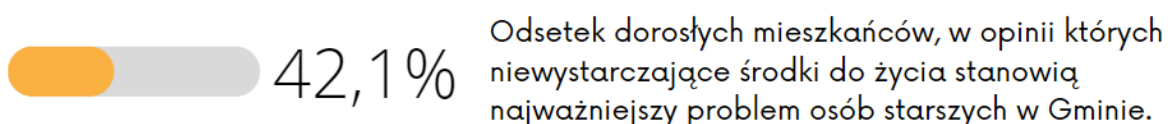
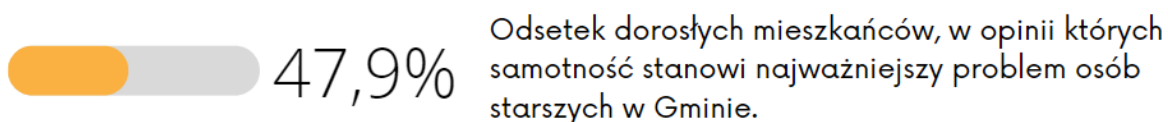
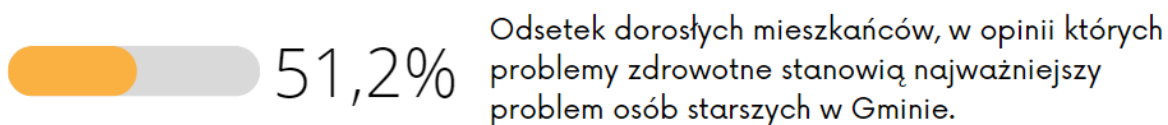
Wysoki odsetek osób starszych w całym kraju, który z roku na rok wzrasta, a także trwająca pandemia stanowią wyzwanie dla polityki społecznej oraz opieki zdrowotnej. Poza samym zagrożeniem związanym z ryzykiem zachorowania i dotkliwym przechodzeniem choroby, istotnym problemem w czasie pandemii jest utrudniony dostęp do leczenia chorób przewlekłych. Ryzykiem jest również nasilenie się innych chorób czy schorzeń związanych z ograniczeniem aktywności ruchowej, jak i społecznej. Na podstawie badań przeprowadzonych w 2020 roku przez Krajowy

²¹ Raport o stanie Gminy Jarocin za 2022 rok

Instytut Gospodarki Senioralnej na próbie 1 118 osób w wieku senioralnym wynika, że 1/3 ankietowanych przerwała dotychczasowe leczenie, większość badanych odczuła problemy z dostępem do opieki medycznej podczas pandemii, blisko połowa respondentów czuje się samotna podczas trwania pandemii i brakuje im spotkań z innymi ludźmi, a ponad połowa odczuwa potrzebę dostępu do lekarza specjalisty.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=121

Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

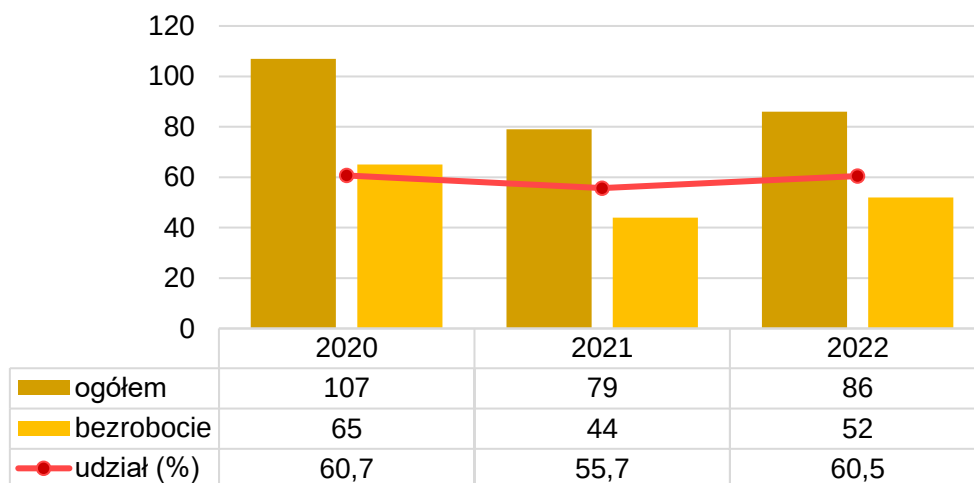
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej znajduje się bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy) jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad

funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk, takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość.

W 2022 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 52, co stanowi aż 60,5% wszystkich rodzin korzystających w danym roku ze wsparcia OPS. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z tego powodu z OPS, jak i ich udział w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej ulegał wahaniom. Bezrobocie było głównym powodem udzielania pomocy rodzinom w gminie Jarocin we wszystkich analizowanych latach

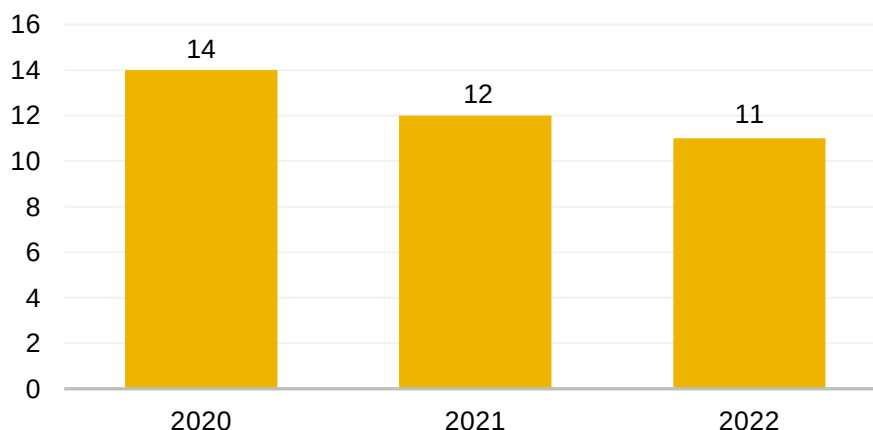
Wykres 43. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

Osoby pozostające bez pracy, które spełniają określone warunki mogą skorzystać z zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia. W 2022 roku liczba osób, które korzystały z takiego zasiłku wynosiła 11. Korzystających osób z zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia w omawianych latach było coraz mniej, co widać na poniższym wykresie.

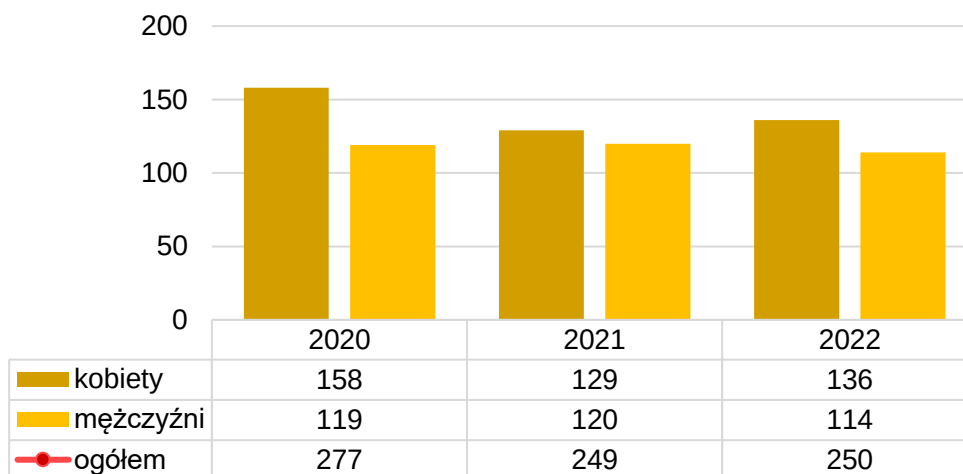
Wykres 44. Liczba osób, które korzystały z zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Na koniec 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nisku, zarejestrowanych było łącznie 250 mieszkańców gminy Jarocin. Oznacza to wzrost względem 2021 roku na poziomie 0,4% oraz spadek w porównaniu do 2020 roku o 9,7%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2022 roku więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 136, liczba mężczyzn – 114). Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 45. Mieszkańcy gminy Jarocin zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że na przestrzeni lat 2020-2022 udział osób mających mniej niż 25 i 30 lat oraz osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy ulegał niewielkim wahaniom. Szczegółowe dane widoczne są na poniższej tabeli.

Tabela 24. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2020-2022

kategoria wiekowa	31 grudnia 2020		31 grudnia 2021		31 grudnia 2022	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	43	15,5	48	19,3	42	16,8
do 30 roku życia	93	33,6	86	34,5	86	34,4
powyżej 50 roku życia	54	19,5	62	24,9	57	22,8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwałe bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu niżańskiego. W przypadku Gminy na przestrzeni lat 2020-2022 dostrzegalny jest spadek w tym zakresie na poziomie 7 pp. W przypadku powiatu niżańskiego widoczne są niewielkie wahania. Warto zwrócić uwagę na fakt, że odsetek osób długotrwałe bezrobotnych w Gminie, stanowi 50,4% wszystkich mieszkańców pozostających bez zatrudnienia. W całej Polsce udział osób długotrwałe bezrobotnych wyniósł w 2022 roku 51,7%, natomiast w powiecie niżańskim kształtował się na poziomie 52,5%, a więc sytuacja w gminie Jarocin była niewiele korzystniejsza w stosunku do sytuacji w kraju oraz powiatu.

Tabela 25. Liczba długotrwałe bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu niżańskiego na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie		2020	2021	2022
Gmina	liczba osób	159	134	126
	udział (%)	57,4	53,8	50,4
Powiat	liczba osób	2 028	1 726	1 637
	udział (%)	52,9	51,8	52,5

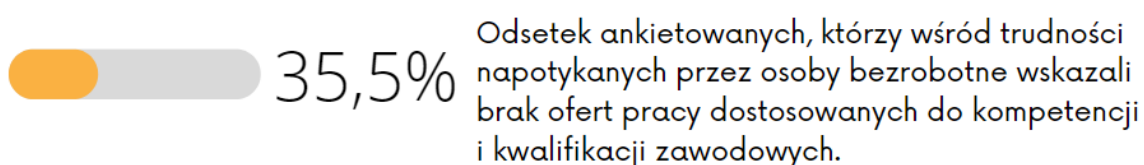
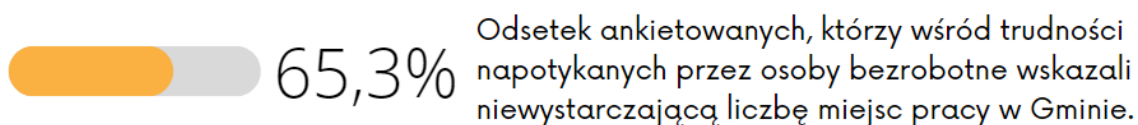
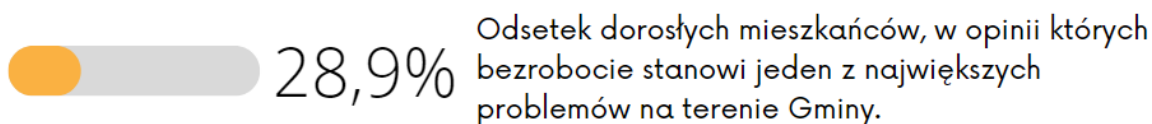
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Gmina Jarocin prowadzi ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia. PUP oferuje m.in. aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, do których należą m.in. staże, szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, bon zatrudnieniowy, bon na zasiedlenie, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej i inne.

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzanymi obostrzeniami oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, jak między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=121

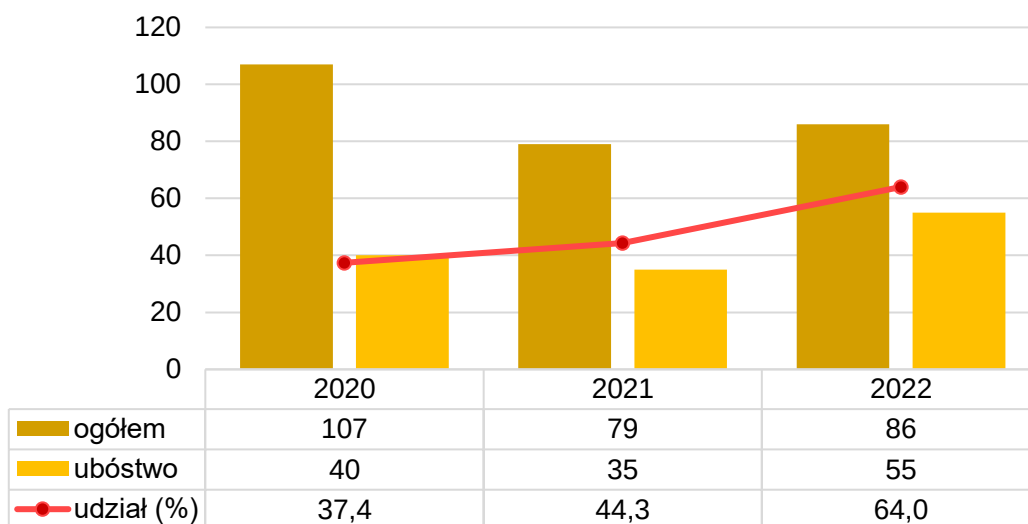
Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w 2022 roku wyniosła 86 i stanowiła 64,0% wszystkich rodzin, które skorzystały z pomocy z OPS. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z tego powodu z OPS uległa wahaniom, z kolei ich udział w ogólnej liczbie beneficjentów pomocy społecznej wzrósł, przyjmując w 2022 roku najwyższy odsetek – 64,0%. Ubóstwo w 2022 roku znajdowało się na drugim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie Jarocin.

Wykres 46. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

W 2022 roku zasiłek stały pobierało 20 osób, zasiłek okresowy – 18 osób, a zasiłek celowy – 23 osoby. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba świadczeniobiorców zasiłku stałego była stała, natomiast liczba osób pobierających zasiłek okresowy ulegała niewielkim wahaniom, a w przypadku zasiłku celowego – systematycznie malała. Kwota świadczeń w przypadku zasiłku stałego ulegała niewielkim wahaniom, jeśli chodzi o zasiłek okresowy – wzrastała, natomiast w kwestii zasiłku celowego – spadała. Szczegółowe dane przedstawione są w poniższej tabeli.

Tabela 26. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022

rodzaj zasiłku	2020		2021		2022	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	20	108 606	20	96 369	20	100 759
zasiłek okresowy	18	22 000	19	22 708	18	24 890
zasiłek celowy	57	70 860	38	37 030	23	14 243

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Jarocin od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił przeprowadzany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnością.

W 2022 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 18 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 92. W ciągu lat 2020-2022 liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne ulegała spadkowi, natomiast liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego wahała się.

Tabela 27. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2020-2022

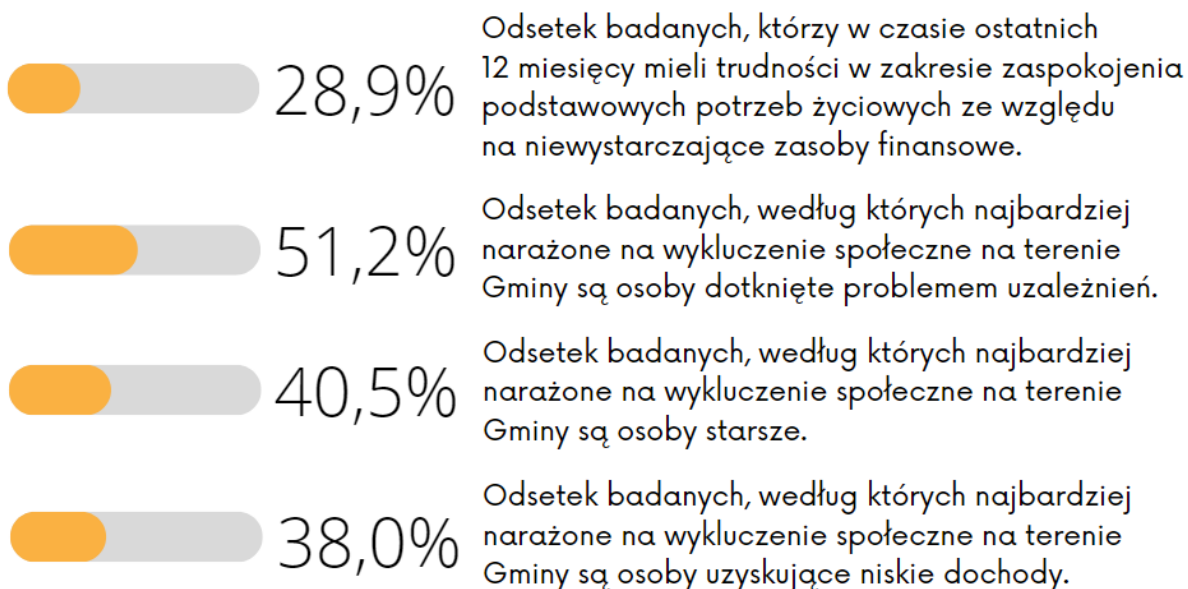
wyszczególnienie	2020	2021	2022
świadczenie pieniężne	53	30	18
świadczenie niepieniężne	124	79	92

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni ostatnich lat liczba gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia w formie dodatków mieszkaniowych, jak i energetycznych wyglądała następująco: w latach 2020-2021 po 4 gospodarstwa domowe uzyskały wsparcia w formie dodatku mieszkaniowego, a taka sama liczba gospodarstw skorzystała z dodatku energetycznego. W 2022 roku po 2 gospodarstwa domowe zostały objęte dodatkiem mieszkaniowym i energetycznym.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

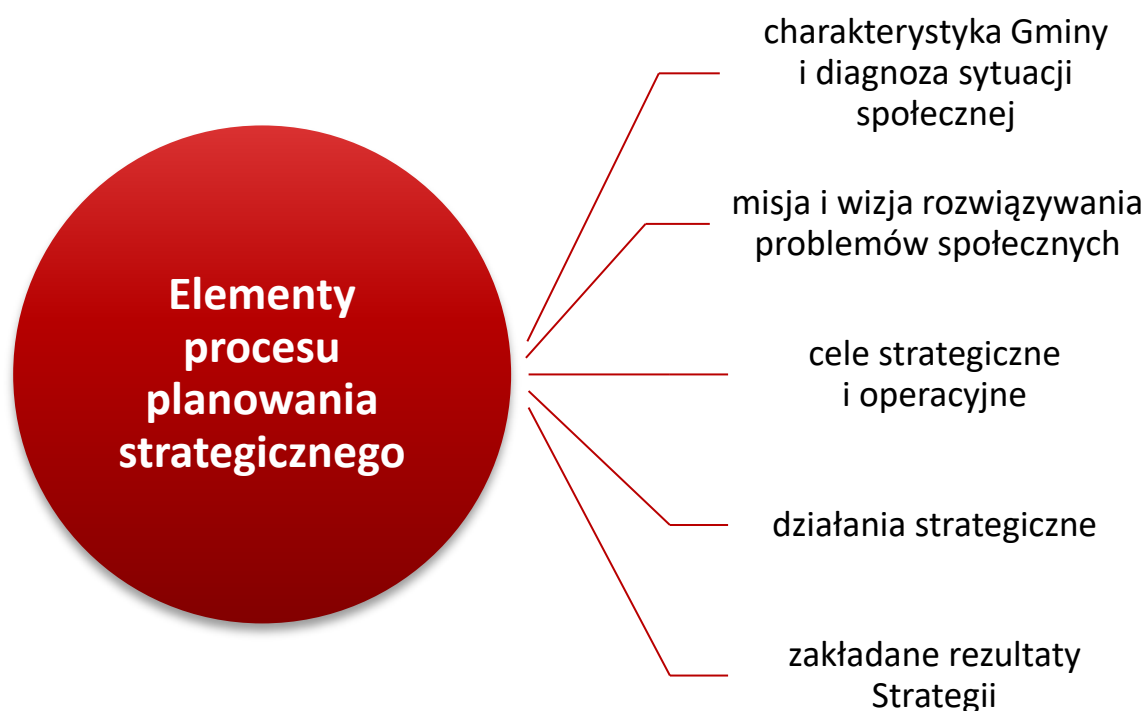

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=121

Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

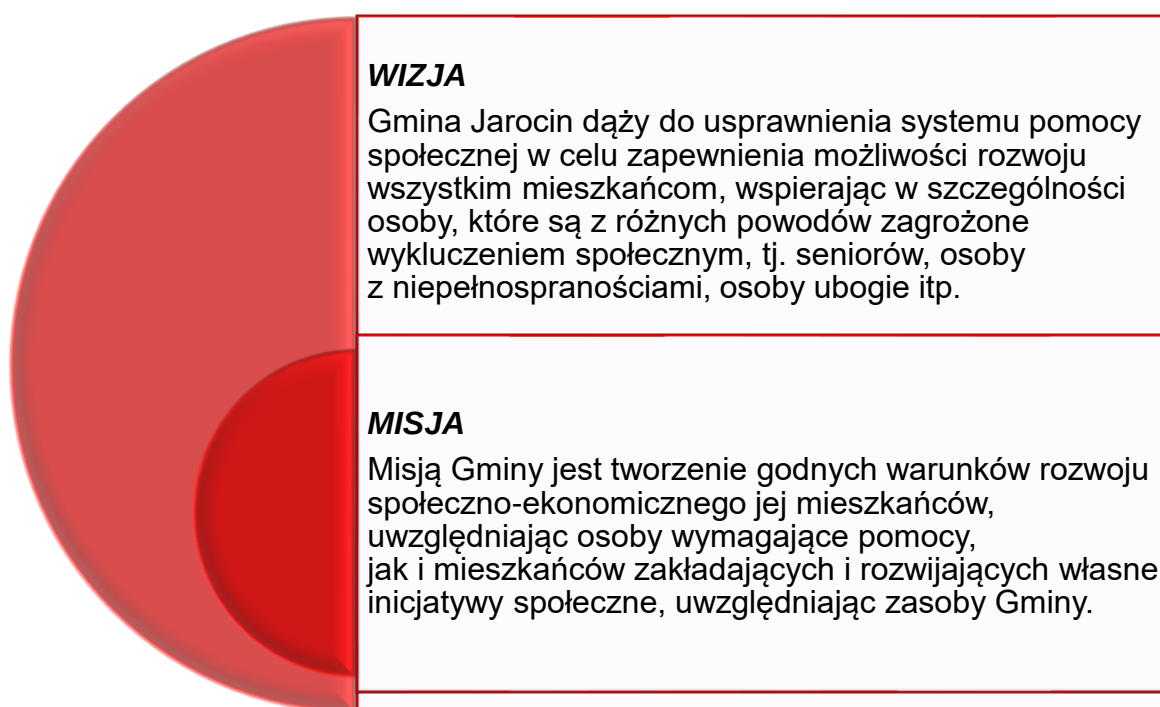
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Jarocin została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowanie wizji pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

Cele strategiczne i operacyjne

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne i współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

CELE STRATEGICZNE

Pomoc rodzinom w adekwatnym pełnieniu roli opiekuńczo-wychowawczej.

Wspieranie osób w trudnej sytuacji życiowej, w tym starszych i z niepełnosprawnościami, w ich powrocie do pełnego i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Objęcie opieką jednostki z problemem uzależnień oraz ich rodzin, uwzględniając uzależnionych behawioralnie.

Wzmacnianie działań wspierających oraz terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą domową.

Wspieranie osób niezatrudnionych w ich powrocie na rynek pracy oraz do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Inicjatywy mające na celu redukcję ubóstwa oraz wspieranie rozwoju potencjału osób narażonych na wykluczenie społeczne.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Pomoc rodzinom w adekwatnym pełnieniu roli opiekuńczo-wychowawczej.

Cel operacyjny nr 1 – zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin będących w kryzysie oraz zwiększenie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Utworzenie funkcji asystenta rodziny, zapewniającego wsparcie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba asystentów rodziny Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	2023-2030	OPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających.	2023-2030	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Inicjowanie świadczenia usług społecznych w zakresie wsparcia rodzin (np. warsztaty rodzicielskie, terapia rodzinna).	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy. Podniesienie jakości życia rodzin.	Liczba rodziców korzystających z usług społecznych. Liczba świadczonych form usług społecznych.	2023-2030	OPS, NGO	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2023-2030	OPS, PCPR	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości skorzystania z poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2023-2030	OPS, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Podniesienie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów/szkoleń.	2023-2030	OPS, GKRPA, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Zainicjowanie działań w celu utworzenia samopomocowej grupy wsparcia dla rodziców.	Poprawa psychicznego i społecznego funkcjonowania rodzin.	Liczba podjętych działań w celu utworzenia grupy wsparcia.	2023-2030	OPS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej i niematerialnej.	2023-2030	OPS	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2 – wsparcie rozwoju psychofizycznego dzieci oraz integracja społeczna rodzin z terenu Gminy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę ze szkołami/przedszkolami.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba szkół/przedszkoli, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2023-2030	OPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek, z którymi podjęto współpracę.	2023-2030	OPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez oraz wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników.	2023-2030	OPS, UG, NGO, placówki oświatowe, GBP, GOKSTiR, GKRPA,	Budżet Gminy
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, rozwijanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.	2023-2030	OPS, UG, placówki oświatowe, NGO, GOKSTiR, GBP	Budżet Gminy Budżet Państwa

Wspieranie prawidłowego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Podnoszenie poziomu funkcjonowania psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologicznym i socjalnym.	2023-2030	OPS, PPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
---	--	---	-----------	------------------------------	--------------

CEL STRATEGICZNY NR 2

Wspieranie osób w trudnej sytuacji życiowej, w tym starszych i z niepełnosprawnościami, w ich powrocie do pełnego i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Cel operacyjny nr 1 – usprawnienie systemu działań pomocowych świadczonych seniorom i osobom z niepełnosprawnościami oraz ulepszenie dostępu do nich.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) oraz publicznych środków transportu do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności, po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	2023-2030	UG, OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wolontariatem.	2023-2030	OPS, NGO, KS, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Rozwój małej architektury gminnej, skierowanej w szczególności do seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie komfortu seniorów i osób z niepełnosprawnościami, w zakresie przemieszczania się po obszarze Gminy.	Liczba obiektów małej architektury gminnej dostosowanych do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	2023-2030	UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie usług transportowych dla osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie komfortu osób o ograniczonej mobilności, w zakresie przemieszczania się po obszarze Gminy.	Liczba osób korzystających z usług transportowych. Liczba pojazdów przystosowanych do realizacji usług transportowych.	2023-2030	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy

Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2023-2030	OPS, NGO, UG, KS	Budżet Gminy
Inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych na rzecz osób z niepełnosprawnością, długotrwale lub ciężko chorych oraz seniorów.	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością oraz seniorów poprzez uczestnictwo w programach.	Liczba uczestników programów.	2023-2030	UG, OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności specjalistycznych usług opiekuńczych	Poprawa jakości specjalistycznych usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin spec. usług opiekuńczych.	2023-2030	OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zainicjowanie świadczenia usług opiekuńczych na terenie Gminy.	Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2023-2030	OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Dalsze kierowanie osób wymagających stałej opieki i samotnych do Domu Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	2023-2030	OPS	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i osób starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2023-2030	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Zainicjowanie programów skierowanych do osób z niepełnosprawnością (Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej, Opieka Wytchnieniowa).	Częściowe odciążenie opiekunów nieformalnych osób z niepełnosprawnościami oraz pomoc osobom z niepełnosprawnością.	Liczba programów, w których Gmina bierze udział. Liczba osób korzystających z poszczególnych programów. Liczba opiekunów, z którymi podpisano umowy.	2023-2030	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
--	--	--	-----------	--------------	--------------------------------

Cel operacyjny nr 2 – działania wspierające w aktywizacji i integracji ze społecznością lokalną osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, również na obszarach wiejskich.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Wzrost ich aktywności społecznej.	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnością uczestniczących w zajęciach.	2023-2030	OPS, UG, NGO, KS, GOKSTiR, GBP,	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba podjętych działań promujących.	2023-2030	GOPS, UG, NGO, placówki oświatowe, KS, GBP, GOKSTiR,	Budżet Gminy
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ zrealizowanych warsztatów.	2023-2030	OPS, UG, NGO, GBP, GOKSTiR, KS, KPP	Budżet Gminy
Kontynuowanie działalności Klubu Senior+ w Jarocinie oraz rozwijanie jego oferty.	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba uczestników. Liczba dostępnych zajęć.	2023-2030	GOPS, KS GOKSTiR, GBP	Budżet Gminy Budżet Państwa

Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i osób z niepełnosprawnością poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych grup, również na obszarach wiejskich.	Realizacja projektów na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością, w stosunku do lat poprzednich.	Liczba zrealizowanych projektów/programów. Liczba uczestników.	2023-2030	OPS, UG, NGO, GOKSTIR	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
---	---	---	-----------	-----------------------	--------------------------------------

CEL STRATEGICZNY NR 3

Objęcie opieką jednostki z problemem uzależnień oraz ich rodzin, uwzględniając uzależnionych behawioralnie.

Cel operacyjny nr 1 – usprawnienie dostępności poradnictwa i leczenia terapeutycznego osobom uzależnionym i współuzależnionym oraz rozwój działań samopomocowych w Gminie.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2023-2030	OPS	Budżet Gminy
Zainicjowanie działań w celu utworzenia samopomocowych grup wsparcia dla osób uzależnionych, dorosłych dzieci alkoholików oraz osób współuzależnionych.	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego oraz psychicznego rodzinom osób uzależnionych.	Liczba utworzonych grup. Liczba osób uczestniczących w grupach.	2023-2030	GO, UG, GKRPA	Budżet Gminy
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2023-2030	OPS, GKRPA	Budżet Gminy

Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2023-2030	GKRPA	Budżet Gminy
Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	Liczba sfinansowanych programów. Liczba uczestników programów.	2023-2030	GKRPA, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2 – intensyfikacja działań profilaktycznych oraz pomocowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2023-2030	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Dalsze realizowanie w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych, uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2023-2030	OPS, GKRPA, placówki oświatowe	Budżet Gminy

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z badaniami dla Gminy Jarocin
na lata 2023-2030*

Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców, dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży. Obniżenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	2023-2030	GKRPA, OPS	Budżet Gminy
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, w tym prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz spożywania alkoholu w trakcie ciąży.	Ograniczanie negatywnych skutków spożywania alkoholu.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.	2023-2030	OPS, UG GKRPA	Budżet Gminy
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce rozwiązywania problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2023-2030	GKRPA, OPS, KPP, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystenta rodziny, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2023-2030	GKRPA, OPS, KPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	2023-2030	GKRPA, UG, OPS, KPP, NGO, GOKSTiR, GBP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 4

Wzmacnianie działań wspierających oraz terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą domową.

Cel operacyjny nr 1 – rozwój lokalnego systemu wsparcia oraz ulepszenie dostępu do pomocy, w zakresie przemocy domowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doświadczającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2023-2030	OPS, ZI, GKRPA, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Działalność związana z zamieszczaniem informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na dostępnych stronach internetowych i kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy domowej.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji.	2023-2030	OPS, UG, ZI, PKI, GKRPA,	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2023-2030	OPS, KP, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doświadczającym problemu przemocy domowej.	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2023-2030	OPS, PKI, GKRPA, ZI	Budżet Gminy

Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej.	2023-2030	OPS, PKI, GKRPA, ZI, KPP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Kierowanie osób stosujących przemoc do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych	Ograniczanie zjawiska przemocy domowej, poprzez resocjalizację osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób skierowanych do programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych.	2023-2030	ZI	Budżet Gminy
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej.	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.	2023-2030	OPS, ZI, UG, PCPR	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2 – działania zwiększające wrażliwość i świadomość społeczności lokalnej dotyczącą problemu przemocy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy domowej.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy domowej, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	2023-2030	OPS, PKI, GKRPA, ZI, KPP, UG, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy domowej, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	2023-2030	GKRPA, ZI, PKI, KPP, GOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych. Liczba zorganizowanych działań.	2023, 2025, 2027, 2029	GOPS, UG, KPP, GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy
--	---	--	------------------------	---	--------------

CEL STRATEGICZNY NR 5

Wspieranie osób niezatrudnionych w ich powrocie na rynek pracy oraz do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Cel operacyjny nr 1 – intensyfikacja działań w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej w celu zwiększenia szans na lokalnym rynku pracy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2023-2030	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2023-2030	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2023-2030	OPS, PUP, UG	Budżet Gminy

Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2023-2030	OPS	Budżet Gminy
Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży.	Odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież.	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego.	2023-2030	placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Prowadzenie działań motywujących lokalnych przedsiębiorców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością oraz dostosowywania warunków zatrudnienia do potrzeb tej grupy.	Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością z terenu Gminy.	Liczba podjętych działań motywujących.	2023-2030	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6

Inicjatywy mające na celu redukcję ubóstwa oraz wspieranie rozwoju potencjału osób narażonych na wykluczenie społeczne.

Cel operacyjny nr 1 – prowadzenie działań wspomagających sytuację ekonomiczną rodzin ubogich oraz udzielanie wsparcia rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2023-2030	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2023-2030	OPS, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2023-2030	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie wsparcia materialnego dla osób bezdomnych.	Poprawa sytuacji socjalnej osób bezdomnych.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności.	2023-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Inicjowanie utworzenia akcji wspierających rodziny dotknięte ubóstwem.	Poprawa warunków życia mieszkańców.	Liczba osób korzystających z akcji.	2023-2030	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Jarocin. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Jarocin. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z badaniami dla Gminy Jarocin na lata 2023-2030 przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2020-2021, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej.

W prognozie na lata 2023-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie. Dział 855 został pomniejszony o wartość świadczenia wychowawczego, w związku ze stopniowym przekazywaniem realizacji zadania do ZUS.

Tabela 28. Ramy finansowe Strategii

Rok	Ochrona zdrowia (dział 851)	Pomoc społeczna (dział 852)	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	Edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	Rodzina (dział 855)	Ogółem
2021	83 769	952 937	0	69 099	8 061 035	6 166 840
2022	169 050	2 056 143	2 813 228	49 558	5 686 719	10 774 698
2023 ²²	101 490	14 081 689	9 306	27 000	4 200 269	18 419 754
PROGNOZA						
2023	104 027	14 433 731	9 539	27 675	4 305 276	18 880 248
2024	106 628	14 794 574	9 777	28 367	4 412 908	19 352 254
2025	109 293	15 164 438	10 021	29 076	3 466 355	18 779 183
2026	112 025	15 543 549	10 272	29 803	4 523 231	20 218 880
2027	114 826	15 932 138	10 529	30 548	4 636 312	20 724 353
2028	117 697	16 330 441	10 792	31 312	4 752 220	21 242 462
2029	120 639	16 738 702	11 062	32 095	4 871 026	21 773 524
2030	123 655	17 157 170	11 339	32 897	4 992 802	22 317 863

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

²² Wartość za rok 2023 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok dla Gminy Jarocin.

System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Jarocin to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Jarocin zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Jarocinie.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z badaniami dla Gminy Jarocin na lata 2023-2030 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 29. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Jarocinie o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wraz z badaniami dla Gminy Jarocin na lata 2023-2030”.	I kwartał 2024 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	II kwartał 2024 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring.	Na koniec każdego roku w okresie od 2023 r. do 2030 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	I kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik OPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Kierownik OPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Jarocin, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami OPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą współpracować i być w stałym kontakcie z jednej strony z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników uczestniczących bezpośrednio w administrowaniu Gminą, czerpiąc przy tym z ich wiedzy, motywacji, umiejętności praktycznych czy kompetencji interpersonalnych, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej są:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii

przygotowywana będzie przez OPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Jarocin do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 30. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2022 roku)	Wartość docelowa (w 2030 roku)
1	Pomoc rodzinom w adekwatnym pełnieniu roli opiekuńczo-wychowawczej.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	0	do 10
		Liczba asystentów rodziny.	0	min. 1
		Liczba rodzin wspierających.	0	min. 1
		Liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej.	11	poniżej 15

2	Wspieranie osób w trudnej sytuacji życiowej, w tym starszych i z niepełnośprawnościami, w ich powrocie do pełnego i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	0	min. 5
		Liczba osób objętych pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych.	5	min. 5
		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	20,0	poniżej 25,0
		Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	8	do 10
		Liczba placówek aktywizujących seniorów.	1	min. 1
		Liczba osób objętych wsparciem asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej.	0	min. 5
3.	Objęcie opieką jednostki z problemem uzależnień oraz ich rodzin, uwzględniając uzależnionych behawioralnie.	Liczba punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin.	1	min. 1
		Liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	16	do 20
		Liczba uczniów objętych rekomendowanymi programami profilaktycznymi.	0	min. 80
4	Wzmacnianie działań wspierających oraz terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą domową.	Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików (AA).	0	min. 1
		Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A”	16	poniżej 13
5	Wspieranie osób niezatrudnionych w ich powrocie na rynek pracy oraz do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.	Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy.	250	poniżej 250
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogóle zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy (%).	50,4	poniżej 45
6	Inicjatywy mające na celu redukcję ubóstwa oraz wspieranie rozwoju potencjału osób narażonych na wykluczenie społeczne.	Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa.	55	min. 50
		Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe.	3	do 5

Źródło: opracowanie własne

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Jarocin stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Jarocin, zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Jarocin i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców powiatu.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców gminy Jarocin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najsukuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Bibliografia

1. Bendyk E., Buras P., Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022.
2. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
3. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
4. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
5. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
6. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.
7. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok.
8. Pikuła N.G., Grewiński M., Zdebska E., Glanc W., Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020.
9. Raport o Stanie Gminy Jarocin za rok 2020, 2021, 2022.
10. Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarocinie za lata 2020-2022.
11. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w Gminie Jarocin za lata 2020-2022 oraz potrzeby związane z realizacją zadań.
12. Sprawozdania za lata 2020-2022 z realizacji uchwały Rady Gminy Jarocin w sprawie przyjęcia Programu współpracy Gminy Jarocin z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2020-2022
13. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok.
14. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok
15. Sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022
16. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
17. Szatur – Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej.
18. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, Katowice 2005.

19. UCHWAŁA NR XLIII.309.2023 RADY GMINY JAROCIN

20. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).

21. <https://kultura-jarocin.pl>

22. <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

23. <https://bdl.stat.gov.pl>.

24. www.psychiatriapolska.pl.

Spis rysunków, tabel, wykresów

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Jarocin na mapie powiatu niżańskiego, województwa podkarpackiego i kraju.....	16
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Jarocin według klas wielkości (stan na koniec 2022 roku).....	20
Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej	27
Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej.....	28
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Jarocin alkoholu w latach 2020-2022	83
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego.....	100

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	8
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Jarocin w porównaniu do województwa podkarpackiego na przestrzeni lat 2020-2022.....	17
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2020-2022 (w procentach).....	18
Tabela 4. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz szkół podstawowych w okresach szkolnych od 2020 do 2023 roku.	22
Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Jarocin w porównaniu do powiatu niżańskiego w 2022 roku	25

Tabela 6. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2020-2022	31
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2020-2022	35
Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2020-2022	35
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2020-2022	35
Tabela 10. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=29	47
Tabela 11. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=103	50
Tabela 12. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa, alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=121	53
Tabela 13. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=9	54
Tabela 14. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=9	55
Tabela 15. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=23	59
Tabela 16. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=3	61
Tabela 17. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=27	63
Tabela 18. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=25	64
Tabela 19. Zasilek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022	75
Tabela 20. Specjalny zasilek opiekuńczy na przestrzeni lat 2020-2022	76
Tabela 21. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Jarocin wobec osób uzależnionych w latach 2020-2022	81
Tabela 22. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2020-2022 ..	87

Tabela 23. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2020-2022.....	91
Tabela 24. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2020-2022.....	95
Tabela 25. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu niżańskiego na przestrzeni lat 2020-2022	95
Tabela 26. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022	98
Tabela 27. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2020-2022.	98
Tabela 28. Ramy finansowe Strategii	116
Tabela 29. Harmonogram wdrażania Strategii	117
Tabela 30. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych.....	120

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Jarocin w latach 2020-2022.....	17
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie niżańskim na przestrzeni lat 2020-2022 w porównaniu do województwa podkarpackiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	19
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Jarocin w latach 2020-2022.....	20
Wykres 4. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w gminie Jarocin oraz województwie podkarpackim w latach 2020-2022	21
Wykres 5. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Jarocin oraz województwie podkarpackim w latach 2020-2022	24
Wykres 6. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Jarocin oraz województwie podkarpackim w latach 2020-2022	24
Wykres 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w gminie Jarocin, powiecie niżańskim i województwie podkarpackim na przestrzeni lat 2020-2022.....	32

Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z materialnej pomocy społecznej w gminie Jarocin w latach 2020-2022.....	34
Wykres 9. Płeć: N=121	37
Wykres 10. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=121.....	45
Wykres 11. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=121.....	46
Wykres 12. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=121	47
Wykres 13. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=121	49
Wykres 14. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=121	50
Wykres 15. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=121.....	51
Wykres 16. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=121.....	52
Wykres 17. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=121.....	53
Wykres 18. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy domowej? N=121	54
Wykres 19. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=121	55
Wykres 20. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=121	56
Wykres 21. Płeć: N=123	57
Wykres 22. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=123.....	59
Wykres 23. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=123.....	60
Wykres 24. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=123.....	61
Wykres 25. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=123	62

Wykres 26. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=123	63
Wykres 27. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=123	64
Wykres 28. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=123.....	65
Wykres 29. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=123	66
Wykres 30. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=123.....	67
Wykres 31. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=123	67
Wykres 32. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=123.....	69
Wykres 33. Liczba osób, którym wypłacono zasiłek rodzinny wraz z dodatkami na przestrzeni lat 2020-2022	71
Wykres 34. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	73
Wykres 35. Liczba świadczeń alimentacyjnych wypłaconych na przestrzeni lat 2020-2022	73
Wykres 36. Dane dotyczące pobytu dzieci z terenu Gminy w pieczy zastępczej za lata 2020-2022.....	74
Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	75
Wykres 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	81

Wykres 39. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2020-2022	83
Wykres 40. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2020-2022	87
Wykres 41. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2020-2022.....	90
Wykres 42. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, którym przyznano świadczenie w ramach pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2020-2022	90
Wykres 43. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	93
Wykres 44. Liczba osób, które korzystały z zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia w latach 2020-2022	94
Wykres 45. Mieszkańcy gminy Jarocin zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2020-2022.....	94
Wykres 46. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	97